Bugün:
2 nci sahifemizde: Siyasî icmal - İspanya Akdeniz devletlerinden ayrıldı.
3 üncü sahifemizde: Tetkikin verdiği netice - Mimar Sedad Çetintaş.
5 inci sahifemizde: Büyük müsabakamız
6 ncı sahifemizde: Düne nazaran nasıl yaşıyoruz - Suad Derviş.
7 nci sahifemizde: Sinema.
8 inci sahifemizde: Sağlıkta gıdanın rolü - Dr. Hafız Cemal.

Cumhuriyet

Onbirinci yıl sayı: 4183 — İSTANBUL - CAĞALOĞLU — Pazartesi 6 ikincikânun 1936

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul, No 246

Telefon: Başmuharrir ve evi: 22366 Tahrir heyeti: 24298. İdare ve matbaa kısmile Matbaacılık ve Neşriyat Şirketi 24299 - 24290

Hayat Ansiklopedisi 95 inci cüzü çıktı

Habeşistan çıkmazına Nasıl çıkar bir yol Bulunabilecek?

Mösyö Lavalin kanaati şudur ki eğer İtalya Paris tekliflerini derhal bir müzakere mevzuu olarak kabul edebilseydi İtalyan - Habeş anlaşmazlığı behemehal bir anlaşma sonucuna götürülmüş olurdu. Bu iş M. Lavalde bir içdağı gibi kalmıştır. M. Lavalde ve daha birçok aklı başında Fransızlarda. M. Renepinon son makalesinde İtalyanın bu işteki hareketi tarzını ve hususile M. Musolininin o sıralarda söylediği Pontinia nutkunu şiddetle tenkid ederek:

— Yaşıyan görecektir!

İfadesile çok acı bir hüküm vermektedir.

Filhakika bir taraftan sulh teklifleri alınarak büyük Faşist meclisi içtimaa çağırılırken diğer taraftan M. Musolini kurutulan bataklıklar içinde yükseltilmiş yeni bir kasaba olan Pontinianın açılma töreninde söylediği nutukla bermutad bütün dünyaya meydan okuyor ve ezcümle konservatör İngiliz hükûmetine şiddetle hücum ediyordu. Fransız meb'uslar meclisine verdiği izahlar arasında M. Laval dahi bu nutku hiç beğenmediğini açıkça anlatmıştı. Belki sebeb yalnız bu olmıyarak Paris teklifleri tamamen suya düştükten sonra İtalya bu suya düşüşün bütün mes'uliyeti kendisine aid olmadığını defalarla söylemeğe mecbur oldu, ve nihayet M. Musolini dahi çoktan ölmüş olan Paris teklifleri İtalyanın da reddettiğini son günlerde vekiller heyetine verdiği izahlar arasında söylemiş bulundu. Herkesin reddettiği teklifleri İtalya kabul ediyormuş vaziyetinde kalmış olmamak için.

Görünüşe göre vaziyetin hakikati İtalyaca da gereği gibi malûm olmuştur. Şöyle ki Habeşistanda ne yapılırsa yapılsın bu işi bir sona bağlıyabilmek için önünde sonunda Milletler Cemiyetile anlaşmağa ihtiyac olacaktır. Paris teklifleri bile Milletler Cemiyetince kabul edilmemiş olduktan sonra ne diye Habeşistanda fazla arazi zaptetmek için harbi idame edip durmalı? Anlaşılıyor ki bu tamamile beyhude bir keyfiyettir. Bu işi makul surette, yani şeref ve haysiyeti koruyacak veçhile tatlıya bağlamaktan başka çare yoktur, ve hususile bunu yeni yağmur mevsimi gelmeden, yani önümüzdeki nisanın on beşinden önce yapabilmek lâzımdır. Yoksa iş gelecek seneye kadar sürüklenebilir. Bu ise harbedenler hesabına ve bilhassa İtalya için tamamile yıkıcı olmasa bile herhalde çok yıpratıcı bir vaziyet olur. Doğrusu Avrupadaki kuvvetler muvazenesi sayımına İtalyanın Habeşistanda bu kadar fazla yıpranmasını muvafık bulmıyanları haksız saymağa imkân yoktur.

Ancak çıkmazın içinden nasıl çıkılabilecektir? Şimdi bir kısım fikirler İtalyan - Habeş şatranc tahtası üzerinde işte bu muammayı halletmek için yoruluyorlar. Bilhassa İtalyanın bu işle ciddî surette meşgul olduğunu söylemekte yanlış yoktur. İngiltere Kral hanedanı nezdindeki tavassutlar bu yoldaki çalışmalar cümlesinden sayılmalıdır. Böylelikle eğer zemin hazırlanabilirse iş ortadaki çıkmazı çıkara kalbedecek bir teşebbüse kalacaktır. Günler geçiyor, yağmur mevsimi yaklaşıyor, bu suretle biraz acele etmek lüzumu hergün daha ziyade beliriyor.

Bizim kuvvetle sezdiğimize göre bu defa uzlaştırma teklifi Milletler Cemiyetinin içinden çıkacaktır. Orada herhangi bir devletin ve tercihan bu defa küçük bir devletin delegesi iyice hazırlanmış bir uzlaştırma teklifile meseleyi ortaya atacaktır. Böyle bir teklif ilk bakışta redde uğramamak için açık şartları ihtiva etmemeli, yalnız hiçbir tarafın şerefini ihlâl etmiyecek bir sulh yapılabilmesi için müzakereye başlanmasının kabulünü ileri sürmüş bulunmalıdır. Olsa olsa bu teklif manalı olabilmek için müzakerelere başlanmanın kabulü ile bu müzakerelerin devam edeceği bir iki ay zarfında mütareke lüzumunu ihtiva edebilir. Sulh için müzakere ve bunun için de mütareke: İşte bizim sezinlediğimiz yeni teklifin esas ve ruhu bu olacaktır.

Kehanette biraz daha ileri giderek diyeceğiz ki küçük devletlerden meselâ Belçikanın ileri sürmüş olacağı bu teklifi Habeşistanla beraber İtalyanın da kabul etmesi ihtimali çoktur, ve bizim tahminimize göre bu teklif Romanın malûmat ve muvafakati altında yapılmış olacaktır. Müzakerelerin neticesi hakkında tabiî şimdiden birşey söylenemez. Fakat İtalya mütarekeyi kabul ederse bunun müsalehayı da kabule bir mukaddeme gibi alınmasında büyük yanlışlık olmaz deriz.

Bizimkisi tamamile şahsî bir tahmindir. Böyle bir tahmine iştirak etmiyenlerin sayısı az olmadığını biliriz. Fakat mademki bir kere akla gelmiştir, ortaya konmuş olsun, dedik.

YUNUS NADİ

Boğazların tahkimi meselesi

Akdeniz teşriki mesaisi ile alâkadar değildir!

Atinada çıkan Katimerini gazetesine göre İngiltere Boğazların tahkimine muvafakat edeceği gibi yardım bile edecekmiş...

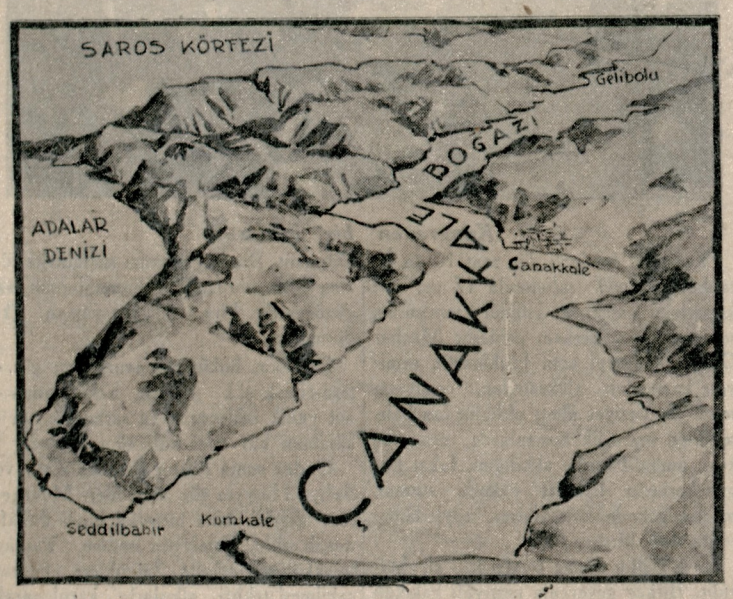

Tahkimi mevzuu bahsolan Çanakkale Boğazı sahilleri

Atinada çıkan Katimerini gazetesi yazıyor:

«Bundan bir hayli zaman evvel Türkiye, Boğazlar meselesini ortaya attığı zaman bu diplomatik teşebbüs İngiltere ve İtalyanın muhalefetine uğramıştı. Fakat bugün durum büsbütün değişmiş, ve bu tahkim işinin birdenbire ortaya çıkıvermiş bulunan Akdeniz meselesine pek sıkı bir surette bağlı olduğu görülmüştür. Bir ajans bize Türkiyede Boğazların tahkimi şartile Akdenizde Türk - İngiliz teşriki mesaisini kabul edeceğini bildirdi. [Cumhuriyet — Türkiye Milletler Cemiyeti paktı icabından olan bu yardım için şart koşmamıştır.]

Türkiyenin bu meselenin halline verdiği ehemmiyetin derecesini anlamıyan yoktur. Türkiye şimdiye kadar Boğazlar meselesindeki noktai nazarının alâkadar devletler tarafından kabul edilmesine diplomatik yollarla çalıştı. Türkiye memleketinin müdafaasına tallûk eden bu meselenin tavik edilmesine karşı endişe duyduğunu da tekid etti. Türk siyasileri Akdenizdeki durumun endişe verecek bir şekil alması üzerine meselenin beynelmilel bir uzlaşma ile ve kat'î surette halledilmesini istiyorlar.

Türkiye Lozan muahedesi imza edildiği zaman herkesin uzun bir sulh devresine girildiğine emin bulunduğu bir zamanda kendisi de bu vaziyete itimad ederek silâhlardan tecrid edilecek Boğazlara bir tehlike gelmesini varid görmiyerek muahedeyi imza etmiş bulunduğunu, fakat ozamandanberi vaziyetin tamamen değişmiş bulunduğunu izah etti. Filhakika bugün bütün dünya büyük bir

(Arkası 8 inci sahifede)

M. Roozveltin nutkunu Avrupa müsaid karşıladı

İngiltere - İtalya arasındaki soğukluk

Bir İtalyan gazetesi «Bize bir sulh teklifini ancak Necaşi veya Milletler Cemiyeti yapabilir!» diyor

Roma 5 (A.A.) — Resmî çevenler, M. Ruzveltin beyannamesi hakkında mütalea beyanından çekinmektedirler. Bununla beraber İtalyan efkârı umumiyesinin bu beyannameyi müsaid bir surette karşılamış olduğu zannedilmektedir. İtalyan efkârı umumiyesi, Amerikanın sulh zamanında normal nisbet dahilinde petrol çıkarılmasına müsaade edeceğini tahmin etmektedir.

Diğer taraftan Amerikan petrolunun, İtalyan ithalâtının altıda birini teşkil etmekte olduğu ve İtalyanın halihazırda istikbali emniyetle görmesine müsaid miktarda ve stok halinde petrolu bulunduğu söylenmektedir.

Berlinde telâkkiler

Berlin 5 (A.A.) — «Diplomatiche Politische Correspondenz» gazetesi yazıyor:

Amerikanın bütün siyasası, Almanyanın harbin başlangıcındanberi takib etmekte olduğu siyasaya uymaktadır. Bu siyasa, ortaya çıkmış bir harbden menfaat temin etmek yoluna gitmemektir.

Siyasal çevenlere göre, yeni bitaraflık projesi, yeni bir bitaraflık telâkkisi ortaya atmaktadır ki şudur:

Bir harb zuhurunda mücrimlerle mücrim olmıyanlar arasında fark gözetmemek.

Fransız gazetelerinin neşriyatı

Paris 5 (A.A.) — Amerikan Cumur Başkanı M. Ruzveltin beyannamesi hakkında mütalealar yürüten «Temps» gazetesi diyor ki:

Habeş Imparatoru Haile Selâsiye

«— Birleşik Amerikanın 1914-1918 de olduğu gibi hakkı ve hürriyeti müdafaa etmek için diğer devletlerin yanıbaşında silâha sarıldığını tahmin etmekten kat'ı nazar, haklarını müdafaa eden ve mevcudiyetleri ve istiklâlleri için çarpışan milletler - tecavüze kalkışmış devletler gibi - Amerikanın harbe devam için zarurî olan malzeme ve maddelerini tedarik etmek imkânından mahrum kalacaklardır.

(Arkası 7 nci sahifede)

Hauptman bu ayın 14 ünde idam edilecek

Lindbergler İngilterede bir köye çekildiler

Londra 5 (A.A.) — Albay ve Madam Lindberg, çocuklarile beraber, bu akşam otomobille Kardife gelmişlerdir. Buradan, doğruca Madam Lindbergin eniştesi M. Levelyn Morganın oturmakta olduğu Landaf köyüne gitmişlerdir.

Kendilerinin Kardiften geçtiklerinin kimse farkında olmamıştır. Lindberg ailesi bu köye yerleşecektir. Burada gayri - muayyen bir zaman oturacaklarını söylemişler ve taciz edilmemelerini halktan dilemişlerdir.

Hauptmanı kurtarmak için son gayretler

Nevyork 5 (A.A.) — Daily News gazetesinin yazdığına göre, Hauptmanın avukatları, idam cezasının 14 kânunu - sani gecesi infaz edileceğinden haberdar

Miralay Lindberg İngilterede Liverpoolda kucağında çocuğile beraber gemiden çıkarken

(Arkası 5 inci sahifede)

Yunanistanda seçim mücadelesi başladı

Çaldaris ve Kondilis ilk nutuklarını söylüyorlar

Atina 5 (Özel) — Seçim mücadelesi başlamıştır. Perşembe günü eski Başbakan Çaldaris burada ilk söylevini verecek, Makedonya ve Mora yarımadasında birçok yerleri dolaşarak nutuklar söyliyecektir.

General Kondilis bugün Patrasta konuşacaktır.

Bütün Yunanistandaki kurumları namına İç Bakanına müracaat eden bir komünist heyeti veni reiimin çerçevesi için-

(Arkası 5 inci sahifede)

Ankara Adliyesindeki suiistimal

Ankara 5 (Telefonla) — Ankara Adliye veznedarlığında bir suiisitmal meydana çıkarılmış, veznedar tevkif edilmişti. Mevkuf, kefaletle tahliye edilmiştir. Tahkikata devam edilmektedir.

İtalyan Sefiri tekzib ediyor

Oniki adalarda tahşidat yokmuş

Ankara 5 (A.A.) — İtalya büyük elçiliği aşağıdaki tekzibin neşrini Anadolu Ajansından rica emiştir:

3 kânunuevvel tarihli Deyli Telgraf gazetesine Atinadan verilen bir haberde İtalyanın gûya 12 adada tahşidatta ve süel hazırlıklarda bulunduğu bildirilmektedir.

Deyli Telgraf tarafından neşredilen bu haberlerin kat'î surette ajansınız vasıtasile yalanlanmasını rica ederim.

İtalyan tayyareleri ölüm yağdırıyor

Habeşistandaki Mısır hastanesi de bombalandı

Habeş hükûmeti, Milletler Cemiyetine müracaat ederek iki ordunun nasıl harbetmekte olduğunun tahkikini istedi

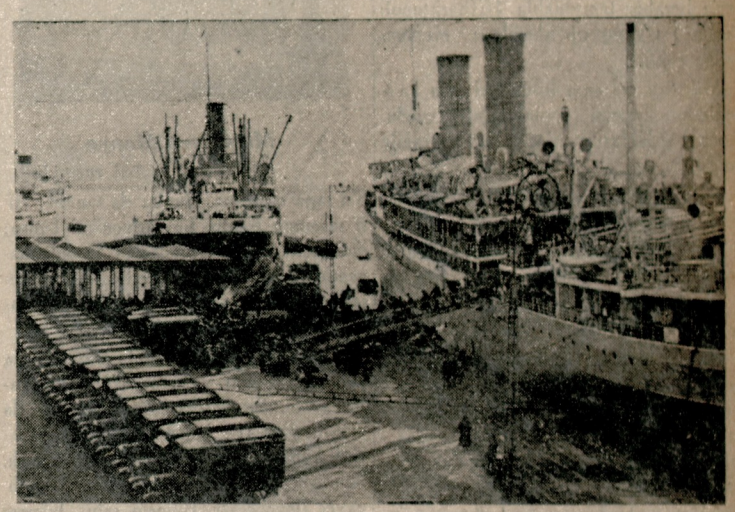

Habeşistanda yaralanan İtalyan askerlerini Napoliye taşıyan büyük vapurlar ve hastaları bekliyen Kızılhaç kamyonları

Adisababa 5 (A.A.) — «Havas muhabirinden»: Saat 18-30 da, beş tane İtalyan uçağı Daggaburu yeniden bombardıman etmişlerdir. Attıkları bombalardan bazıları Amerika Kızılhaç binasına düşmüş ve birçok kimselerin yaralanmasına sebeb olmuştur.

(Arkası 8 inci sahifede)

Uypeşt dün yaptığı son maçı da kazandı

Macar takımı dün takviye edilmiş Galatasaray takımile yaptığı maçta da 2 - 1 galib geldi

Galatasaray kalesi önünde heyecanlı bir an

Uypeşt üçüncü ve son maçını dün Galatasarayın takviye edilmiş bir takımile oynadı ve bu oyunu da 2-1 kazandı.

Dünkü maç evvelkilere nazaran çok daha kalabalıktı. Bu hal sporcu halkımızın iyi takımı, reklâmlarla şişirilen kötü takımlardan tefrik etmekte olduğunu

(Arkası 6 ncı sahifede)

Adananın kurtuluşu

Toroslu gencler dün Halkevinde coşkun bir törenle yıldönümünü kutluladılar

Yukarıda merasimde bulunanlar, aşağıda hep bir ağızdan İstiklâl marşı söyleniyor

Dün Adananın kurtuluşunun 15 inci yıldönümü Toros Gencler Birliği tarafından Eminönünde Halkevinde coşkun merasimle kutlulanmıştır.

Daha saat 14 te salon ağzına kadar dolmuş bulunuyordu. Gelenlerin göğsüne Adana mahsulü olan pamuk kozası takılıyordu. Saat 14,30 da merasime İstiklâl marşile başlandı. İlk söz umumî

(Arkası 4 üncü sahifede)

Dünün Genci Anlatıyor

Sermed Muhtar Alus

Yakın maziden maceralar

— 33 —

— Ayda durma, çabuk davul zurna cetir; saz takımı cetir; lâterna cetir.

Şişko, dakika geçirmeden sokağa fırladı. Mürtaza içki sofrasının başına çöktü. Bir yanına Mecidiyeliyi, öbür yanına da Selimiyeli ile Selimiyelininkini oturttu. Ben hâlâ kapının yakinindeki sandalyada, sustaya kalkmış bir fino gibi hiç kıpırdamadan bekliyordum.

Ölür müsün öldürür müsün? Arnavud gene gözlerini benden ayırmıyor. İkisini de bana dikmiş, dikkatli dikkatli bakıyor. Baktı baktı; bir avaz daha kopardı:

— Sen de yaklaş masaya, geç karşımıza. Beraber içeceğiz!

Katıksız bir Rum olup çıkmıştık ya, yerle beraber temennahla (Efharistopoli pasam!) ı yapıştırıp iskemlemi masanın önüne çektim.

Mürtaza sofranın üstündeki rakı kadehlerinin hepsini toplayıp yere vurdu. Koca bardakları yarılarına kadar rakile doldurdu.

— Çim çi rakı ile su içer ve yahud rakının içine su karıştırır...

Tabancasını kılıfından çıkarıp önüne koydu:

— Onunla bu Karadağ hesab göre cek!..

Sürahi masanın üstünde; yanında bir de koca bir testi var. Kabadayı isen uzan; (mutadım ayran gibi rakı içmektir!) diyip suya yanaş... Suya yanaşmak değil, gözüm sürahiye testiye kayacak diye ödüm kopuyordu.

Mürtaza birden ayağa kalktı:

— Ne bekliyoruz, içelim. En baştan şu yanımdaki karının, Manyomun aşkına! Derken gözleri dönüverdi; sanki gırtlağı sıkılıyormuş gibi lokmalaştı. Yüzü kıpkırmızı kesildi. Kendi kafasına bir şiddetli yumruk yapıştırdı:

— Çuş bu kafaya!.. Benim Padişah babam daa bugün aylığıma bin bejjüz groş ekledi. Göysüme altın madalya, cebime bir torba sarı lira verdi. Her hanci birinin aşkına içersem, sizi de içirtirtirsem cozlerim kor olur.

Rakı dolu bardağı havaya kaldırdı:

— Çabuk kalkın ayağa; uç defa (Padişahım çok yaşa) bağırın. Sonra çekin bu meretleri Sultan Hamid efendimizin aşkına!..

Hep birlikte rakıları diktik.

Yerimize otururken tüfekçide bir bağırtı daha:

— Şinci de Mnyomun aşkına!..

Manyonun aşkına da bardaklar havalandı. Ah ah, şimdiki sinema makineleri olmalı idi de o andaki halimi şeridin üstüne çekmeliydi, sonra da perdede seyretmeli idik. Dram mı olurdu, komik mi, orasını Allah bilir.

Gözlerim Mecidiyeliden tarafa kaçacak diye başım öne eğik. Elimin titremesinden haydiyse bardaktakini üstüme giyeceğim. İnsan korku şaşkınlığı ile ağzını kaybeder mi?.. Ediyor billâhi...

Ağzımı bulunciya kadar ne çektim, bana sor...

Hiç nefes almadan bir parti Selimiyelinin, bir parti de Selimiyelininkinin şerefine parlattık. Orasını da unutma. Zaten önceden oldukça yüklüydüm, yüz elli dirhemi kıvırmıştım. Dört yarım bardak üstüne binince islim de tamamlandı. Bereket versin ki içkiye çok tahammüllüyümdür. Kendimi idare ediyor, akından kakından karıştırmıyordum.

Tüfekçi, tabanca önünde, bir iki kere daha binliğe gidip geldikten sonra gene yerinden fırladı; odadan çıktı.

Aman, Allahtan istediğim oluyor; galiba halâya gidiyor.

Herifin güm güm basarak nihayete doğru yürüdüğünü, aptesane kapısının gıcırtısını, su döküşünün şırıltısını duyuyordum. Gelgelelim yerinden kıpırdıyabilirsen kıpırda...

Şöyle kendimi bir yokluyordum. Belimden aşağısı, bacaklarım bende değil. Dışarı kaçmağı geçelim, ayağa kalkacak, bir adım atacak kudretim yok.

Kara Sofiça ile beraber beş altı kişi odadan içeri girdi. Önde bir zurnacı ile bir çiftenaracı. Şahinle İdrisi görünce bende hoşafın yağı kesildi.

O zamanlar daha Arab Mehmed filân meydanlarda yok. Meşhur Yakomiden sonra piyasanın en sayılı zurnacısı bu Şahin. Meşhur Cellâd Ömerden sonra da en namlı çiftenaracı bu İdris. Ömere Cellâd denilmesinin sebebi, darağacına adam çekmek zenaatini de yapması.

Neden mi hoşafımın yağı kesildi? Şahin de, İdris te beni tanır. İster misin (nasılsın Tosun Bey?) diyip aşınalığı bassınlar.

Arkadaki çalgıcıları görünce büsbü-

Mecidiyeli Manyo
(Asıl resmidir)

tün şapa oturdum. Bunlar da tanıdık. Biri santurcu Karib, biri armonikçi İspiro; öbür ikisi de kemancı Salak Eminle hanende Habeş Sadık. Dördü de, kaç kereler Beyoğlu eğlentilerinde beraber sabahladığımız çalgıcılar.

Santurcu Karibin aynalı, aksatası da yolunda, sözüm yabana nikâhlı bir karısı vardı. Senelerden sonra iki kızı da yetişti, piyasaya karıştı. Büyüğü Eleni kumral, narin, biraz donukçaydı. Küçüğü Katina ise esmer, sıcak kanlı gayet fingerdekti. Bilmem sahi bilmem yalan, Katina şimdi Yunanistanda gayet zengin bir tüccarın karısıymış.

Neyse, şimdi oraları uzatmıyalım da gelelim o gece çektiğim azaba; içki masasında, deli Arnavudun karşısındaki yürekler acısı halime.

Çalgıcılar beni tanıyacaklar, ismimi söyleyiverecekler diye başım göğsüme yapışmış, kamburum çıkmış, ecel terleri dökerken yukarı kattan sandalyalar tasındı. Çalgıcılar da bir kenara sıralandı.

Armonikçi İspiro bana dikkatli dikatli bakmağa başlamaz mı? Santurcu Karib de gözü dikmez mi? (Kalispera Tosun Bey!) i dayadılar mı ayıkla pirincin taşını.

Selimiyeliden pek korkum yoktu; zira etrafı görecek halde değil. Yanındaki sıskanın boynuna kolunu dolamış haşır neşir. Ağzı iğrilmiş, gözleri şaşılaşmış, o zamanki tabirle zom olmasına birşey kalmamış.

Tehlikenin büyüğü kacık sırıkta... Ah şu zırzob bir daha su dökmeğe çıksa da çalgıcılara işi çınlatıversem, diye dokuz doğuruyordum. Sandalyanın üstünde, geriliye geriliye duvara kadar gidip dayanmış, kapının kanadını kendime siper etmiştim.

Bir şangırtı ile sandalyadan havaya sıçradım. Yere çeyrekler, kuruşlar yağıyordu. Tüfekçi elini cebine daldırıp daldırıp avuçladıklarını serpiyordu:

— Alın peşin peşin şu bakşişleri. Daa atacağım, yağmur cibi mecidiye de yağdıracayım. Padişahımın sayei vahanesinde para yiyeceyim, keyif edeceyim! Zurna kabadan taksimi tutturdu. Çiftenara dümbüldemeğe başladı. Fes dizinde, tabanca önünde, rakı bardağı elinde, ayak ayak üstüne atmış olan Mürteza, taksimi dinlerken bir haykırış haykırsın ki:

— Çafir, ne kaçarsın uzağa? Celsene aramıza göpoğlu!.

Bu hitab kime diye alık alık bakıyordum. Meğerse iltifat bizeymiş. Yerle beraber temennahı savurdum:

— Efharistopoli pasam! diyip masa başına öyle bir seğirtiyorum ki...

Çalgıcılar da görülecek halde. Hayretle, şaşkın şaşkın bir bana bakıyorlar, bir biribirlerine bakışıyorlar...

Şahin taksimin meyanını çıkarken, kurdlu Tüfekçi ne nane yese beğenirsiniz?

— Çingene sesini kes! diye zurnacıyı susturduktan sonra armonikçiye:

— Vur bir urumca taksim!.. «Beni göstererek:» şu delikanlı rumca mani söylesin! demez mi?.. Selimiyeli de hemen harekete gelip:

— Bin yaşa Tüfekçim, rumca maniye ben de bayılırım! dedikten sonra bana dönüp:

— Bir İzmir manisi isteriz evlâd! diye ötmez mi?

Boyun büküp, istediğim kadar:

—Paşa beyler, ben İzmirli değil, Tatavulalı. İzmir mani bilmez! diyip durayım, kimin kulağına giriyor, kim meram anlıyor?

(Arkası var)

Şehir ve Memleket Haberleri

Halkın şikâyeti

10 senedir alınamıyan bir hak ve para!

Kütahyanın Mecidiye mahallesinden Güleroğlu Hamdi imzasile aldığımız mektubdur:

«Büyük Millet Meclisinde bina vergilerinden tenzilât yapılması için müzakere esnasında Maliye Vekilimizin: «Gayrikanunî olan bir vaziyeti bana haber vermiş olsalardı neticesi şimdiye kadar alınırdı» dediklerini gazeteler yazdı ve hep okuduk: Ayni hal ve şerait dahilinde mahkemeden hüküm alıp Temyizce tasdik edilmiş ilâma müstenid bir matlubumu tam 10 senedenberi alamadım; hatta muameleyi bizzat Maliye Vekilimize yazdım, istirham ettim; Muntazam Borclar Müdürlüğüne yazdım; Divanı Muhasebat Reisliğine yazdım; hiçbir ses çıkmadı. Memlekete, vatana hizmet ettim, servetimi sarfettim, şimdi zaruret ve sıkıntı içinde kaldım. 10 senedir alamadığım matlubum ve ilâma müstenid ve kesbi kat'iyet etmiş hak ve hukukuma aid evrak 2 kiloya yakın kâğıd tomarı haline gelmiş olduğu halde 12 ağustos 935 tarih ve 4718/994 numara ile son defa Kütahya maliyesinden doğruca Maliye Vekâletinin tasfiyei düyun komisyonuna ve oradan da Divanı Muhasebat Reisliğine gönderilmiştir. Gitti, sanki denize girdi! Beş aydır hiç ses seda yok. Gazetelerdeki beyanat başkadır, filiyat ve tatbikat gene başka..

On senedenberi ve halen hakkımı alamıyorum, acaba alâkadar memurların bir aylık muhassasatları verilmemiş olsa; çolukları çocukları ne yaparlardı?»

Bankayı nasıl dolandırmışlar?

Ziraat Bankasındaki sahtekârlığın içyüzü

Sinob (Özel) — Sinob Ziraat Bankası işyarlarının imzalarını taklid ederek tanzim etmiş olduğu sahte tediye mektublarile Kastamonu Ziraat Bankasından 550, İstanbul Ziraat Bankası şubesinden 2300 lira dolandıran banka odacısı Osmanla arkadaşı Şerefettinin yaptıkları işler burada tahkik edilmektedir.

Odacı Osman Sinobludur. Üç senedir bankanın odacısıdır. Kendisi okur, yazardır. Çalışkanlığı ve bilginliğile âmirlerine kendisini çok sevdirmiş olduğundan bankanın günlük kayid işlerini ve daktiloda yazı işlerinde işyarlara yardım etmektedir. Geceleri de bankada yatmaktadır.

Yaptığı sahtekârlığın içyüzü henüz aydınlanmamış ise de Osmanın Bankanın müdürü Hayri ile muavini Ahmedin imzalarını taklid ettiği ve yahud bu imzaları kopye etmiş olduğu tahmin edilmektedir. Bu sahtekârlık hâdisesi Ziraat Bankasının diğer şubelerine bildirilmiş ve Sinobdan çekilen çek ve tediye havalelerinin incelenmeden ödenmemesi ilâve edilmiştir.

Odacı Osman sahte mektubları hazırlayıp Şerefettin namına postaya verdikten sonra Ankarada bulunan biraderi yanına gideceğinden bahsile bankadan ayrılmıştır.

Bu iki arkadaş yalnız Kastamonu ve İstanbul Ziraat Bankalarını mı dolandırmışlardır? Yoksa daha başka bankalarda uydurma mektublar göndererek para çekmişler midir? Bu cihet henüz belli değildir.

Misafirlikte yaralandı

Fatihte Kırçeşme mahallesinde Halidenin evinde misafir bulunan Şükrüye dün sabah evin penceresini açtığı sırada ayağı kaymış ve düşerek ağır surette yaralanmıştır. Yaralı haseki hastanesine kaldırılmıştır.

Otomobil ve otobüslerin muayeneleri başladı

Polis altıncı şube memurları evvelki günden itibaren otomobil ve otobüsleri yılbaşı dolayısile sıkı bir muayeneye tâbi tutmağa başlamışlardır. Altıncı şube memurları otobüs ve otomobil durak yerlerinde seyrüsefere engel olmadan bu muayeneyi yapmaktadırlar.

Muayeneler bittikten sonra yollardan geçen otomobil ve otobüslerin karneleri sorulacaktır.

Yeşil Hilâl Cemiyeti dün 17 nci kongresini yaptı

İçtimada içkile mücadelenin semereli neticeler vermeğe başladığı ve hükûmetin ehemmiyetle meşgul olduğu söylendi ve cemiyet işleri görüşüldü

Kongreaen bir intıba

Yeşilhilâl cemiyeti dün saat 10 da İstanbul Halkevi salonunda 17 nci yıl kongresini yapmıştır. İstiklâl marşından sonra cemiyet başkanı profesör Mazhar Osman kongreyi açtı. Hükûmetin cemiyete karşı olan alâkasından, cemiyetin resmî bir vaziyet almış olduğundan bahsettikten sonra ilk zamanlarda cemiyete karşı muhalif cephe alındığını, fakat bugün herkesin hakikat önünde susmak mecburiyetinde kaldıklarını söyledikten sonra dedi ki:

«— Bütün dünya bugün içki aleyhtarıdır. Birkaç gevezenin neşriyatı hakikati değiştiremez. Tarihe bakalım: Hangi millet alkole düşmüşse tereddi etmiştir.»

Bugün sarhoşluğu esbabı muhaffefeden saymamakla ihtısas mahkemelerinin faaliyetinin cemiyet gayesine yardım ettiğini söyledi.

Müteakiben Yeşilayın genel sekreteri profesör Fahrettin Kerim Gökay kürsüye çıktı. Aziz şehidlerden geçen sene ölen içki aleyhtarı muallim Cevdetin hatırasına hürmeten bir dakika ayakta durulmasını rica etti. Fahrettin Kerim cemiyetin geçen seneki faaliyetlerinden bahsederek hulâsaten şunları söyledi:

«— Propaganda ve propagandaya temel teşkil eden ilmî çalışma ile beynelmilel münasebetler ülkü yolumuzun ana hatlarıdır. İlmî çalışmamız geçen sene çok verimli olmuştur. Alkolün dünyada ve Türkiyede lehtar zümresi vardır. Sizi temin edebilirim ki Toksikomani meselesi 1935 yılında ilim yolile hırpalanmıştır. Başbakan İsmet İnönü Tıb kongresinde Toksikomani hakkındaki sözlerini belediyeler kongresinde belediye başkanlarına vazife olarak verdi. Bu mesele bu kadar ehemmiyetlidir. Neşriyat işine gelince mecmuanın pek cazib olmadığını, isminin değiştirilmesini söyliyenler olabilir. Ülkü kuru bir yoldur. Azim lâzımdır. Mecmuamızı yaymak için ne süslü resimler, ne de kadın bacağı koymıyacağız. Mecmuamızın bir tek adı vardır: İçki Düşmanı. Biz bayrağımızı sağlamağa lüzum görmüyoruz. İçki düşmanlarının tek yüzü vardır. Her yerde her zaman içki düşmanıdır.»

Profesör, hükûmetin muzaheret gösterdiğini küçük şişelerle rakı satmanın yasak edileceğini ve sarhoşluk takibatının kuvvetlendirileceğini söyledi.

Ondan sonra doktor İbrahim Zati, ve Safiye Hüseyin söz söylediler. Müzakereye geçildi, bina meselesi hayli ihtilâfı mucib oldu. Cemiyetin isminin Yeşilay teşekkülüne tedbille büyüklere telgraf çekilmesi teklifi alkışlarla karşılanarak kabul edildi. Seçim puslaları toplanarak kongreye nihayet verildi.

Mimarların kongresi

Türk Mimarlar Birliğinin İstanbul şubesi ilk kongresi dün Alay Köşkünde yapılmıştır. Kongrede şubenin yeni idare heyetine, Mimar Seyfi Arkan, Zeki Sayar, Viktor Adamandidis, Naci Cemal, İsmet Barutçu ve yedek üyeliğe Mimar Leman Cevadla Emin Necib seçilmişlerdir.

Toplantı çok hararetli olmuş ve büyüklere saygı telgrafları çekilmiştir. Kongre bundan böyle Türk mimarlarının büyük Türk devrimine lâyık olacak derecede kültür hareketlerile yakından ilgili çalışmalarına daha önem verilmesi için bir çok kararlar vermiştir. Bunlar arasında bilhassa başlıbaşına bir Türk mimarlar kanununun yapılması, devlet teşkilâtında Türk mimarlarına daha geniş ve lâyık olduğu yerin verilmesi, mimarlık kariyerinin yalnız diplomalı mimarlara tahsisi vardır.

Dilsizler kongresi yapılamadı

Sağır, dilsiz ve körleri koruma kurumu dün saat 11 de kongresini yaptı. Ekseriyet yoktu. Kongreye gelenler içinde cemiyetle alâkası olmıyanlar da ve muhalif kimseler de bulunduğundan lüzumsuz münakaşalar oldu ve kongre neticesiz kaldı ve bir ay sonra içtima edilmek üzere toplantıya nihayet verildi.

Yapılamıyan dilsizler kongresinden bir görünüş, aşağıda Cemiyet reisi işaret sayesinde dilsiz bir kadınla görüşüyor

Bir motör karaya oturdu

Rizeli Ali kaptanın idaresinde bulunan Hilâl motörü bir çamur kayığına çarpmış ve dümeni kırılmıştır. Motör civata fabrikası önünde baştankara yaparak batmaktan kurtulmuştur.

Üzerine fenalık geldi

Beyoğlunda Meşrutiyet caddesinden geçmekte olan 60 yaşlarında bir adam üzerine fenalık gelerek birdenbire yere düşmüştür. İfade veremiyecek bir halde Beyoğlu hastanesine kaldırılmıştır.

Yapılamıyan toplantılar

Dün toplanacağı ilân edilen Galatasaraylılar Kurumu kongresi stadyomdaki önemli maç yüzünden toplanamamış ve kongre gelecek hafta saat 14 e bırakılmıştır. Alay köşkünde, Güzel San'atlar Birliği kongresi de çokluk olmadığından başka bir zamana kalmıştır.

Halkevinde toplanacağı yazılan Ankara Liselerinden Yetişenler Kurumu kongresi de ayni sebebden toplanamamış ve başka bir güne bırakılmıştır.

Siyasî icmal

İspanya Akdeniz devletlerinden ayrıldı

Paris sulh tekliflerine sünger çekildikten sonra İngiltere Akdeniz devletlerine müracaat ederek Milletler Cemiyeti misakının ahkâmını tatbikta İtalya tarafından kendisine taarruz edildiği takdirde ne gibi askerî yardımlarda bulunacaklarını sormuş ve Balkan İtilâfı devletlerinden bilâkayid ve şart yardım edileceği cevabını almıştı. Akdeniz devletlerinden, coğrafî vaziyeti itibarile en mühimmi bulunan İspanya dahilî ahvalin karışık ve yeni bir kabine buhranı içinde bulunmasından müspet yahud menfi bir cevab verememişti.

İspanya mesahası, nüfusu ve coğrafî mevkii itibarile Avrupanın birinci devletleri arasındaysa da dört senedenberi dahilî vaziyeti istikrarsızlık içinde bulunmasından beynelmilel işlerde lâyık olduğu derecede ağır basamamıştır. Bunun yeni bir delili de İngilterenin yaptığı müracaate vakit ve zamanile cevab verememesidir. İspanyaya bu sual sorulduğu vakit İspanya Başvekili Volladeras kabinedeki arkadaşlarile şiddetli ihtilâf halindeydi.

Sağ partilerin mümessili nazırlar parlamentonun feshedilip yeni seçim yapıldığı zaman hükûmetin sağ partiler namına savaş yapmasını istemişlerdi. Halbuki Başvekille bitaraf yahud sol cenaha mensub nazırlar seçimde hükûmetin bitaraf kalmasını ve yalnız seçimin yollunda cereyanına nezaret eylemesini istemişlerdi. Nazırların ikiye ayrılmasından dolayı Başvekil istifasını vermiştir.

Sağ partiler yeni kabinenin teşkiline kendilerinin memur edileceklerini bekliyorlardı. Halbuki Cumhur Reisi, eski Başvekili gene iktidara getirmiş ve Başvekil de yeni kabinesini sağları açıkta bırakarak teşkil etmiştir. Sağlar bu hareketi Cumhur Reisinin ihaneti olarak karşıladılar. Mumaileyhin 1931 inkılâbında ihtilâl komitası reisi bulunduğunu tekrar hatırlatan sağ partilerin ve bilhassa katolik hareketi partisinin lideri; İspanya Cumhur Reisini tekrar solları iş başına getirmeği düşünmekle itham ediyorlar.

Şimdiki parlamentoda ekseriyet sahibi bulunan sağ partilerin bu tehdidleri İspanyanın atisini çok karanlık gösteriyor. Fakat bunların mümessillerinin yeni kabineden çıkarılmasile hiç olmazsa kabinenin vaziyeti tenevvür etmiştir. Yeni kabinenin ilk işi parlamentonun tatilini bu ayın sonuna kadar uzatmak oldu. Sağ partiler kararı kanunu esasiye muğayir saydılar. Ayın sonunda hükûmet parlamentoyu dağıtacak ve yeni seçim yaptıracaktır.

Yeni İspanyol kabinesinin ikinci kararı dış politikaya aiddir: İspanya, İngilterenin sorduğu yardıma yanaşmıyacak, ve tam bir bitaraflık takib edecektir. Yani herhangi suretle İspanya, İtalyan - Habeş ihtilâfına ve bunun neticesi tesir ve hareketlere karşı Büyük Harbde olduğu gibi temamile bitarafane bir vaziyet alacaktır. İspanyanın bu kararı Milletler Cemiyetine karşı bu devletin ötedenberi gösterdiği sıkı bağlılıktan ayrıldığını gösteriyor.

İspanyanın bu yeni politikası Milletler Cemiyetinde murahhası olup şimdiye kadar bu müessesenin meclislerinde ve komitelerinde en mühim rolü oynıyan M. Madariagaya çok ağır geldi ve siyasî hayattan büsbütün çekilerek mesaisini edebî faaliyete hasredeceğini Cenevrede beyan etti.

İspanyanın dahilî ahvalindeki sonu belli olmıyan karışıklık ve istikrarsızlık nihayet bu büyük Akdeniz devletinin mevkiine lâyık bir rol almasına engel olmuştur. Fakat Akdeniz devletlerinin büyük ekseriyeti İngiltereye yardım etmeği tahhüd etmiş bulunduklarından İspanyanın, dahilî ahvalinin cebrile bunlardan ayrılması son durum üzerinde bir değişiklik yapmıyacaktır.

MUHARREM FEYZİ TOGAY

Bir üfürükçü yakalandı

Eyübde Otakçılarda Çelebi mahallesinde avukat Halidin evinde oturan Yamalı Nuri oğlu İbrahim üfürükçülük yaparken yakalanmıştır. Yanında 500 lük bir tesbih, kâğıd, kalem ve saire de bulunmuştur.

Cumhuriyet

Nüshası 5 Kuruştur

Abone şeraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750	1450
Üç aylık	400	800
Bir aylık	150	yoktur

SON HABERLER...
TELEFON TELGRAF ve TELSİZLE

Uzakşarkta vaziyet

İşgal edilen altı vilâyetin idare işlerini halletmek üzere muhtelit jandarma kuvvetleri ikame edilecek

UZAK ŞARK —zp .ini b mb

Pekin 5 (A.A.) — Çahar bölgesinin son zamanlarda Mançuri Generali Li - şuhsin tarafından işgal edilen altı vilâyetinin idarî işlerini halletmek üzere Kalgan yakınındaki Şangpei - Sien de müzakereler başlamıştır. Bu vilâyetlerin Çin makamatı Mançuri kıtaatının çekilmesi şartile, muhtelit bir Çin - Mançuri jandarmasının himayesini kabul edecekleri bildirilmektedir. Fakat Nankin hükûmeti son dakikada Mançuri kıtaatının ileri hareketine karşı şiddetle mukavemet edilmesini emretmiştir. Nankin hükûmeti Paotu da bir Japon telsiz istasyonunun tesisini ve Suiyan ve Paotoya doğru Japon uçaklarının uçmasını protesto etmiştir.

Şanghay 5 (A.A.) — Çankayşek Nankinden buraya gelmiş, Pekin siyasal komisyonunun eski başkanı Uangfo ve inkılâbdan evvel şimal hükûmetinin başkanı olan Mareşal Tuanşiya ile görüşmüştür. Çankayşek yaraları yavaş yavaş iyileşmekte olan Uangçingueyyu ziyaret etmiştir.

Bolivyaya satılan harb tayyareleri

Bir Amerikan fabrikası hakkında takibat yapılıyor

Vaşington 5 (A.A.) — Dış İşleri Bakanlığı, Bolivyaya 4 bombardıman uçağı - ki geçen yaz Peroulılar tarafından yakalanmıştır - satmak teşebbüsünde bulunmuş olmakla itham edilen Curtis adındakn uçak şirketi aleyhindeki takibatında uğramakta olduğu müşkülle- rle uğraşmaktadır.

Nevyork mahkemeleri önünde yapılmış olan takibat, Bolivya konsolosunun beraber çalışmaması yüzünmen durmuştur.

Dış İşleri Bakanlığı, bu işin yeni bitaraflık kanununu alâkadar etmekte olduğu ve yalnız Cenubî Amerikaya değil, ayni zamanda Avrupaya da şümulü bulunduğu mütaleasındadır. Yapılan tahkikat, Curtis şirketinin bu satışı kendi şubelerinden biri vasıtasile yapmış olduğunu meydana çıkarmıştır. Dış İşleri Bakanlığına göre Nevyorktaki Bolivya konsolosunun da bu işe parmağı karışmıştır.

Adananın kurtuluş bayramı

Adana 5 (A.A.) — Bugün Adanalılar 5 kânunusani bayramlarını her yıl olduğu gibi heyecanlarının bütün tazeliğile kutluladılar. Sabahleyin daha ilk saatlerden başlıyarak bayrak ve yeşilliklerle donatılmış olan sokaklarda görülmemiş bir halk kalabalığı akmaya başlamıştı. Saat dokuzda millî savaşa iştirak etmiş olan yaya, atlı birçok köylü başta olduğu halde binlerce halk Adananın tarihsel büyük bayrağını alarak eller üzerinde taşımak suretile İlbaylığa getirdi. Burada toplanmış olan on bine yakın Adanalının coşkun gösterileri arasında İlbaylığın büyük balkonundan aşağı doğru sarkıtıldı. Bu tören bittikten sonra geçid resminin ve büyük törenin yapılacağı Cumhuriyet alanına gidildi. Orada ve Atatürk parkının önündeki caddede kırk binden fazla insan toplanmıştı. Tam saat on buçukta süel bandonun çaldığı ve halkın bir ağızdan söylediği İstiklâl marşile törene başlandı. Tören şimdiye kadar olanlardan daha çok heyecanlı geçmiştir.

Niğdenin genc saylavı Cavid Oral ateşli bir hitabe ile Adana savaşının büyüklüğünü, çekilen ıstırablarının derinliğini ve Çukurovalıların yiğitliğini anlattı. Hatib savaşta hemşerilerinin uğradığı birçok acıklı sahneleri anlatırken yüzlerce insan göz yaşlarını tutamadı. Bundan sonra genc şair Kâmran Bozkır Adana için yazdığı şiirini okudu. Bu sırada bir çok sinema ve fotoğraflar alındı. On birde geçid resmi başladı ve bir saat süren geçidden sonra halk dağıldı.

Saat 3 te büyük günün onuruna Urayda büyük bir kutlama töreni yapıldı. Bu akşam Halkevinde bir balo verilecek ve fener alayı, gece şenlikleri yapılacaktır.

Adliye ayniyat işleri

Ankara 5 (Telefonla) — Adliye Bakanlığında müteşekkil bir komisyon ayniyat muhasibliği talimatnamesini tedil etmektedir. Eskiden yapılmış ve tatbik edilememiş olan bu talimatname bu suretle yeni bir şekil alacaktır.

Turizm komisyonunun içtimaı

Ankara 5 (Telefonla) — Bakanlıklar mümessillerinin iştirakile teşekkül etmiş olan turizm komisyonu yarın öğleden sonra Türkofiste toplanarak çalışmalarına devam edecektir.

Kimler ihracatçı olabilecek?

Ankara 5 (Telefonla) — Men'i teftiş kanununu tadil etmekte olan proje hazırlanmak üzeredir. Proje yakında Ekonomi Bakanlığı makamına verilecektir. Projede ihracat taciri olabileceklerin evsafını tayin eden hükümler de vardır.

Makdonaldın kızı han işletiyor

Burada babasının eski hizmetkârlarını çalıştıracak

Londra 5 (A.A.) — Matmazel İsabel Makdonald, Buckingham kontluğunda kâin Anylesburydeki Vieille Charrue adındaki hanı satın almıştır. Kendisi, bu müesseseyi bizzat idare edeceğini, orada babası Ramsay Makdonaldın Başbakanken kullanmış olduğu birçok eski hizmetçileri kullanacağını söylemiştir.

Bulgaristandaki faşist teşkilâtı lâğvedildi

Makedonya teşkilâtının reisleri değiştirilecek

Sofya 5 (A.A.) — Bakanlar kurulunun bir kararı üzerine hareket eden İç İşleri Bakanlığı, Bulgar millî lejyonu federasyonile Rodna Zaşçita faşist teşkilâtını lâğvetmiştir.

Bulgar millî federasyonunun 40 bin kadar azası vardı ve bunlar hassaten üniversite talebesile lise talebelerinden teşekkül eylemekte idi. Rodna Zaşçita ise 1933 tenberi ehemmiyetini kaybederek ikinci safa geçmiş bir teşkilâttı.

Sofya 5 (A.A.) — Hükûmet neşrettiği bir beyanname ile, Bulgaristanda kanunen müsaade edilmiş olan bütün Makedonya teşkilâtlarına, 20 kânunusaniden evvel yeni idare heyetleri teşkil eylemelerini bildirmiştir. Bu heyetler, İç İşleri Bakanlığı tarafından tasdik olunacaklardır. Bu beyannamenin sebebi, kanunî teşekküllerin başınadn bütün eski Makedonya komitecilerini kaldırmaktır.

Şarkî Karahisarda spor faaliyeti

Ş. Karahisar 5 (A.A.) — Halkevi spor kolu üyeleri beş kilometre mesafede Tamzaraya dağ yolundan ve yaya yürüyüşle bir gezi yapmışlardır. Üyeler burada çok güzel bir av eğlencesi tertib ederek iyi bir gün geçirmişlerdir.

İran, Amerikadaki elçisini geri çağırdı

Vaşington 5 (A.A.) — İran hükûmeti, buradaki elçisi Gaffar Celâli geri çağırmıştır. Hatırlarda olduğu üzere, Gaffar Celâl, son günlerde, otomobilini hızlı sürmek suçile tevkif olunmuş ve bu suretle diplomatik bir hâdisenin kahramanı olmuştu.

Maltada italyanca tedrisat menedildi

La Valette 5 (A.A.) — Malta Valisi Sir David Campbell bir emirname neşretmiş ve bu emirname ile şimdiye kadar mekteblerde italyanca okunan bazı derslerin bundan sonra ingilizce okunacağını bildirmiştir.

Genclik teşkilâtı nasıl olacak?

İzmir Belediye Reis muavininin verdiği izahat

İzmir (Özel) — Geçenlerde Ankarada genclik teşkilâtı ve spor işleri etrafında bir toplantı yapılmış ve İzmirden de Belediye reis muavini Suad çağırılmıştı. Suadla dönüşünde konuştum verdiği malûmatın özü şudur:

Parti, bu işe ehemmiyet vermiş, ecnebi mütehassıslardan sormuş ve bir de Türkiyede bu işlerle uğraşanları dinlemek istemiştir. Ortada iki vaziyet vardır:

1 — Mekteblerde ve orduda spor.
2 — Halk arasında spor.

Birinci kısım, hükûmete aiddir. Bu itibarla Ankara toplantısında ikinci kısım üzerinde durulmuştur.

Partinin düşünmekte olduğu asıl genclik teşkilâtı ise, her ikisine şamil ve gayesi Türk gencliğini her bakımdan organize etmek, kültürel bir çalışma sahasını hazırlamaktır.

Spor teşkilâtı da, bu teşkilâta bağlı, fakat ayrı bir branştır. Toplantıda, mevcud spor teşkilâtının bekası ve islâhile bu teşkilâtın bir tarafa bırakılması veya ilgası ve buna mukabil yukarıdan aşağıya salâhiyet tevzi eden yeni bir teşkilât kurulması şeklinde iki fikir belirmiştir. İzmir murahhası, ikinci fikir taraftarıdır. Birincinin teşkilâti esasiye, demokrasi ve gencliğin kendi kendine teşkilâtçılığa alışmaları tezleri üstünde durmuşlar, aksak cihetlerin mes'uliyeti, kontrolu ve para imkânlarını artırmak suretile ıslahını istemişlerdir.

Mukabil fikir ise, yeni icablar ve devrim yapmış bir cemiyette doğan yeni ihtiyaclar ve bugünkü genclik yetiştirimi zaruretleri karşısında artık bu teşkilâtın hususî teşebbüslere ve ferdî çalışmalara bırakılmıyacağı, nitekim şimdiye kadar hükûmetin gösterdiği himaye ve müzaherete rağmen mevcud teşekküllerin müspet iş yapıp randıman alamadıkları ve gencliğin teşkilâtçılığa alışması değil, aksi neticeler görüldüğü, kulüblerin sahalardan, vasıtalardan mahrum bir halde bulundukları merkezindedir.

Bu fikri yürütenlere göre, idareciler mütehassıs olmalıdırlar ve mütemadiyen çalışmalıdırlar. Resmen vazifedar olmıyanlar fahrî bir şekilde bu işi göremezler. Lâzım gelen tahsisatı hükûmet veya Parti verecekse, bu işi onların elinde bırakmak manasızdır. Suad, şahsî olarak taşıdığı mütaleayı komisyona bir raporla bildirmiştir ve esas şudur:

Spor teşkilâtı, ya genclik teşkilâtına, ya Halkevlerine bağlı ve ayrı olmalıdır. Başına, Partice geçirilmiş salâhiyetli bir spor genel direktörü getirmeli ve bu direktörün emrinde de mes'ul ve muhtelif spor şubelerinde mütehassıs bulunan zevat verilmelidir.

Her mıntakada da bir spor müdürü bulunmalı ve bu müdür, nüfus kesafetine göre mıntakasında kulüb açmalıdır. Fakat evvelâ atletizm kulübleri açılmalı ve sporcular burada yetiştikten sonra diğerlerine girebilmelidir. Meselâ İzmirde beş mıntaka, beş kulüb, beş atletizm sahası ve her kulübde mıntaka müdürünce tayin edilmiş birer müdür, birer atletizm ve futbol muallimi bulunmalıdır. Bu muallimler, ya kurstan geçirilmeli, ya mektebden yetiştirilmelidir. Gencler (kız, erkek, iş ve yaş vaziyetlerine göre) sabahtan akşama kadar posta posta çalıştırılmalıdır.

Denizcilik ve güreş kulübleri ihtiyaca göre artırılmalıdır. İzmirde ilk olarak 2 denizcilik, 1 güreş kulübü açılmalıdır. Beş kulüb sporcularından istiyenler burada yetiştirilmelidir. Kulüb müdürlerile mıntaka müdürlerinin içtimaı idare heyetini ve muallimlerle yapılacak toplantıda fennî heyeti teşkil etmeli ve gerek kulüb müdürlerinin, gerekse muallimlerin vaziyetleri istişarî mahiyette kalmalıdır. Bu idareciler maaşlı olmalı, ya genel direktör, yahut mıntaka müdürleri tarafından tayin edilmelidir.

Saha yapmak, gerçi hususî idare ve belediyelere aidse de, bugünkü şartlarla ne belediyeler, ne de hususî idareler bunu başaramazlar. Binaenaleyh sporun aksi olan tütün, içki ve eğlence yerlerinden küçük bir resim alınmalıdır. Bu resim, vatandaşları sıkmaz, seve seve verirler.

Yumurcağın muziblikleri

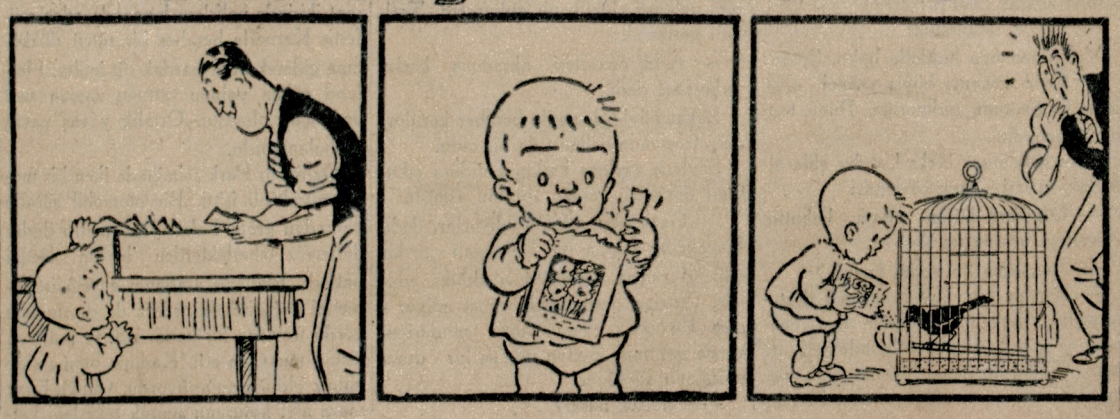

Tetkikin verdiği netice

Piyalepaşa camisi Mimar Sinanın eseri değildir!

Caminin yapıldığı 1573 yılında koca üstad Edirnede Selimiyenin inşasile meşguldü

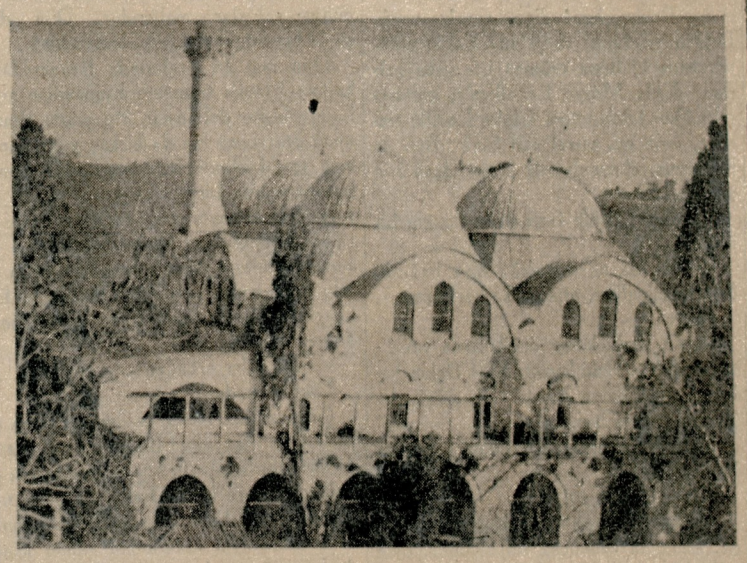

Kasımpaşada Piyalepaşa camisinin uzaktan görünüşü

Ötedenberi bilgenlerimiz ve kültür tarihimiz üzerinde kıymetli araştırmalarile hürmetimizi kazanmış bazı zevat kitablarında ve makalelerinde Kasımpaşadaki Piyalepaşa camisini Mimar Sinan eseri olarak kaydederler.

Alâkadar ecnebi san'atkâr ve müelliflerin de birçoğu bu kanaattedir. Bu meyanda Alman arkeolog mimarlarından Martini de (mimar Sinanın orijinal bir eseridir) diye relever ettiği bu caminin resimlerini birkaç ay evvel ortaya çıkarmıştı. Ben bu resimleri Ankarada görmüş ve Sinanın olduğunda şüpheye düşmüştüm.

Bayram ziyaretlerimi anıtlarımıza tahsis etmeyi kapı kapı dolaşmaktan daha zevkli bulduğum için çok kenarda kalmış olan Piyalepaşa camisine bu bayram günlerinde üstüste iki ziyaret yapmağa fırsat buldum. Bu ziyaretlerimdeki görüşlerime nazaran bu caminin tarihî ve mimarî devri hakkındaki kanaatlerim umumî kanaate aykırı çıktı.

Camide taşların, tuğlaların, kemerlerin, silmelerin, kubbe ve duvarların dilinden öğrendiğim hakikatler şunlardır:

1 — Piyalepaşa camisi Sinanın değildir.

2 — Bu cami o kadar eskidir ki hatta İkinci Beyazıd devrine bile getiremiği için o gündenberi Abdal köprüsü adile anıldığı gibi].

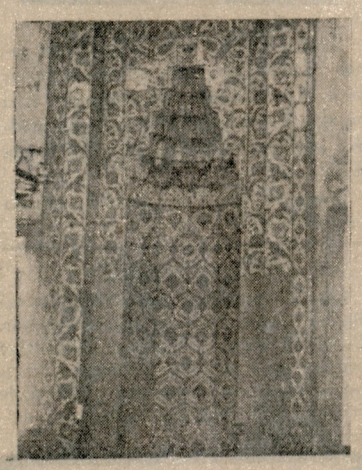

Piyalepaşa camisinde Sinan devrinin mahsulü olan mihrab çinileri

yerek mutlak Fatih devri eseridir, diyorum.

3 — Sinanın ihtiyarlık zamanlarında Amiral olmuş olan Piyale Paşa, bu camiyi esaslı bir surette tamir ettirmiştir.

4 — Sinan devrinde ve onun hayatında tamir edilmiş olan bu binaya Sinanın eli değmemiştir, belki onu çıraklarından birisi ve Sinanın haberi olmadan tamir etmiştir.

5 — Yapılış devri daha eski olan bu caminin muhakkak ki eski adı da başka idi. Fakat (Piyalepaşa) adını sonradan ya Amiral koydu, yahud da Piyale Paşanın bu kadirbilir hareketine mükâfat olarak bugünkü adı halk verdi.

[Bursadaki Nilüfer köprüsünü Abdal Çelebi namında bir zengin tamir ettirdi-

Piyalepaşa camisinde yapıldığı devre aid kemerler

Şu yukarıki görüşlerimi kısaca söyleyip geçtikten sonra bunların gene kısaca sebabı mucibelerini de izah edeyim:

Evvelâ caminin esas kuruluş plânı, Bursadaki Yıldırımın başlattığı Ulucami, ve Edirnede Yıldırım Beyazıd oğullarının yaptırdıkları Eskicami plânı esasına uygun olduğu gibi kemerleri ve kemer ayakları Bursadaki Orhan ve Birinci Murad camilerini bütün samimiyetile hatırlatmaktadır. Yapı ve inşai işleme usulleri de tamamile Bursadaki başlangıc devri işleme ve çalışma usullerine sadık kalmıştır, hem o kadar sadık kalmıştır ki İstanbulun fethi tarihi belli olmasaydı bu binayı Bursa eserleri arasında sayabilirdim. Binaenaleyh bu bina İkinci Beyazıd devrine bile gelemez. Çünkü İkinci Beyazıd zamanında mimar Hayreddinin himmetile mimarimiz kuvvetli bir tekâmül çehresi göstermektedir. Şu halde (bu bina Fatih zamanından kalma bir binadır) demeğe mecburuz.

Hareketiarz veya diğer bir ârıza ile harab olmuş olacak ki Tersane civarında sayılabilen bu binayı, o vakitki Türk Amiralı Piyale Paşa tamir ettirmiştir. Tamir eserleri tamamile Sinan devri san'atına mensubdur. Fakat Sinanın elile değildir. Çünkü bu caminin inşa tarihi olarak gösterilen 1573 te Sinan, san'at hayatının en mütekâmil ve olgun mertebesine varmıştı. Sinanın estetik bahsindeki değişmez ve yumuşamaz titizliğinden, Piyalepaşa camisi tamiratında eser yoktur. Mihrabdaki fevkalâde güzel çiniler ise Sinan devri san'atının işlete işlete fevkalâde bir mertebeye getirdiği Kütahya çini fabrikalarının tabiî verimleri olmakla kalır.

Bu noktada kitablarda da bu görüşüme yardımcı kayidler vardır, meselâ: Piyalepaşa camisinin inşa tarihi olarak gösterilen 1573 tarihinde Koca Sinan Edirnedeki Selimiyeye bağlanmış bir halde idi, o tarihte padişaha yazdığı mektubda kubbeyi kilidlediğini (yani kubbeyi ikmal edip merkezdeki kilid taşını da koyduğunu) bildiriyor, padişah ta buna cevaben yeni emirler veriyor, bir dahaki Kurban bayramı namazının orada kılınıp kılınamıyacağını soruyor ve camiyi biran evvel ikmal etmesi için Sinanı fena halde sıkıştırıyordu, en nihayet 1574 senesinde Sinan Edirnede Selimiyeyi ikmal edebildi.

Sinan, hayatında en çok kıymet ve ehemmiyet vererek yaptığı muazzam eserile Edirnede uğraşır dururken İstanbulda Piyalepaşa camisinin tamiratından haberi bile olamıyacağı tabiî değil midir?

Bir bayram ziyaretinin bana öğrettiği bu hakikatleri sayın okurlarıma yazmaktan ve bu neticeye ermiş olmaktan kültür tarihimiz bakımından çok memnunum. Çünkü:

Piyalepaşa camisini Sinana mal edenler bile işin içinde bir tuhaflık olduğunu gizliyemiyorlar ve bu bina Sinanın orijinal bir eseridir, Sinan böyle bir bina daha yapmamıştır; diyorlardı. Halbuki Sinanın san'at eserleri kronoloji sırasile gözden geçirilince üstadın ilk eserlerinden son eserlerine doğru çok mantıkî bir tekâmül ve olgunluk yürüyüşü görülür. 1587 de, yüzüncü yaşını geçtiği halde ölen Sinan Piyalepaşanın tamir tarihi olduğu anlaşılan 1573 senesinde san'atının en mütekâmil mertebesini bulmuştu ki Piyalepaşa camisinin tamir izlerinde bu olgunlukla münasebeti olmıyan bir lâkaydi ve beceriksizlik vardır. Bu beceriksizlikleri Sinana mal etmek üstada bir (dejenere) lik yamamağa kalkışmak olurdu, şimdi bu pürüz temizlenmiş ve bu tuhaflık ortadan kalkmış oldu.

Diğer taraftan bir kazancımız daha oldu ki İstanbulun en eski binalarından birisini bulmuş olduk. Sinanın san'attaki yüce hüviyetini çerçeveliyebilmek için Piyalepaşa camisine muhtac olmadığımız gibi bu cami de Sinandan daha evvellere giden başlıbaşına bir kıymet olarak ortaya çıkmıştır.

İstanbulun fethinde Kasımpaşa mevkiinin ehemmiyeti malûmdur. Elbette ki Fatih Mehmed oraya yalnız cami değil, kimbilir daha nekadar kıymetli binalar yaptırmıştı. Fakat bugün yalnız Piyalepaşa camisi fetih senelerinin canlı bir belgesi olarak elde kalmış, demektir. Bu itibarla da Piyalepaşa camisi daha çok kıymet kazanmış oldu.

Şimdilik bu hakikatin tek başıma kaliliyim; fakat sayın okurlarımın bu bahis üzerinde uğraştıkça başlangıcda muariz çıksalar da sonunda benimle birleşecek lerine inancım sağlamdır. Tarih bilgenlerimizce Fatih devrinde Kasımpaşada olup biten vak'alar iyice incelenirse muhakkak bu camiyi bulacaklarına eminim.

Mimar
SEDAD ÇETİNTAŞ

Bir Sandıkemininin yaptığı ihtilâs

Hırsızlığını örtmek için binaya ateş vermiş!

Sinob (Özel) — Gerze Hükûmet konağının alt kat merdivenlerinden çıkan bir yangın üç basamak merdiven yandıktan sonra kendi halinde sönmüş olduğu sabahleyin odacılar tarafından görülmüş ve merdiven altında içi gaz dolu rakı şişeleri de bulunmuş olduğundan ilçebay bu yangın başlangıcının bir kasid olduğunu gözönüne alarak hemen maliye kasasının mevcudünü saydırmıştır. Neticede kasada (250) lira nakidden ve (450) lira da puldan açık olduğu anlaşıldığından keyfiyet Vilâyete bildirilmiştir.

Vilâyetten gönderilen Defterdar Hamid Kars işe el koyarak Sandıkemininin zamanı memuriyetine aid bütün işleri incelemiş ve bu tetkiklerin sonunda bazı sarf senedlerinde de tahrifat yapıldığı ve açığın (1000) lira miktarında olduğu anlaşılmıştır.

Meydana çıkarılan ihtilâsından dolayı sorguya çekilen Sandıkemini Hilmi hazırlık tahkikatı bittikten sonra tevkif edilmiştir.

Yapılan bu ihtilâsın ortadan yok edilmesi için yangının Sandıkemini tarafından çıkarılmasına teşebbüs edilmiş olduğu söylenmektedir.

Mesele şimdi adliyece incelenmektedir, için içyüzü yakında aydınlanacaktır.

Muğla yolunda bir kaza

Muğla 5 (A.A.) — Milâsın Boğa köyünden bir duvarın çökmesi yüzünden bir yolcu otomobili devrilmiş, iki yolcu ağır surette yaralanmıştır. Yaralılar Muğla Memleket hastanesine getirilmiştir.

Mısırda İngiliz bayrağı yırtılmamış

Kahire 5 (A.A.) — Bakanlar Kurulu tarafından neşredilen bir tebliğde, 31-12-935 tarihinde beynelmilel Şirurji kongresinin açılışı sırasında yapılan nümayişlerde İngiliz bayrağının yırtıldığı hakkındaki Haber kat'i yalana çıkarılmaktadır.

Fransanın Roma sefiri Pariste

Roma 5 (A.A.) — Fransanın Roma Büyük Elçisi dö Şambrön kısa bir müddet kalmak üzere Parise gitmiştir.

Yunanistan mazul memurları tekrar hizmete alıyor

Atina 5 (A.A.) — Gazetelerin verdikleri haberlere göre, hükûmet 1 mart isyanı üzerine azledilen memurların yerlerine iadelerini esas itibarile kararlaştırmıştır.

Küçük hikâye

Otorite ihtiyacı

Frédéric Boutet'den

— Claireciğim, telefonla çağırır ça - ğırmaz geldim. Ne var? Niçin gelmemi istedin? Kararını söylemek için, değil mi? Mösyö Lehallierle evleniyorsun, öyle mi?

Madeleine Aubry meraktan yerinde duramıyordu.

— Hemen geldiğin için sana teşekkür ler ederim. Artık bugün öğleden sonra da benimlesin.

— Tabiî, mademki ihtiyacın var. Fakat çabuk söyle, Mösyö Lehallierle evleniyorsun, değil mi?

— Daha karar veremedim. Seni de zaten bunun için çağırtmıştım. Mösyö Lehallier biraz sonra bana, bir çay içmeğe ve kat'i cevabımı almağa gelecek. Halbuki burada olursan bunu soramı - yacak, ne yapayım? Cevabı bugün de atlatmak istiyorum, daha karar veremedim..

— Amma da yaptın ha! Bense bu adamdan hoşlandığını zannediyordum. Çok zeki, kibar halli ve güzel bir zat. Daha kırk yaşında bile yok. Zengin, iyi bir mevki sahibi...

— Evet, taliblerin en iyisi.. Ve öyle zannediyorum ki beni çok seviyor... Fakat...

— Ah! Anlıyorum, Ketty ile münasebeti var diye değil mi? Kaç senedir hep onunla.

— Madeleineciğim, budala değilim, hayatı bilirim. Mösyö Lehallier istediğini yapmakta muhtardı. Bana kendisinin de itiraf ettiği Ketty ile eski münasebet, beni alâkadar etmez. Esasen, onunla alâkasını eğer kesmemişse, kesmek üzeredir. Me - sele o değil, fakat beni korkutuyor. İcab eden vasıfları haiz, munis, lâkin ondan korkuyorum. Uzun boyu, siyah sakalile sen de onu korkunc bulmuyor musun?

— Sakalını tıraş edebilir..

— Aptal aptal şeyler söyleme.. Muntazam çizgili, adeta sert yüzü, yüksek - ten bakışı, aşkından bahsederken bile emreden, müstebid bir ton alan sesi..

İlk kocam bana hiç sıkıntı vermezdi. O öleli dört sene oluyor ve dört senedir serbest yaşıyorum. Serbest hayattan maksadım, bilirsin, şunu veya bunu yapmak değildir, fakat artık bir erkeğin hükmü altına giremem doğrusu...

— Peki Mösyö Lehallier böyle bir adam mı bakalım?

— Elbette. Kendisi söyledi. Otorite ve kıskanclık timsali bir adam. Kaşlarını nasıl çatıyor, bir baksana... Bana yazıhanesini gezdirmişti. Kâtibleri onun ö - nünde tir tir titriyorlar. Seni temin ederim ki her tarafa korku salıyor. Fakat benim de kendime göre bir iradem var. Bir adamın karşısında çocuk gibi titre - mem mi lâzım? Diyorum ya, bu adam beni korkutuyor... Onunla çok bedbaht olacağım. İşte bunun için hemen cevab vermek istemiyorum. Bu suretle kendisini daha iyi anlamağa çalışırım.

Claire Laville devam edemedi; çünkü Mösyö Lehallier gelmişti. Zavallı adam ümid içindeydi. Fakat Madam Aubryyi görünce fena halde bozuldu. Çok kibar olduğu için de hiç belli etmedi. Yalnız yüzü her zamankinden daha sert bir hal almıştı.

Madeleine misafiri dikkatle süzüyor, ve süzdükçe de onu daha güzel buluyordu. Lâkin hakikaten çok korkunc olduğu muhakkaktı. Gözlerinde dehşet veren sert ve madenî bir parlaklık vardı. Herhalde böyle bir adama hayır demek kolay olmıyacaktı.

O sırada kapı çalındı. Hizmetçi salonun kapısında göründü ve:

— Madam, dedi, gelen...

Fakat devam edemedi, onu takib eden kadın kendisini iterek içeriye dalıverdi. Fazla şık, fazla boyalı, ve gayet kırmızı saçlı bir kadın. Onun girmesile beraber odaya bir lâvanta kokusu yayıldı. Kadın salonun ortasında durarak bir Mösyö Lehalliere, bir de Claire Lavillee baktı ve bir kahkaha koyuverdi.

Mösyö Lehallier adeta inler gibi:

— Aman Allahım, dedi.

Gelen kadın:

— Benim, ben! diye cevab verdi. Beklemiyordunuz değil mi? Fakat görüyorsunuz ki buna rağmen işte gene geldim. -Elile Mösyö Lehallier'yi göstererek- Onu takib ettim, Claire Laville sizsiniz, öyle mi. güzel sarı kız? Ben de Kettyyim, ehemmiyetsiz birşeyi izah için geldim.

Madam Laville fena halde kızgın bir halde:

— Bu da ne demek?.. diye bağırdı. Mösyö Lavillier, atın şu kadını dışarı.

Ketty:

— O, dedi, kolay değil, bana yana - şamaz bile... Ödü kopar, ödü! Bakın hele, suratına bakın şunun? Bu erkek değil, kokmuşun biri.

Mösyö Lehallier korkudan tanınmaz hale gelmişti.

Ketty devam etti:

— Size kibarca anlatmak istediğim şu: Bununla evlenmek istiyorsunuz, öyle mi? Alın, sizin olsun! Sizinle evlenmek için bir ay evvel benden izin istedi. Ben de razı ol-um gibi yaptım. Fakat kendisi o kadar ahmaktır ki inanıverdi. Hanya ile Konyayı göreceğini aklına bile getirmedi... Dört senedir bana köpek gibi itaat ettiğini unutuverdi. Bu bir erkek değil, teneke. Canınız isterse alın, sizin olsun. Ona, sizin önünüzde ona söylemek istediğim şey şudur: Kendisine hiçbir zaman metelik vermedim, ve elimden geldiği kadar herkesle aldattım. Parası için yanımda alıkoydum. Böyle alçak bir adam insana zevk mi verir ki? Ben de başkasını bulunca onunla ayrılmağa razı oldum. İşte onu size bırakıyorum. İstediğinizi yaptırabilirsiniz, hiçbir sözünüzden çık - maz. Dedim a, köpek gibidir!. Bonsuar.

Ketty rüzgâr gibi çıkıp gitti. Salona ağır bir sükût bastı. Claire Laville nihayet Mösyö Lehallierye dönerek:

— Mösyö... diye başladı.

Fakat Lehallier, rengi atmış, yüzünün çizgileri birbirine karışmış, kadının sözünü kesti, zayıf bir sesle:

— Madam, diye yalvardı. Rica ederim, bütün kabahati bana yüklemeyin. Beni takbih etmeden evvel biraz düşü - nün. Evet, bu kadına karşı çok iyi ve zâfla hareket ettim.. Gördünüz ya, nekadar iğrenc bir nankörlük yaptı? Müsaade ederseniz çekileyim. Size hemen bu akşam yazarım. Kuzum ne olur, ümidimi kırmayın. Çünkü düşünün bir kere, netice itibarile ne yaptım ki?

Madeleine ile Claire yalnız kaldıkları zaman Madeleine:

— E, söyle bakalım Claire, dedi, bu işe ne dersin? Fakat Mösyö Lehallier biraz haklı da; bu şeylerde hiç kabahati yok.. Zannederim artık korkulacak ne otoritesi, ne istibdadı, kaldı.. Zavallı adama baktıkça acıyordum doğrusu.. Fakat iyi bir tecrübe oldu işte. Artık ondan korkmazsın inşallah. Rahat rahat kendisile evlenebilirsin.

Claire Laville omuzlarını silkti:

— Deli misin? dedi. Bu iğrenc sahne cereyan ederken alçaklığı beni iğrendiriyordu... Bu bir erkek değil, teneke! Bu kadar korkak adamla hangi kadın evlenir? Erkekte biraz da otorite olmalı!

Doktor
Rıza Ünver
Doğum ve kadın hastalıkları mütehassısı
Cağaloğlu, Nuruosmaniye caddesi No. 22 Mavi yapıya nakletmiştir.
Telefon: 22683

Tramvaya önden binmek iyi amma!

Ya, adam sokakta, karısı içerde kalırsa?!..

Son günlerde tramvaylara önden ve arkadan binmek yüzünden halkın çekmekte olduğu sıkıntılar ve tahaddüs eden gülünç vak'alar malûmdur. Dün de şöyle bir sahneye şahid olunmuştur:

Dün saat 14 sıralarında Beyazıddan kalkan Maçka tramvayı Eminönüne gelinciye kadar dolmuştur. Bu sırada Eminönü istasyonundan da birkaç yolcu binmek teşebbüsünde bulunmuşlardır. Bunların arasında bir de karıkoca bulunu - yordu. Tramvayın arka tarafının man - zarası sardelya kutusunu çoktan aştı - ğından bunların ikisi de arabanın ön ta - rafından binmek istediler. Kadın bindi. Erkek te binmek üzere iken vatman kendisini göğüsledi ve:

— Erkekler arkadan!..

Diye bağırdı.

Genc zevcin ikinci ve üçüncü teşeb - büsleri de boşa gitti. Bu sırada tramvay da kalkıverdi, zavallı koca arkadan bin - mek için oraya koştu. Fakat halk dışarıya taştığı için buna da muvaffak olamadı ve tramvayın arkasından kanter içinde koşmağa ve bağırmağa; bir taraftan da içeride kalan karısı feryada başladı. Ziller çaldı:

— Dur! Dur!.

Sesleri yükseldi. Nihayet tramvay Köprünün ortasında durdu ve kadın tramvaydan indirildi.

Kadınların ön taraftan, erkeklerin arka taraftan binmesi kadınlarımızın rahat etmesi noktasından belki doğrudur. Fa - kat annesile, karısı ve çocuklarile tram - vaya binmek istiyen erkeklere bu zorlu - ğun tatbiki bazan böyle görenler için eğlenceli, başına gelenler hesabına feci vak'alar devam ettirip gidecektir!

Bern elçimiz geldi

Bern Elçimiz Cemal Hüsnü dün sabah Avrupa ekspresile şehrimize gelmiş ve dostları tarafından karşılanmıştır. Elçi bu akşam Ankaraya gidecek ve bir müddet kaldıktan sonra memuriyeti başına dönecetir.

Resmimiz kendisini Sirkeci garında göstermektedir.

Müessif irtihal

Esbak kurenadan Bay İbrahimin eşi Bayan Fatma Demsan vefat etmiştir. Cenazesi bugün Beşiktaş Nüzhetiye caddesinde 9 numaralı haneden kaldırılıp öğle namazı Sinanpaşa camisinde eda olunarak makberei mahsusuna defnolunacaktır.

Bugün **TÜRK** Sinemasında
Birigitte Helm - Henry Roussel
Françoise Rosay
UÇURUMA DOGRU
fransızca sözlü filminde

Adananın kurtuluşu

Toroslu gencler dün Halkevinde coşkun bir törenle yıldönümünü kutluladılar

Törende Toroslu Gencler Birliği Umumî Kâtibi Hatice Akverdi hitabesini söylerken

(Baştarafı 1 inci sahifede)

kâtib Hatice Akverdi tarafından söy - lendi. Hatib, Adana kurtuluşuna dair tahassüs ve duygularını anlattı. Bun - dan sonra Vedad Güçlü, Toros kurtuluşunun ulusal savaşındaki yeri mevzuu üzerinde söz söyledi. Adananın nasıl mücadele ettiğini anlattı.

«Verdun kahramanlarının silâhını, bir avuç Toros uşağı oyuncak gibi aldı!» diyerek sözlerini bitirdi ve pek çok alkışlandı.

Muzaffer Yürüğün hitabesi bilhassa çok heyecanlı idi. Sık sık alkışlanarak inkitaa uğrıyan bu söylevde Cihan Harbine girişimiz, Türkün kudret ve imanile devam eden mücadelelerde Ada - nanın rolü anlatıldı.

Müteakiben büyüklere telgraf çekilmesine alkışlarla karar verildi. On da - kika istirahatten sonra Toros türküleri söylendi. Müzik parçaları dinlendikten sonra toplantıya nihayet verildi.

Bu akşam saat 21 de FRANSIZ tiyatrosunda
ŞERİF MUHİDDİN Targan
KONSERİ - Viyolonsel ve Ut
Biletler Fransız Tiyatrosu gişelerinde satılmaktadır.

Bu akşam: **YILDIZ SİNEMASINDA**
BÜYÜK GALA MÜSAMERESİ
Münasebetile mevsimin en büyük muvaffakiyetlerinden
METROPOLİTEN
adlı büyük opera filmi gösterilecektir. Bu yüksek san'at şaheserinde New York Metropoliten operası san'atkârlarından
LAUWRENCE THİBETT
FAUST, PAGLIACI, BARBIER DE SEVILLE, operalarile CARMEN'in tekmil son iki Perdesini temsil ve teganni etmektedir. Programa ilâveten: Musiki üstadları serisinden
MENDELSSOHN
Hayatı ve eserleri
Ayni zamanda: Canlı resimler ve FOX JURNAL
Bugün son matinelerine kadar
MONTEKARLO GECELERİ

AŞK ve TALİ
Oynıyanlar: PIERRE RICHARD WILLM - NATHALIE PALEY

EDEBİ bir şaheser .... Bir musiki şaheseri ...
PEER GYNT
Sinemanın da şaheseridir. **SARAY** Sinemasının zaferi olacaktır.

2 GÜN KALDI
ALKAZAR SİNEMASINDA
25,000 kişi tarafından görülen
TARZAN YAMYAMLAR ARASINDA
Türkiyede ilk defa olarak NOAT BEERY Jr. tarafından temsil edilen bu filim, şimdiye kadar gördüğünüz bu cins filimlerin en fevkalâdesidir.
Son 2 gününden istifade ediniz.

RADYO

Bu aksamki program

İSTANBUL:

17 Üniversiteden nakil, İnkılâb dersi, Mahmud Esad Bozkurt tarafından - 18 muhtelif plâk neşriyatı - 19 haberler - 19,15 operet «Şen dul» ve «Maritza» - 20 Çembalo ve Xilofon solo - 20,30 stüdyo caz ve tango orkestra grupları - 21,35 son haberler, saat 22 den sonra Anadolu Ajansının gazetelere mahsus havadis servisi verilecektir.

VIYANA:

18,15 orkestra konseri - 19,35 kıraat - 20,05 spor ve saire - 20,15 konuşma - 20,35 radyo orkestrası - 22,05 konser: Vagnerin eserleri - 23,05 haberler - 23,30 Kavaleriya Rüstikana operası - 24,30 konuşma - 24,45 Viyana musikisi - 1,20 cazband takımı.

BERLİN:

17,05 konuşma - 17,35 karışık program - 18,05 piyano konseri - 18,35 mektublar ve hayat - 19,05 Ştutgarttan - 20,50 günün akisleri - 21,05 haberler - 21,15 itfaiye haberleri - 21,45 Breslavdan - 23,05 haberler - 23,30 karışık program ve musiki.

BUDAPEŞTE:

16,50 oda musikisi - 18,20 spor - 19,25 gramofon - 20,45 Lisztin hayatına dair musikili bir piyes - 22,45 haberler - 23,05 opera orkestrası - 24,20 Çingene orkestrası.

BÜKREŞ:

18,20 radyo orkestrası - 20,05 haberler - 20,20 gramofon - 21,35 oda musikisi - 22,15 şan konseri - 22,35 haberler - 22,50 gece konseri - 23,50 almanca ve fransızca haberler - 24,05 konserin devamı.

LONDRA (Regional):

20,05 haberler - 20,35 süel konser - 21,20 orkestra - 21,50 piyes - 22,35 konser - 23,35 gramofon - 23,55 konser: Vagnerin eserleri - 24,30 haberler - 24,40 dans orkestrası.

PARİS (Radio Paris):

19,35 senfonik konser - 22,05 şan konseri - 22,35 habelrer - 22,50 oda musikisi, şarkılar, şiirler - 24,50 dans musikisi - 1,20 hafif musiki.

ROMA:

17,50 Asmaradan nakil - 18,20 dans musikisi - 19,30 yabancı dillerde haberler - 20,05 haberler, fransızca haberler - 20,25 ingilizce haberler - 20,50 fransızca haberler - 20,55 Yunanistan için yayın - 21,20 haberler - 21,35 senfonik konser - 23,05 muhtelif dans havaları.

Nöbetçi eczaneler

Bu gece nöbetçi olan eczaneler şunlardır:

İstanbul cihetindekiler:

Bakırköyünde (İstepan), Cerrahpaşada (Şeref), Cibalide (Ahmed Necati), Çemberlitaşta (Sırrı), Eminönünde (Hüsnü Haydar), Fenerde (Arif), Gedikpaşada (Asador Vahram), Karagümrükte (Kemal), Samatyada (Erofilos), Saraçhanebaşında (İbrahim), Topkapıda (Nazım).

Beyoğlu cihetindekiler:

Beşiktaşta (Receb), Galata Doğruyolda (Merkez), Hasköyde (Yeni Türkiye), İstiklâl caddesinde (Kemal Resbul), Kasımpaşada (Yeni Turan), Şişlide (Şark Merkez), Tünelde (Matkoviç).

Üsküdar, Kadıköy ve Adalardakiler:

Büyükadada (Şinasi), Heybelide (Yusuf), Kadıköy Muvakkithanede (Saadet), Kadıköy Söğüdlüçeşmede (Osman Hulûsi), Üsküdarda (İmrahor).

Kadıköy Hâle Tiyatrosunda
Halk operetî
Bu akşam 20,30 da
BAY - BAYAN
Büyük operet
Yazan: Mahmud Yesari ve Necdet Rüştü.
Müzik: Sezai ve Seyfeddin Asaf

Bu akşam Fransız Tiyatrosunda
Şerif Muhiddinin konseri
Yarın akşam: TELLİ TURNA
Pek yakında DENİZ HAVASI

Yeni zabıta romanımız : 6

Kanlı Bilmece

Yazan: Edgar Wallace

Odanın bir köşesinde kitab okuyan Reks Lander:

— Gazeteden bir adam olmalı, dedi.

— Hayır bu vakitte gazeteden adam gelmez. Bir iş olursa telefon ederler. Git bak bakalım Bebe!

Reks Lander suratını buruştura buruştura gitti, kapıyı açtı. Gelen Vellingtondu. Trasmerenin evinden kovulan sarhoş Vellington.

Holland oturduğu yerden seslendi:

— Kim geldi?

Suale Reks Landerin yerine ziyaretçi bizzat cevab verdi:

— Bir zavallı... Soyulup sovana çevrilen bir bedbaht.

— Bebe şu adamı içeri al.

Vellington sallana sallana salona girdi.

— Reks Lander hanginizsiniz?

Reks Lander cevab verdi:

— Benim.

— Ben de Çinden gelen Vellington. Menfur bir haydudun oyuncağı olan Vellington. Size ihtiyar Trasmereden bahse geldim.

Reks Lander hayretle sordu:

— Benim amcam Trasmereden mi?

— Evet, ondan. Ben onun muhasebecisi, kâtibi ve hatta şerikiydim. Ben bir çok şeyler biliyorum ve bunları size anlatacağım.

Reks soğuk bir tavırla seslendi:

— Gevezeliğe lüzum yok. Ne söyliyecekseniz çabuk söyleyiniz.

— O beni soydu, anlıyor musunuz? Soydu. Ağzımdan lokmamı aldı. Mançuri bankasındaki hissemi gaspetti ve sonra bana sadaka kabilinden bir para vererek «git istediğin kadar iç!» dedi.

Tab Holland atıldı:

— Peki sizin ağzınız yok muydu? Bu işe nasıl razı oldunuz?

Bu itiraz sarhoşu kızdırdı. Rekse dönerek sordu:

— Bu da kim oluyor? Bu adam kim?

— Benim dostumdur. Siz onun evinde bulunuyorsunuz. Hem bana bakın, eğer buraya amcam hakkında hakaret savurmağa geldinizse hemen şimdi defolup gidin. Bu kabil sözleri dinlemeğe tahammülüm yoktur.

Vellington Rekse doğru yaklaştı. Sağ elinin şehadet parmağını onun göğsüne dokundurdu ve her kelimeyi ayrı ayrı heceliyerek:

— Sizin amcanız rezilin biridir, korkunc bir hırsızdır, bunu biliniz! dedi.

Tab Holland tekrar müdahale etti:

— Siz bunları kendisine yazmış olsanız daha iyi edersiniz. Yeğenine söylemekten ne çıkar?. Bizi beyhude yere işgal etmeyiniz. Herkesin işi gücü var.

— Ona yazmak ha... Ona yazmak... Bu çok âlâ... Fakat...

Reks Lander daha fazla sabredemedi. Kapıyı açarak bağırdı:

— Haydi defolunuz!

Vellington ona hiddetle baktı. Sonra:

— Öyle amcanın böyle yeğeni olur, dedi. Gidiyorum, gidiyorum. Bunu tahmin etmeliydim.

Kapı kapanınca Reks Lander elile alnındaki terleri silerek söylendi:

— Of, herif bütün odayı kokuttu. Pencereyi açalım mı Tab?

— Aç.. Kim bu adam kuzum?

— Ben ne bileyim? Amcamın dostlarını hiç tanımam. Kendisine maaş bağladığına göre herif şikâyetlerinde belki de haklı. Çünkü amcamın birisine merhameten maaş vermesini aklım almaz. Her ne ise... Yarın kendisini görürsem sorarım.

— Onu yarın görebileceğini zannetmem. Çünkü gazetelere göre amcan yarın Londradan ayrılıyor.

— Sen gazetelere bakma... Bu onun görünmek istemediği zamanlarda müracaat ettiği bir hiledir. Bu seferki düzme seyahate de Vellington cenabları sebeb olmuş olacaklar.

— Her ne ise haydi biz işimize bakalım.

Tab Holland tekrar yazı yazmağa koyuldu. Bu iş bittiği zaman saat te on bire gelmişti. Delikanlı gülümsedi. Tatlı tatlı gerinerek:

— Artık pazartesi akşamına kadar serbestim! dedi.

Fakat böyle demesile beraber koridordaki telefonun çalması da bir oldu.

Söylene söylene kalkıp koridora çıktı. Geri döndüğü zaman suratını asmıştı.

— Gazeteden telefon ediyorlar, dedi. Kaçakçılık yapan bir Polonyalı tevkif edildiği sırada kaçmış. Evi abluka edilmiş. Oradan polise mukavemet ediyormuş. Bu vak'a bizim tahrir müdürünü vecde getirmiş. Bunun müthiş bir dram olduğunu söylüyor.

— Gidecek misin?

— Görüyorsun ya, hazırlanmağa başladım bile.

— Ben ce hiç te izam edilecek bir vak'a değil... Fakat bu gazeteciler yok mu?

***

Tab Holland geceyarısı kaçakçının evini abluka eden polislere iltihak etti. Polisler evden biraz uzakta duruyorlardı. Çünkü kaçakçı eline bir tüfek geçirmişti. Holland orada polisler eve girip kaçakçıyı elleri kolları bağlı olduğu halde dışarı çıkartıncıya kadar kaldı. Sabahın saat ikisinde polislere kumanda eden müfettiş Karnerle beraber bir sütçü dükkânına giderek birer bardak süt içtiler. Holland evinin yolunu tuttuğu zaman saat üç buçuk olmuştu. Ortalık yavaş yavaş aydınlanıyordu.

Delikanlı Park sokağında iken bir motör gürültüsü işitti. Bir otomobil süratle yanından geçti. Fakat yüz metro ilerler ilerlemez tekerleklerden birinin lâstiği patladı. Holland arabanın evvelâ istikametini değiştirdiğini, sonra da durduğunu gördü. İçinden bir kadın indi ve patlıyan lâstiği muayene etti. Kadının otomobilde yalnız olduğu anlaşılıyordu. Çünkü biraz sonra alet kutusunu açarak tekerleği kaldırmağa mahsus manivelâyı aldığını gördü. Yalnız olduğuna göre kendisine yardım etmek lâzımdı. Holland adımlarını sıklaştırdı.

Kadına yaklaşarak sordu:

— Size bir hizmette bulunabilir miyim Madam?

Kadın korku ile sıçradı. Ayni zamanda gazeteci de hayret içinde mırıldandı:

— A, Mis Ursula Ardfern...

Aktris bu tesadüften bir saniye memnun olmamış göründü. Sonra birden vaziyetini değiştirerek gülümsedi.

— Oo, Mister Tab, sizsiniz, ha! Teklifsizliğimi mazur görün. Aile isminizi birden hatırlıyamadım.

Holland aleti genc kızın elinden alarak:

— Eğer mutlak bilmek istiyorsanız söyliyeyim, dedi. Hollanddır.

Sonra tekerleği kaldırdı. Yerinden çıkardı. Yerine sağlam lâstikli yedek tekerleği takmağa başladı.

Mis Ardfern:

— Bir tonlaptıdaydım, pek geç kaldım, dedi.

(Arkası var)

MÜSABAKAMIZ

Tarihte Türkler için

Söylenen büyük sözler

— 6 —

Semamenin fikirleri

«Türkün gururu yüksektir, hangi işe el vurursa mutlaka başarır. Türklerin vücudleri ve sesleri gibi konuştukları dil de azametlidir»

«Türk, korkmaz; fakat kor - kutur. Birşey isterse almadıkça elini çekmez. Tama edilmiye - cek şeylere göz koymaz. Gururu yüksektir. Hangi işe el vurursa mutlaka başarır. Lâkin olmıyacak işlere girişmez. Basranın edebi, Yunanın hikmeti, Çinin san'ati Türk için çoktanberi belli şeylerdir.

«Türklerin yürekleri temizdir. Onlarda batıl fikirler, fasid düşünceler yoktur. Türklerin vü - cudleri ve sesleri gibi konuştukları dil de azametlidir. Her Türk kendini aslan, düşmanını av, atını ceylân sayar!»

Semame ibni Eşres

Semame kimdir?

Ennümeyrî adile de ünlenmiş olan Semame islâm dini tarihinde çok büyük rol oynamış, ortaya attığı düşüncelerle birçok insanların asırlarca vicdanlarına hâkim olmuş ve kendi adını taşıyan bir mezhebin müessisi sıfatile uzun münakaşalara ve hatta arbedelere sebebiyet vermiş bir adamdır.

Semameyi tarif eden ve teşhis ettiren Semamiyye mezhebidir ve bu mezheb mu'tezile fırkalarının en tanılmışlarındandır. Ondan dolayı Semame, mutezile tarihine sıkısıkıya bağlıdır ve onu iyi anlamak için bu tarihe -kısaca- göz gezdir - mek lâzım gelir:

Muhammedin ölümünden bir asır sonra Basralı Hasan adlı bir bilgen tarafından muayyen esaslara müstenid bir Thiologie Scolastique kuruldu ve dinî münakaşalara girildi. Kur'an ve hadis hükümleri artık gelişi güzel kabul olunmıyarak üzerlerinde duruluyordu, tahliller ve tefsirler yapılıyordu, Hasanın şakirdlerin - den Ata oğlu Vasıl, bu aramalar ve a - raştırmalar arasında, yepyeni bir yol tuttu, «Ehli sünnet» denilen takımdan dört büyük umdede ayrıldı. Vasıl, Allahın sıfatlarını inkâr ediyordu. Dinin insanlarda tasavvur ettiği (iradei cüz'iyeyi) karışık bir tarifle mutlak bir irade şekline sokuyordu. Sonra cennetle cehennem arasında üçüncü bir merhale kabul ve telkin etmek istiyordu. İslâm tarihinin pek büyük gördüğü bir takım şahsiyetler hakkında ise ağır hükümler veriyordu.

Hasanla Vasıl, üstadla şakird, sonunda uyuşamadılar, elbirliğile kurdukları yeni mektebde yanyana kalamadılar. Vasıl, başka bir yolun açıcısı sıfatile ayrıldı. Hasan da, bu ayrılışa i'tizal adını verdi ve bu suretle bir mu'tezile mezhebi vücude geldi.

Mu'tezililer kendilerini adalet ve vah'daniyet taraftarı olarak ilân ediyorlardı, öyle tanıtmak istiyorlardı. İçlerinden ifrata veya tefrite kapılanlar istisna edil - mek şartile onları isâlm âleminin rasyonalistleri tanımak, bizce de doğru olur. Çünkü bu mezheb liderleri -Beni İsrailin geçmesi için Kızıldenizin kuruması, Musanın elindeki değneğin arasıra yılan olması, İsanın ölüleri diriltmesi gibi hikâ - yeler başta olmak üzere- hiçbir mucizeye inanmıyorlardı.

İşte Semame böyle bir mezhebi daha geniş bir hürfikirlilikle müdafaa eden ve yeni umdelerle yeni bir fırka kuran âlimlerdendir. O, Bağdad halifelerinin «Ehli sünnet» akidelerine bel bağlayıp diğer mezhebleri yoketmeğe çalıştıkları bir devirde yetişti. Mu'tezileden olmak artık kâfir tanılmak demekti. Semame, bu durumda, hem intisab ettiği mezhebe sadık kaldı, hem o mezhebe yeni bir fırka ilâve etmek cür'et ve kudretini gös - terdi.

Semamenin dinî düşüncelerile alâka - lanmak bize gerekmez. Bugün için onlar birer fikir müstehasesinden başka birşey değildir, en küçük bir hayat zerresi bile taşımazlar. Lâkin halifelerin kara istib - dadı, zindanların korkunc ağzı ve darağaçlarının göz karartan hain yüksekliği önünde akidelerine sadık kalacak kadar medenî cesaret gösteren bu bilgili ada - mın herhangi bir kanaatinde ve hükmünde değer vardır. Çünkü o ayarda bir adamın yalnız duyduğu ve inandığı hakikatleri ifade ettiğine şüphe edilemez. Bundan dolayı onun Türkler hakkında söylediği sözleri bu seriye geçirmekte tereddüd etmedik.

Semame onuncu asrın başında yaşamıştır. O asır, Türklerin Abbas oğulları saltanatında büyük roller oynadığı tarihe tesadüf eder. Bu itibarla Semane -tıpkı Cahiz gibi- Türkleri yakından görmüş, yakından tetkik etmiş ve yakından tanımak fırsatına ermiştir. Verdiği hüküm, müşahedeye müstenid olduğu için, kuvvetlidir ve o nisbette de samimidir.

M. T. T.

Biz bize

Bir taşla iki kuş!

Geçen sene, İstanbuldaki ilkmekteblerde karnını doyuramadan yaşıyan yedi bin çocuk varmış.

Bir sene içinde bu çocukların sayısı üç bin kadar artmış.

Bugün İstanbulda ilkmektebe giden on bin aç çocuk var!

Mektebe gitmiyen aç çocuklar, nekadardır, bilmiyoruz.

Merak edip öğrenmiyoruz.

Ve sanki hiç birşeyimiz eksik değilmiş gibi, şununla bununla vakit geçiriyor, avınıyoruz.

Şehirde iki tifo vak'ası görülse, kıyametleri koparırız; üç köpek kudursa korkudan ödümüz patlar.

On bin aç çocuk var!

Dedikleri zaman, şöyle bir duruyor, başımızı hafifçe iki tarafa sallıyarak:

Vah, vah!

Diyoruz.

On bin aç çocuğun bir şehir için, bir cemiyet için tifodan, kuduzdan, kolera - dan daha korkunc bir hastalık olduğu - nu düşünmüyoruz.

Kızılay Vilâyete başvurmuş, «Himayeietfal» e müracaat etmiş, bu işe yetişecek kadar para bulunamamış. Eldeki tahsisatla bu çocukların ufak bir kısmına -o da yalnız haftada birkaç defa- yemek verilebiliyormuş.

Sayısı şüphesiz on binden fazla olan bu aç yavrucukları nasıl etsek te kurtarsak dersiniz?

Memlekette para yok!

Fakat meram edince neyin kolayı bulunmaz ki!

Aç çocuklar menfaatine, beş yüz bin lira ikramiyeli bir piyango tertib edilsin!

Mesele kalmaz!

N.

Yunanistanda seçim mücadelesi başladı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

de seçime gireceklerini bildirmiştir.

Cumhuriyetçilerin kararı

Atina 5 (Özel) — Seçim gününün bu ayın 16 sından sonraya bırakılması mümkün olmıyacağı anlaşıldıktan sonra kü - çük cumhuriyet partileri arasında bir uzlaşma hasıl olmuştur. Bu uzlaşmaya göre Atina, Pire ve Selânikle yeni Yunanis - tanın birçok seçim dairelerinde ve eski Yunanistanın muayyen bazı dairelerinde küçük partiler birlikte namzed göstere - ceklerdir.

Venizelosa dair tekzibe uğrıyan haberler

Atina 5 (Özel) — Venizelosun bazı meselelerin halli için Krala bir muhtıra gönderdiği haberi ilgili makam tarafından tekzib edilmiştir.

Bazı gazetelerin Venizelosa hükûmet tarafından bir diplomatik vazife verildiği hakkında çıkarılan şayiayı Başbakan tekzib etmiştir.

Semplon ekspresinde Venizelos namına bir kompartıman tutulması üzerine Venizelosun Yunanistana gelmekte olduğu gazetelerde yazılmışsa da bu kompartımanın buraya gelecek olan Venizelosun gelini için kiralandığı anlaşılmıştır.

Tehciri istenenler

Atina 5 (Özel) — Affe uğrıyanlardan bazılarının Giridde ulusun barışması aleyhinde propaganda yaptıkları için bu gibilerin Adadan tehcir edilmelerini Girid genel valisi hükûmetten istemiştr.

Almanyada şimendifer fiatları artırıldı

Berlin 5 (A.A.) — Şimendifer mas - raflarını kapatmak için bilet tarifelerine zam yapılmıştır. Bu suretle yüz milyon mark fazla varidat umuluyor.

Dil üzerinde çalışmalar

Güneş-Dil teorisine göre toponomik tahlil

Türk en eski millet ve Türk dili anadildir

Türk urukundan ayrılmış birçok uluslar ve Türk dilinden türemiş birçok diller bulunduğunu biliyoruz, bu ayrılık olduk - ça eski zamanlarda özgü tipler ve ka - rekterler yaratacak kadar belirmiş ve kesinlenmiş olmakla beraber Antropoloji; teşrihi gövdeleri yoklıyarak «Türklüğün ana vasıflarını» nasıl bulup alana çıkarıyorsa şimdi de Güneş - Dil teorisi muhtelif dillerdeki Türklüğü aydınlatıp bir riyaziye kesinliğile ispat eylemekte - dir.

Köy, kasaba, şehir, dağ, tepe, su gibi yer isimlerin durum ve kurumlarına göre tetkik ederek nasıl anlamlar gizledikle - rini anlamak artık kabil oldu. Güneş - Dil teorisi bize bu imkânı vermiştir. Etü - dü kolay anlaşılır hale getirmek için önceden söylemeliyim ki bir kelimenin eti - molojik şeklini bulabilmek için herşey - den evvel kelimenin hangi anlamda kullanıldığını ve kelimenin hakikî morfolojik şeklini bilmek gerektir. Mânalarını bilmediğimiz has isimlerin çoğunda bu imkâ - nı bulamadığımız için ya coğrafik şekillerini incelemek, yahud da ana Türk dilinin ölü ve yaşıyan muhtelif lehçelerinde o has isimlerin ne anlamlarda kulla - nıldığını arayıp bulmak zorundayız. Bu yolda çalışırken, eski dillerden Sümerceyi üstün tutmak yerinde olur. Çünkü eski Türk lehçelerinin içinde yazısı en çok doğru olarak çözülmüş ve dili gerçeğe en yakın olarak anlaşılabilmiş olan, bi - ricik dil Sümercedir.

Yaşıyan Türk lehçelerine gelince onlar da ana yurdun yani Orta Asyanın dört çevresinde yaşamakta olan muhtelif Türk lehçeleridir.

Verilen bu izahlara göre meselâ Dersimin Hozat kazasındaki (Ağdad) te - pesinin ne demek olduğunu inceliyelim:

Ağdad tepesi büyük ve esaslı bir dağ kümesinin içinde bulût toplıyan bir bora ve fırtına merkezidir. Başında sık sık yıldırım sağılır ve şimşek çakar. Çevresindeki derin dereler hep sel yatağıdırlar. Ağdadın üzerinde beliren, gül yaprağı gibi pembe, narin her bulût parçasının içinde bile, büyük ve korkunç bir fırtınanın şeytanı gizlidir. Sümerliler de fırtı - na Tanrısına ayni adı vermişlerdi. Tufanı anlatan bir imin'de adadın çok önemli rollerinden bahsedilir:

(Uzakta ufkun üzerinde kara bir bulut kümelendi.
Ve adad gürledi.
Nabu ve Kral karşılaşmışlar - dı.
Nergal yelkene sarıldı.
Ve İnurta köpürerek harbe yürüttü. Wolley. Vor 5000 yahren).

Böylece (adad) i tufan günlerinde de gök gürültüsü bulut, fırtına ve seller içinde tanımış oluyoruz. Mançuların dilinde de bir (ağada) vardır. (Ağada) (yağ - mur Tanrısıdır) siyah deniz canavarı şeklinde tasvir edilir. Her iki elinde yılan tutar (ağambi) yağmur yağıyor demektir [1].

Bu anlamlara bakarak (adad) ve (ağdad) ın Güneş - Dil teorisine göre analizi yapıp mânasını ve orijinal şek - lini öğrenelim:

	(1)	(2)	(3)	(4)
Adad [2] =	ağ +	ad +	ağ +	ad
Ağdad =	ağ +	ad +	ağ +	ad

1) ağ = ana köktür. Güneşi ve ondan çıkan mefhumların herhangi birini anlatır [3].

Burada kökün anlamı (ses) tir:

2) ad = kök olarak sahib anlamına gelen bir elemandır. Burada ana köke afiks şeklinde yapışarak ses anlamının bir sahibde tecelli ve taayyününü ifade eder.

«Ağ + ad = ağad = ad» bir sahibde tecelli eden ses demektir. [Türkçe isim mânasına olan ad da budur].

3) ağ = (. + ğ) ektir. Mefhumu tayin ve ifade eder isimlendirir.

«Ağ + ad + ağ = ağadağ = adağ» ses mefhumunun bir sahibde tecel - lisinin ifadesidir. [Ailelerde söz sahibi olan babaya verilen ata, atağ isminin de böylece çıkmış olması tabiidir].

4) ad = (. + d) yapıcılık, yaptırıcılık, yapılmış olmaklık anlamlarile sözü tamamlıyan ektir.

Şu halde ağ + ad + ağ + ad = ağadağad = ağadad ve Sümerce tipile adad, ses sahibi olmaklığın tam ve sabit ifadesi demek olur.

Millî hududlarımız içinde:

Ağdad = Erzincan Kigı de köy
Ağdad = Muş » » »
Ağdad = Elâziz Mazgirt » »
Ağdad = Elâziz Hazatt » »

olmak üzere dört yerde vardır. Dördü - nün de durum ve kurumu aynidir.

Not: — Sümerceden nakledilen Adad ile bugünkü türkçemizde yaşıyan Ağdad arasındaki fark bakışı çekecek kadar önemlidir. Çünkü birinde (ğ) vardır, diğerinde yoktur. Halbuki orijinal şekli (ğ) ile yapılmış olanıdır.

Bu misali verdikten sonra; has isim - lerin Sümerce gibi ölü; Yakut, Kırgız telavütçe gibi yaşıyan Türk dillerinde eşlerini bularak sonra bazılarını Güneş - Dil teorisine göre tahlil ederek araştır - mamıza devam edelim.

Hasan Reşid TANKUT

(1) Zaharof Mançu Lûgati.

(2) Bu kelime sümercenin redoublement kaidesine göre yapılmış (at+at) tır. (İleride görülecektir.)

(3) Etimolojik, Morfolojik ve fone - tik bakımından Türk Dili, S. 6.

BUGÜN DE BU..

Böyle yazmış Tevere!.. Allah akıllar vere!.

Romadan geçerek Tireneen denizine akan Tibr nehrine İtalyanlar Tevere derler. Bu u - lusal suyun adına meğer orada bir de gazete çıkarmış!

İnsan, herhangi birşeye bir ad verdiği zaman, o şeyin o ada her manasile lâyık olmasını gözetir. Tevere gazetesinin de, adaşı olan nehir gibi coşkun ve taşkın olmasına, anlaşılan, sahibleri dikkat ve itina ediyorlar.

Buna delil, bu gazetenin son sayılarından birinde çıkan şu satırlardır:

«İsveçli veya İngiliz dolu bir çadır, hatta bütün bir Kızılhaç çadırları kü - mesi ve yahud 50 küsur zecrî tedbirci milletten mürekkeb caniler camiası.. Hep birden, bir İtalyan askerinin kesik ba - şındaki bir saç kılı kadar bile kıymeti olmıyan şeylerdir. Bombardıman tayyarelerimiz bunu biliyorlar ve bildirecekler - dir!»

İtalyada bugün hüküm süren rejimin, değil Tevere gazetesinin neşriyatını serbest bırakmak, Tevere nehrini bile kendi halinde akmağa bırakmadığını bugün cümleâlem bildiği cihetle bu lâfların, gazete sütunlarında yer bulmazdan önce hangi kanallardan geçerek incelendiğini ve kimlerin tasvibine mazhar olduğunu tayinde güçlük çekmeyiz.

Zecrî tedbirci 50 küsur milletin ara - sında bizler de bulunmasaydık, bu meydan okumağa - mutad palavralardan biridir! - der aldırış etmezdik. Fakat, caniler camiası sözünü işitince, gayriihtiyarî kendi ellerimize bakıp, üzerinde masum kan lekeleri aradık. Ve göremeyince de, italyancadaki bütün bilgimizi toplıyarak, Teverenin fıkrasını acaba ne demek is - temiş diye bir daha gözden geçirdik..

Bu esnada hatırıma - Allah rahmet eylesin! - bizim bir Silâhçı Tahsin vardı; o geldi. Fıkaranın canı, zâhir rah - met istemiş.. Bu Tahsin, Meşrutiyetin ilk senelerinde, önce Selânikte, sonra da İstanbulda (Silâh) namile bir gazete çı - karırdı. Matbuat idaresi kapattıkça, Süngü, Bomba.. gibi hep tahrib edici şeylerin adlarına bürünerek çıkan bu lâhana yaprağında, Tahsin acaba kimlere atıp tutmaz, kimlere meydan oku - mazdı?!

Ve herkes, mahiyetini bilmediği için, neşriyatına ehemmiyet verir.. Bir gün İngiltere sefareti, öbür gün Moskof elçiliği.. İkidebir Babıaliye gelir protesto ederlerdi.. Nihayet, zavallı Tahsin ya öldü, yahud ki öldürüldü.. İyice bilmiyorum.. Fakat biz de bu kana susamış Allahın meczubundan kurtulduk..

Meğer Silâhçı Tahsin hortlamış: Şimdi de gazetesini Tevere adile İtalyada çıkarıyor. Bakındı şu Allahın işine!.

Ercümend Ekrem TALU

18 inci kızıl liva mağlûb olmuş

Şanghay 5 (A.A.) — Santral Ajansı, şarkî Kopeyde faaliyette bulunmakta olan 18 inci kızıl livanın mağlûb olduğunu bildirmektedir.

Deniz konferansı bir netice verecek mi?

Londra 5 (A.A.) — Japon, Amerikan ve İtalyan delegasyonları, deniz kon - feransı mesaisine devam etmek üzere pazartesi günü Londraya dönecekler - dir.

Bu delegasyonlar kemiyet esasına müstenid bir uzlaşmıya varmak imkânı olup olmadığını anlamak ve olmadığı takdirde keyfiyet meselesini görüşmek üzere müzakeratı tacil etmek lüzumunda müttefiktirler.

Danzigde hâdise etrafında

Dantzig 5 (A.A.) — Nasyonal sosya - list partisinin Dantzig senatosundaki mümessilleri dün şahsan Polonya genel komiserine, 11 ikinciteşrinde komiser - lik memurlarından birinin evi üzerinden Polonya bayrağının indirilmesi ve serbest şehir arazisinde Polonyalılara bir takım tecavüzler yapılması mese - lesile alâkadar olarak teessüflerini bildirmişlerdir. Nasyonal sosyalist partisi mümessilleri, bu hâdise faillerinin şiddetle cezalandırıldığını ve gerek senato gerek Danzig nasyonal sosyalist partisinin takbih ettiği bu gibi hâdiselerin tekerrürünün önüne geçmek için lâzım gelen tedbirlerin alındığını ilâve eyle - mişlerdir.

Yeni Annam Veliahdi

Paris 5 (A.A.) — Hindiçini Genel Valisi, Annam Kralının bir veliahdi doğduğunu bildirmiştir.

Pariste büyük heyecan uyandıran bir vak'a

Paris 5 (A.A.) — Choisye giden yo - lun kenarındaki bir hendeğin içinde, geçen çarşamba günü altı yaşlarında kadar tahmin edilen bir erkek çocuk cesedi bulunmuştu. Cesedin üzerinde şiddetli dayak izleri görülüyordu. Ço - cuğun hüviyetini meydana çıkarmak i - çin takib edilen birçok izlerden hiçbir netice çıkmamıştır. Bu cinayet Paris bölgesinde büyük bir heyecan uyan - dırmıştır.

İspanyada durum

Madrid 5 (A.A.) — Başbakan, kabine toplantılarından birinin sonunda sağ cenah saylavları tarafından bakanlar aleyhinde yapılmış olan muahazelerin cumhuriyet aleyhine bir manevradan başka bir şey olmadığını söylemiştir.

Fransada şiddetli su baskınları oldu

Paris 5 (A.A.) — Fransanın her ta - rafında fena hava ve su baskınları devam etmektedir. Bazı demiryolları ha - rab olmak tehlikesine maruzdur. Bin - lerle hektar buğday sular altında kal - mıştır. Clain nehrinin suları Paris - Bordo yolunu kesmiştir. Sokaklar selden geçilmiyor.

Genc ve çalışkan bir talebemiz öldü

Merhum Durmuş Gültekin

Muallim mekte - bi son sınıf talebelerinden Durmuş Gültekin evvelki gün zatürrieden öl - müştür. Henüz 20 yaşında bulunan ve kendini muhitine, arkadaşlarına sevdir - miş olan Gültekinin ölümü çok teessür uyandırmış, Türk bayrağına sarılı tabutu Çemberlitaştaki evinden Beyazıda kadar arkadaşlarının elinde taşınmıştır.

Durmuş Gültekin Konyada doğmuş - tur. İlk tahsilini ikmal ettikten sonra Muallim mektebine girmiş, çalışkanlığı ve temizkalbliliğile mektebde derhal temayüz etmiş ve bütün muallim ve arkadaşlarının sevgisini kazanmıştır.

Cenazeye iştirak eden talebe, Durmuş Gültekinin bakımsızlıktan öldüğünü söylemekte, bundan teessürleri artmaktadır.

Zavallı gence Allahtan rahmet diler ve ailesine taziyetlerimizi sunarız.

Hauptman bu ayın 14 ünde idam edilecek

(Baştarafı 1 inci sahifede)

edilmişlerdir. Avukatlar, New Jersey af divanına verilmek üzere acele, yeni bir tahkikat istidası hazırlamaktadırlar.

Gene ayni gazeteye göre, Lindbergin kaynanası Madam Dwight-Morrow ile küçük kızı meçhul bir istikamete doğru hareket etmişlerdir. Bunların İngiltereye gitmekte oldukları sanılıyor.

Gazetenin ilâveten yazdığına bakılırsa, son zamanlarda Morrow ailesi birçok tehdid mektubları almıştır.

Yazan: **Stefan Zweig** | **LEOPORELLA** | Çeviren: **E. Ekrem Talu**

Küçük roman: 8

O odadan çıkıncıya kadar, pencere - den dışarıya bakıyormuş gibi yapan Baron, o çıktıktan sonra da içeriden kapıyı kilidledi.

***

Crescence bekliyor; Baron da bekli - yordu.. Umuyordu ki, karıyı gördükçe, cümlei asabiyesinde hasıl olan takallüs zamanla geçecektir. Fakat geçmedi. O - nu görmezden, sade onun ayak sesleri - ni sofadan duymakla, içini sıkıntılar ba - sıyordu. Kahvaltıya el sürmüyor, karıya Tanrı kelâmı etmeden, sabah karanlığı evden fırlıyor ve tek, onun huzurundan kaçınmış olmak için gecenin geç vaktine kadar dışarılarda kalıyordu. Kendisini, herhangi bir emir vermek üzere behemehal görmek iktıza ettiğinde, yüzünü bir yana çevirip öyle hitab ediyordu. Ayni odanın havasını bu hayaletle birlikte te - neffüs ederken bile boğazı tıkanıyordu.

Bu hengâmda, Crescence bütün gün - lerini, sandalyasının üstünde, tam bir sükût içerisinde geçirmekteydi. Kendi kendine artık yemek pişirdiği yoktu; bütün yemeklerden tiksiniyor, herkesten kaçı - yordu. Suçunu bilen ve sahibinin ıslığına muntazır bulunan, dayak yemiş bir köpek gibiydi. Daracık zekâsı, olan işlerin mahiyetini kavrıyamıyordu. Onu derin bir surette müteessir eden, yalnız, efen - disinin kendisinden kaçınmakta olması ve hizmetlerinden müstağni görünmesiydi.

Baron evine döndükten üç gün sonra, bir sabah kapı çalındı. Kır saçlı, yüzü sıkı perdah edilmiş bir adam, elinde bir bavulla kapının önünde duruyordu. Cres - cence kendisini savmak istedi. Fakat, adam, efendinin yeni uşağı olduğunu, saat onda gelmek için emir aldığını ve haber verilmesi lâzım geldiğini söyliyerek dikildi. Crescencein yüzü kireç kesildi; bir lâhza oracıkta, eli havada, parmakları dimdik, kalakaldı. Sonra, eli, saçma yemiş bir kuş gibi yanıbaşına düşüver - di. Karşısında, mütehayyir bekleyip durana dama ters ters:

— Git te kendin haber ver! dedi.

Sonra da, kapıyı hızla vurup, gitti, mutfağına kapandı.

Uşak o gün vazifesine başladı. O andan itibaren de, efendinin, Crescenca hitab etmesine hacet kalmadı; ona ma - tuf olan bütün emirler, ihtiyar ve sakin uşağın tavassutile veriliyordu. Evin içinde ne olup ne bittiğinden, karı haber a - lamıyordu; bütün herşey, onun üzerin - den, soğuk su gibi akıp geçiyordu.

Bu vaziyet, böylece on beş gün sür - dü; Crescence adeta hasta olacaktı. Yüzü büsbütün sivrilmiş, saçları, şakakla - rının hizasından, birdenbire ağarmıştı. Manasız bakışlarını boş pencereden a - yırmadan, sandalyasının üzerinde kütük gibi oturmaktaydı; çalıştığı zaman, ha - reketleri bir kuduz buhranını hatırlatıyordu.

İki haftanın sonunda, uşak, bir gün efendisinin yazı odasına geldi, karşısına dikildi. Vazı ve tavrından, Baron, onun ehemmiyetli birşey söyliyeceğini sezdi. Bundan evvel bir defa daha, adamca - ğız, Tirollu cadalozun ters muamelele - rinden şikâyette bulunmuş, ona yol ve - rilmesini teklif etmişti. Fakat Baron o - nun sözlerine kulak asmamıştı.

O zaman, ses çıkarmadan çekilip gitmiş olan uşak bu sefer, düşüncesinde ısrar ediyordu; ve tereddüdünü gösteren garib bir tavırla, nihayet, efendisinin kendisini belki gülünc bulacağını.. Fa - kat.. Ne yapsın?. O karıdan korkmakta olduğunu itiraf etmek mecburiyetinde bulunduğunu ikrar etti.

Bu somurtgan ve kötü huylu karı çe - kilir şey değildi ve evin içinde nasıl bir tehlikeli mahlûk beslediğini efendi her - halde bilmiyor gerekti.

Bu sözleri işiten Baron ürperdi. Uşaktan, ne demek istediğini ve neyi kasdet - tiğini sordu. O da o zaman ifadesini te - vile çalıştı; müspet birşey ileri süremiyeceğini, lâkin bu karının hertürlü fenalığa kadir, azgın bir hayvandan farksız ol - duğuna kani bulunduğunu söyledi. Bir gün evvel, kendisine bazı talimat vermek üzere ondan tarafa döndüğü esnada - vakâ bu, kat'î birşey ifade etmezse de - öyle bir nazarla karşılaşmıştı ki, birdenbire boğazına sarılacak sanmıştı. O andanberidir ondan korkuyordu, o kadar ki, pişirdiği yemeklere el sürmekten çe - kiniyordu. İfadesinin sonunda, uşak:

— Onun ne korkunc olduğunu bile - mezsiniz, dedi. Lâkırdı etmiyor, birşey dediği yok.. Fakat bana o hissi veriyor ki, icabında cinayet işlemekten bile ka - çınmaz!

Baron, bu ithamı yürüten adamın yüzüne taaccüble baktı. Acaba müspet birşey mi duymuştu? Kendisine herhangi bir şüpheden mi bahsetmişlerdi? Parmakla - rının titremeğe başlamasile, asabiyetini sezdirmemek için elindeki sigarayı tab - lanın içine bıraktı. Fakat ihtiyar uşağın yüzünde hiçbir fikri müzmer okunmuyordu. Hayır, onun birşeylerden haberi yoktu. Baron bir lâhza tereddüd etti. Sonra birdenbire, kendi içinden kopan arzuya da uyarak:

— Biraz daha sabret! dedi; fakat bir daha sana karşı fena davranacak olursa, benim tarafımdan onu koğarsın.

Uşak saygı ile iğildi; Baron da ye - rine geçip oturdu. Bu esrarengiz ve korkunc mahlûku düşündükçe günleri ze - hirleniyordu. Kendi kendine şöyle dü - şündü:

— Bunun en iyisi, karı, ben yokken, meselâ Noel yortuları esnasında buradan gitmelidir. Evet: Noelde, ben gittikten sonra.. İyisi bu!

(Arkası var)

Uypeşt dün yaptığı son maçı da kazandı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

gösteriyordu ki, bu, memnuniyete şayandır. Seyirciler arasında ordu müffettiş - lerinden Orgeneral Fahreddin Altay da bulunuyordu.

Oyuna üçü çeyrek geçe hakem Ad - nanın idaresinde başlandı. Galatasaray - lılar evvelki günkü maçta sakatlanan Avninin yerine bir başkasını koymuşlar, sağ müdafi, soliç ve sol açık mevkilerine de Vlastaris, Bambino ve Etyeni almışlardı. Muavin hattı da Kadri, Fahir, Suavi şeklinde tertib edilmişti. Hücum hattının merkezden itibaren sağ tarafını da Gündüz Kılıc, Eşfak ve Salim işgal ediyorlardı.

İlk tehlikeyi dördüncü dakikada Ga - latasaraylılar ihdas ettiler. Soldan ya - pılan bir akını Eşfak arkası kaleye dö - nük olduğu halde çektiği bir şütle ta - mamladı. Macar kalecisi, bu zor vazi - yette çekilen şütü hiç beklemediği halde topu bloke etmekte güçlük çekmedi.

Bundan sonra tehlike geçirmek sırası Galatasaray kalesine gelmişti. Fahirin fe- dakârane bir müdahalesi gole mâni ol - du.

Uypeştin birinci golü

On ikinci dakikada soldan anî bir akın yapan Macarlar, bir gol kazandılar. Sol açığın mükemmel bir ortalayışını sağ- içleri kafa ile kaleye soktu.

Sarı kırmızılılar bu golden nevmid o- lacaklarına enerjilerini bir kat daha ar - tırdılar. Macarların her akınına akınla mukabele etmeğe, onlar gibi topu dur - durmadan, görerek oynamağa başladı - lar. Galatasaraylılar, dünkü oyunda, iki oyunlarını seyrettikleri Uypeştin oyun tarzlarını taklid ediyorlardı. Galatasa - raylılar, Macarların kalesini tehlikeli ol- mamakla beraber zaman zaman ziyaret ediyorlardı.

Galatasarayın golü

Bu akınların birinde Macar kalecile beraber topun üzerine koşan Gündüz Kı- lıc, tehlikeli ve gayrinizamî bir şekilde durdurulmak istendi. Hakem bu hatalı harekete penaltı verdi. Bambino bu fır-

Oyundan hararetli bir safha

satı kaçırmıyarak sıkı bir şütle beraberlik sayısını kayde muvaffak oldu.

Galatasarayın attığı beraberlik sayı - sından sonra oyun çok hararetlendi. Ma- carların hücumları, iki müdafile dün çok enerjik ve mazbut bir oyun çıkaran Fa- hirin karşısında, tehlike olmadan uzak - laştırılıyorlardı. Galatasaray hücum hat- tı da kombinezonu fazlaca ihmal etmek- le beraber Macar müdafaasına topu kon- trol hususunda azamî müşkülâtı çıkarı - yor, fırsatını buldukça da Gündüz Kılıca uzun ve derinlem paslar yetiştirmeğe ça- lışıyordu.

Bir aralık Galatasaraylılar mükem - mel bir gol kazanıyorlardı. Eşfak soldan gelen topu durdurmadan Salime geçirdi. Salimin sıkı şütünü Macar kalesinin üst köşesi kurtardı. Bu şüt dört parmak da - ha alçaktan gitseydi Galatasaray ikinci golünü de kazanmış olacaktı. Macarlar vaziyetlerinin tehlikeye düştüğünü gör - mekle beraber fazla birşey yapamıyor - lardı. Filhakika pasları, inişleri, görüşleri ve şütleri daha iyidi ve top ekseriyetle onların ayağındaydı. Fakat gol olabile- cek vaziyetlere giremiyorlardı. Devre 1-1 beraberlikle bitti.

İkinci devre

Birinci devrede Galatasaraylılar, ra - kiblerine nazaran eksik olan tekniklerini sarfettikleri müthiş enerji ile kapattılar. İkinci devrede ayni enerjiyi sarfa muk - tedir olabilmeleri çok şüpheliydi. Bereket Macarlar Yunanistanda yaptıkları müte- addid maçlardan sonra burada da beş gün içinde üçüncü maçlarını oynamakta olduklarından, onlarda da yorgunluk a- lâimi belirdi.

Uypeştin ikinci golü

Macarlar ikinci ve galibiyet gollerini onuncu dakikada hakemin verdiği bir penaltı ile yaptılar. Galatasaraylılar bu devrede birinciye nazaran daha sönük [illegible] da kalelerini müdafada hiç ku- [illegible] Oyunun bitmesine beş on [illegible] kadar top hep Gala - tasaray nısıf sahasında oynandı. Macar- lar ilk iki oyunda olduğu gibi kolaylıkla kale önlerine varamadıklarını görünce bilhassa sağiçleri mütemadiyen şüt çekti. Şütlerin bir kısmını kaleci tuttu, bir kıs - mı da avuta gitti.

Son on dakika ise Galatasaraylıların canlanıp yaptıkları akınlarla geçti. O - yunun bitmesine iki dakika kala Etyen iki metro mesafeden muhakkak bir gol kaçırmasaydı dünkü oyun belki de be - raberlikle biterdi.

Macarlar dün de güzel bir oyun gös- terdiler. Yalnız karşılarına takviye edil- miş bir takım çıkarılıp aradaki büyük kuvvet müsavatsızlığı azçok giderilmiş bulunduğundan fazla gol atamadılar. Galatasaray müdafilerinin güzel oyunu da gol adedinin fazlalaşmasına mâni ol- muştur.

Dün Galatasaray muavin hattında en fazla muvaffak olan Fahirdi. Tecrübe - sinin azlığını ve diğer kusurlarını, sar - fettiği enerji sayesinde tam manasile ka- pattı. Hücum hattında Gündüz Kılıc havadan gelen toplara daima hâkimdi Bu hususta tenkid edilecek en küçük bi noktası bile yoktur. Kornerden gelen to- pa kalecinin ellerile müdahalesine rağ - men kafa vuruşu enfesti. Top havada i - ken bu hakimiyetine mukabil iş ayağa düşünce kendisinin biraz bocaladığı gö - rülüyordu. Antrenmanla giderilebilecek olan bu kusurunu bertaraf edip arasıra şüt atarak talihini de denemeğe kalkışır- sa mükemmel bir merkez muhacim olur. Uypeşt maçları Galatasaraylılara güzel oyun oynamak dersini verdiği gibi bir de Eşfakı kazandırdı. Bu genc hakikaten ü- zerinde durup işlenmeğe değer bir kabili- yettedir.

Uypeştin burada yaptığı maçlardan birini olsun seyretmiyenler hakikaten bü- yük bir fırsat kaçırmış oldular. Bu kuv - vette ve bu ayarda bir takım senelerden- beri şehrimize uğramamıştı. Galatasaray- ların dün birinci devrede çıkarmağa muvaffak oldukları oyunu her vakit ve diğer takımlarımızda da görmek istersek biraz fazla malî fedakârlıkta bulunarak böyle meşhur takımları sık sık davet edip maçlar yapmalıyız.

Kornerden gelen bir top uzaklaştırılıyor

Dünkü lik maçları

Lik maçlarına dün Kadıköy ve Şeref stadyomlarında devam edilmiştir. Kadı- köy stadında karşılaşan Vefa - Beykoz maçı çok hararetli olmuştur. İlk devrede Vefalılar hâkim oynamışlarsa da Bey - koz müdafaasının gayreti gollere mâni olmuş ve devre 0-0 beraberlikle bitmiş - tir.

İkinci devrede canlanan Beykozlular Vefa kalesini sıkıştırmağa başlamışlar - dır. Bununla beraber Vefalılar da hü - cumalr yapmakta devam etmişlerdir. İlk fırsatı Beykozlular elde etmişlerse de çektikleri frikikten birşey yapamamışlar- dır. İkinci ve daha mühim fırsatı da Ve- falılar elde etmişlerdir. 21 inci dakikada kazandıkları penaltıyı sağ hafları kaleci- nin ellerine atarak kaçırmıştır.

Bu mühim tehlikeyi atlattıktan sonra büsbütün açılan Beykozlular 29 uncu da- kikada sağ açıkları vasıtasile bir gol ya- parak rakiblerini 1-0 yenmeğe muvaffak olmuşlardır.

Eyüble Fenerbahçe arasında oynanan oyun tamamile sarı lâcivertlilerin haki - miyeti altında geçmiştir. Birinci devreyi 1-0 galib bitiren Fenerliler ikinci devre- de de üç gol atarak oyunu 4-0 galib bi- tirmişlerdir.

Fenerbahçe takımı: Hüsameddin - Yeşar, Fazıl - Reşad, Faruk, Cevad - Niyazi, Naci, Alı Rıza, Şaban, Fikret şeklinde oynamıştır.

Şeref stadında

Şeref stadyomunda karşılaşan Süley- maniye ile Hilâl takımlarının maçı da çak zevkli olmuştur. İlk golü Hilâlliler Akifin çektiği bir penaltı ile kazanmış - lardır. Fakat bir dakika sonra Süleyma- niye soliçi Daniş beraberlik sayısını at - mağa muvaffak olmuş, devre 1-1 bera- berlikle bitmiştir.

İkinci devrede hakimiyeti ele alan Sü- leymaniyeliler gene Daniş vasıtasile iki gol daha atarak maçı 3-1 kazanmışlar - dır.

Karagümrük - Kasımpaşa maçını da Kasımpaşalılar 3-1 kazanmışlardır.

Ortaköy - Anadoluhisarı maçı da 1-1 beraberlikle neticelenmiştir.

Dünkü kır koşuları

Güneş kulübü Kumkapı bölgesinden kalkılarak Yedikuleye kadar gidip gel- me bir sokak koşusu tertib etmiş ve koşu dün yapılmıştır. Yedi atletin iştirak et - tiği bu müsabakayı Avni 31 dakika ko- şarak kazanmıştır.

Olimpiyada gidecek Amerika Hokey takımı

Geçenlerde toplanan Amerikan Spor Federasyonu 1936 Berlin Olimpiyad - larına iştirake karar vermişti. Amerikalılar yakında başlıyacak olan kış sporları olimpiyadı için de buz üzerinde patenli hokey takımını da seçmişlerdir. Resmimiz bu takımı antrenmandan sonra bir arada göstermektedir.

Duymadıklarımız ve bilmediklerimiz

Amerika süse yılda 350,000,000 dolar veriyor

Amerikalıların, güzelleşme ve tuva- let için nekadar para sarfettikleri he - sab edilmiş ve bir sene içinde tam üç yüz elli milyon dolar harcandığı anla- şılmıştır. İş, sade bundan ibaret değil. Bu masraf, tuvalet işin yalnız saç, çeh- re ve manükür kısmına aid. Güzellik endüstrisi, Amerikada, en mühim en - düstrilerden biri haline gelmiştir. Öyle ki, bu memlekette ,bu işle meşgul mü - esseselerin sayısı altmış bine çıkmış ve yaptıkları iş, senede on milyon dolar gibi azametli bir rakamla ifade edil - meğe başlamıştır. Bunun neticesinde de, Amerika kadınları, bütün güzellik müsabakalarında, birinci geliyorlar.

İlmî bir hakikat!

Bazı âlimler, son zamanlarda yap - tıkları tetkikat neticesinde, çok kim - selerin, ilkbaharda ve sonbaharda, kışa nazaran daha fazla çalıştığını meyda - na çıkarmışlardır.

Gene bu âlimlerin ileri sürdükleri iddiaya göre, havada hâsıl olan her de- ğişikliğin akabinde, insanlar, umumi - yetle fazla çalışmaktadır. Meselâ yağ - murlu bir havadan sonra güneş açınca veya günlük, güneşlik bir havadan son- ra gök ve kâinat kasvetli bir manzara alınca, insanların faaliyeti ve verimi derhal artıyormuş.

İşte, bulan âlimlerin, ilmî dedikleri bir hakikat daha!

Mumyalı ziyafet

Eski Mısırlılarda, mumyanın çok e - hemmiyet verilen bir mevkii olduğu malûmdur. O derecede ki, mumya, o devirde ziyafet salonlarına girmiştir.

Tutankamenin hemşerileri, bir ziya- fet verecekler mi, derhal ziyafet salo- nuna bir tabut getirirler, kapağını açar- lar ve içindeki mumyayı davetlilerin gözü önüne sererlerdi. Bundan maksad, dünya zevklerinin fani olduğunu, gü - nün birinde herkesin o mumyanın aki- betile karşılaşacağını davetlilere hatır- latmak ve onları intibaha davet et - mekti.

İki yarımdan bir bütün

Kazaya uğrıyan, harbde yaralanan bazı insanların noksan kalan uzuvları - nın yerine sun'isini takacak kadar ileri giden doktorluk, gemi inşası endüstri - sine de ilham kaynağı olmuştur. Umu- mî Harbde, İngilizlerin «Zulu» ve «Nu- bum» isimli eş iki torpito muhribi, ma- yine çarparak ağır surette hasara uğ - ramıştı. Bu muhriblerden birinin baş tarafı, ötekinin kıç tarafı parçalanmış- tı. Her ikisi de kullanılamıyacak hale gelen bu muhribleri tamir etmek için gayet pratik bir usul düşünülmüş, biri- nin baş tarafı, ötekinin de kıç tarafı or- tadan birbirine eklenerek bütün bir gemi vücude getirilmiştir. Muhriblerin kendileri gibi isimlerini de eklemişler, yarımşar isimden bir bütün isim yap - mışlardır. Eski - yeni muhribin şimdiki adı «Zubuan» dır.

Marlene Dietrich Amerikadan kaçıyor

Meşhur sinema artisti Amerikadaki masraflara dayanamıyormuş!

Londra 5 (A.A.) — Röyter ajansı- nın Holivuddan bildirdiğine göre, meş - hur sinema artisti Marlene Dietrich, A- merikada oturma masrafile vergilere ve altı kişiden mürekkeb muhafız kıt'asının icab ettirdiği masraflara dayanamadığın- dan Amerikayı terketmek niyetindedir. Marlene Dietrich çevirdiği her filim için 180 ilâ 200 bin Türk lirası almaktadır. Kendisi kızının kaçırılacağı hakkındaki ilk tehdid mektubunu bundan iki yıl önce almış ve o zamandanberi kızının mu- hafazası için yanında 6 kişi bulundurma- ğa başlamıştır.

İzmir borsasında

İzmir 5 (A.A.) — Şehrimiz borsasın- da bir hafta içinde 5 kuruş 30 paradan 16 kuruşa kadar 4862 çuval üzüm satıl- mıştır.

Mevsim başlangıcından şimdiye ka - dar satılan üzüm miktarı 484,537 çu - valdır.

Konya Şar kurulu toplandı

Konya 5 (A.A.) — Uraya aid finansal işlerin başarılması için Urayca fevka - lâde toplantıya çağırılan Şar kurulu, Şarbaya bankalarla yapılacak itilâflar için tam salâhiyet vermiştir.

Çin - Japon münasebatı tanzim ediliyor

Şanghay 5 (A.A.) — Santral Ajan- sının bildirdiğine göre, Nankin ve Tok- yo, Çin - Japon münasebetlerinin tan - zimi hakkında mutabık kalmışlardır.

Düne nazaran nasıl yaşıyoruz

Kumaşçıya göre halktan iyi giyinmek istiyenler pek çoğalmıştır

Müşteriler artık eskisi gibi değildir; onları kandırmağa çalışmak beyhudedir; bilâkis arzularına hizmet etmek lâzımdır

Kumaşçı dükkânında alacağı kumaşı itina ile tetkik eden bir Bayan

İstanbulun en işlek bir yerinde bulunan bir kumaş mağazası sahibi Aziz bir elini çenesine dayamış, tezgâhın öbür tarafın- da duruyor ve elindeki kalemle boş bir defter sahifesini karalıyarak:

— Eskiye nazaran nasıl yaşıyoruz?.. diye mırıldanıyor...

Sonra gözlerini bana çevirerek:

— Eskiye nazaran şüphesiz ki bam - başka, fakat daha iyi yaşıyoruz, diye sö- ze başlıyor; yaşayış tarzımız hiç şüphe- siz ki, yüzde yüz değişmiştir. Bu, mede- niyetin ilerlemesidir. Eskiden hayat tarzı bambaşkaydı. Halbuki medenî insan ra- hat istiyen, konfor istiyen, iyi yemek, iyi giyinmek, iyi eğlenmek istiyen insandır. Bizim işimizde de bunun tecelli- sini görüyoruz. Eskiden meselâ eğer elli kişi iyi giyiniyorsa idise şim - di, muhakkak, beş bin kişi iyi gi- yinmektedir. Bunun için şimdi para sar- fetmek istiyenler ve insanca yaşamak arzu edenler çoğalmıştır. Bizde asıl para sı- kıntısını doğuran şey budur. Kazanc es- kisinin eşidir. Fakat ihtiyac eskisinin bin mislidir. Halkın gözü açıldı. Bütün me- denî ihtiyaclarını tatmin etmek istiyor. Halktaki bu arzu memleket için faydalı- dır. Yalnız ferdin hayatında güçlükler çıkarıyor. İyi yaşamak istiyen insanlar daima çalışırlar. Belki ömürlerini eskisine nisbeten kısaltırlar ama yaşadıkları müd- detçe başka memleketlerin insanları gibi temiz yaşamağa, bir iş becermeğe, bir e- ser vücude getirmeğe muvaffak olurlar.

— O halde sizin işinizde müşteri azal- mamış, bilâkis çoğalmıştır öyle mi?.

— Bir bakıma evet, bir bakıma hayır. Halkın medenileşmesi, cehaletten kurtul-ması, alışveriş usulünü de değiştirmiştir. Eskiden bir kadın bize alışveriş etmeğe geldi mi, onun evden çıkarken ne alacağı- na bir karar vermemiş olduğunu görür - dük.. Hiç birşey hakkında kat'î bir fikir- leri olmadığı için biz büyük nezaket gös- terirsek, tatlı dilimizle ona herhangi bir malı beğendirir veya beğenmesine nafiz olurduk. Sonra da eski müşteri üç metro, beş metro, on metro, ne olursa olsun bir kumaş alırdı. Halbuki şimdiki müşteri - nin yüzde yetmişi evinden çıktığı zaman, kat'î surette alacağı şeye karar vermiş, kaç metro ve kaç santim olacağını tesbit etmiş ve vereceği parayı da hesablamıştır. Ona fikir değiştirtmenin, başka birşey beğendirmenin hemen hemen imkânı yok- tur. Herkesin tahsili yerinde olduğu için metrosu yedi liralık bir kumaştan on san- tim fazla kumaşın kaç kuruş edeceğini pek iyi hesablamakta ve azçok biçkiden de anladığı için bu fazla on santimden hiçbir suretle istifade edilemiyeceğini bil- diğinden o, on santimi kesmekte ve alma- maktadır. Eskiden bir kadın gelir, elbise- sinin üstüne sarı bir garnitür almak ister- di. Fakat girdiği mağazada eğer istediği sarı renk kumaş yoksa mesleğinin erbabı bir tezgâhtar muhakkak onu elbisesine ya yeşil veya kırmızı bir garnitür almağa ik- na ederdi. Eski müşteri daha uysaldı. Bu- gün müşteriye hizmet etmek ve onu mem- nun etmek, onun ne istediğini anlamak çok güçtür. Bunun için satıcının tahsilli hele zeki olması adeta şarttır. Müşteri cahil bir satıcı ve cahil bir mağaza sa - hibinden kat'iyyen hoşlanmaz. Eskiden söylenilen yaldızlı, basmakalıb sözler canını sıkar. Bugün müşteriye mal satmak için onun aklındaki malı uygun bir fiatla ona vermek lâzımdır.

Şimdi üçüncü şart olarak gelen şey o- nu karşılamak, onunla konuşmak tarzı - dır. Halbuki eskiden bu en başta gelir- di. Şimdiki hayat şeraiti müşteriyi sinirli de etmiştir. Onun kafasına koyduğu şey- den biraz ayrıldınız mı hemen âsabı bo- zulur. Çok lâkırdılardan hoşlanmaz. Herkes işgüç sahibidir. Vaktin kıymeti - ni öğrenmiştir. Müşterinin satıcıdan bek- lediği şeylerin başında da ince ve seri bir anlayış, çabuk hareket gelir.

— Kredi ile mal almak istiyenlerin çok olduğunu işitiyoruz, doğru mu?

— Evet, eskiden herkes peşin para ile alışveriş ederdi. Şimdi taksitle alışveriş etmek istiyenlerin sayısı yüzde sekseni geçiyor. Fakat ilk taksitle mal alanlar, bunun fenalığını anlıyarak vazgeçmişler ve borclarını ödeyince devam etmemiş - lerdir. Çünkü en müşkül şey giyilip, es - kitilmiş, kullanılmış şeylerin parasını ver- mektir.

— Genc kızlar evlendirilirken eskisi kadar bol çeyiz yapıyorlar mı?

— Musevi ailelerinde eskisinden faz- ladır. Fakat Türk, Rum ve Ermeni ai - lelerinden bu âdet kalkmış gibidir. Pek az birşey yaparlar. Bunun sebebi de bü- tün genc kızların yirmi beş yaşına kadar gardroblarını esvab, çamaşır, manto ve ilâh gibi şeylerle doldurmuş olmasıdır. Genc kızlar şimdi hem eskisi gibi değil - lerdir. Eskiden kumaştan anlamazlar, hesab yapamazlar diye muhakkak ya ana, ya baba gelir kızlarına lâzım olan şeyleri alırdı. Genc kadınlar için de ko- calar alışveriş ederlerdi. Şimdi bu âdet kalkmıştır. Kadın kumaşı almak için ge- len erkek yüzde beş nisbetinde bile yok- tur. Çünkü kadınlar şimdi moda nedir? Süs nedir? hepsini öğrenmişlerdir ve er- kek ne götürürse, götürsün kadın mu- hakkak itiraz edecektir.

Genc kızlara gelince, bugün üniversi- te veya lise talebesi elinde çanta mağaza- dan içeri giriyor, bir kumaş beğeniyor, pazarlığını yapıp kestiriyor. Eskiden bu yaştaki kızlar ne üniversiteye, ne de lise- ye devam ederlerdi. Ve alışveriş ettik - leri zaman mutlaka aldanırlardı.

— Demek sizce şimdi İstanbulda ek- seriyet iyi giyiniyor?

— Ekseriyeti bilmiyorum. Fakat bü- yük bir kısım halkımız temiz giyinmekte ve giyinmekten anlamaktadır. Bilhassa kadınlarımız iyi giyinmeğe daha çabuk alışıyorlar. Maamafih aşağı tabakadan ister erkek, ister kadın olsun bir insan ilk şıklığa heves ettiği zaman hayli gü - lünc oluyor. İşportadan kravat alan bir erkek iyi bir mağazadan kravat seçerken ne yapacağını bilmiyor ve gene öyle gi- yinen bir kadın da iyi bir dükkândan a- lışveriş etmeğe başladığı zaman önce şa- şırıyor. Gündüz elbisesine yarar kumaş- tan gece esvabı yaptırıyor. Gece kuma - şından şömizet yapmağa kalkışıyor. Ma- amafih ikinci, üçüncü esvabdan sonra anlayışı ziyadeleşiyor. Fakat memleketi- mizde kadın, erkek gülünç şekilde giyi- nenler hâlâ pek çoktur.

SUAD DERVIŞ

Çankırıda hava hücumu tecrübesi

Çankırı 5 (A.A.) — Tayyare hücu - mundan korunma tecrübesi dün gece saat 19,30 da yapıldı ve muvaffakiyetle netice verdi.

Öldürülen köpekler

Şehirde başıboş gezen köpeklerin öl - dürülmesine devam edilmektedir. Tem - muzdan teşrinisaninin sonuna kadar Fa - tihte 1879, Bakırköyünde 337, Beyoğ - lunda 3870, Beykozda 1065, Sarıyerde 383, Eminönünde 1602, Beşiktaşta 2280, Üsküdarda 1032, Kadıköyünde 368 ki ceman 13816 köpek öldürül - müştür.

Joan Krawfordun Kokteyl partisinde..

Süslü birçok kadınlar uzun tüylü halının üzerine teklifsizce oturmuşlardı. Sevimli artist te onların arasında idi

Nevyork, birincikânun (C. M.) — Joan Kravford yanında yeni kocası Franchot Tonla birlikte buraya gelir gelmez bir Kokteyl partisi tertib etti. Bu partide diğer gazetecilerle birlikte tabiî ben de bulundum. Son senelerde gerek beyaz perde üzerinde gösterdiği meharet, gerekse eski kocası Douglasın oğlundan ayrılması ve yeni kocası Franchot Ton ile evlenmesi neticesi gazetelerde ismi sık sık geçen genc artistle görüşmiyeli üç sene kadar olmuştu. Bu üç sene zarfında Joan Kravfordun şahsiyetinde büyük bir değişiklik oldu. Mütevazi bir çamaşırhane sahibinin kızı Joan ilk defa sessiz olarak çevirdiği «Asrî Genc Kızlar» filminde gözü çekmişti. Fakat o zamandanberi öyle bir tekâmül safhası geçirdi ki bunun bütün sinema seyircileri ve meraklıları da benim kadar farkındadır.

Salondan içeri girer girmez fotoğrafçıların sıra sıra dizmiş oldukları lâmbalar gözlerimi kamaştırdı. Biran aradığımı bulamamak tehlikesine düştüm. Süslü giyinmiş birçok kadınlar yere çöküp oturmuşlardı. Joan Kravford onların arasında idi. Beni de uzun tüylü yumuşak halının üzerine davet ettiler. Teklifsizce bağdaş kurduktan sonra sevimli artiste kanapelere, koltuklara ve iskemlelere rağbet etmemelerinin sebebini sordum.

— Beş altı sene evvelki halimi hatırlamak için.., diye cevab verdi, o zamanlar param yoktu ki iskemle, koltuk, kanape alayım!

Bu cevab o kadar ciddî değildi. Joanun dudaklarındaki tebessümler de bunu pekâlâ belli ediyordu. Yalnız genc artist, eski fakir ve zaruretini başkaları hatıra getirmezden evvel onlara ihtar etmiş olmak için daima böyle davranırdı. Hoş böyle davranmasa da öyle tatlı bir sesle konuşuyor, o kadar nazikâne davranıyordu ki insanın ona karşı bu gibi şeyler düşünmesi kabil değildi. Bu nezaket ve bu tatlılıkla mütecessislerin gözlerine bir Çin duvarı çekmiş oluyor, büyük ağzı, beyaz yüzü benliğindeki bütün duyguların her an uyanık durduğunu anlatıyordu.

Zavallı Joan artistliğinin ilk zamanlarında, pek çabuk yükselmiş olması, fazla para kazanması ve Douglasın oğlile bir müddet mes'ud yaşaması itibarile iyi günler geçirmişti. Fakat sonraları sanki bunun kefaretini veriyormuş gibi çok ıstırab çekti. Holivudda her ay, hatta her hafta yüzlerce evlenme ve boşanma olup hiç kimsenin nazarı dikkatini celbetmezken Joanun Doglasın oğlundan ayrılması âdeta bir iskandal şeklini aldı. Halk arasında filimlerini rağbetten düşürecek derecede bir hoşnudsuzluk uyandırdı. Bu, herhalde, vaktile Holivudun en mes'ud çifti diye gösterilen karıkocanın böyle anî şekilde meydana çıkan uyuşamamazlıklarının vücude getirdiği bir aksülâmelden neş'et ediyordu.

Amerika kadınları pek sevdikleri Douglas ailesinin, kendisini gelin olarak evlerine kabul etmeleri şerefinin bu genc kadın tarafından lâyıkile takdir edilmemesini bir türlü affedemiyorlardı. Fakat Amerika kadınları bu kanı kaynıyan yıldızın sinema meraklıları üzerinde eski tesirini yapmakta devam etmesine bir türlü mâni olamadılar. Joan pek az zaman sonra her zamankinden daha kuvvetli olarak eski mevkiine yükseldi.

Yanımda oturan genc artiste şöyle alıcı gözile bir baktım. Yüzü ve çenesi nekadar ilâhî ise bacakları da o derece dünya erkeklerini çileden çıkaracak bir güzellikle oradaki bütün kadınlara meydan okuyordu. Elleri saf ve sıhhatli bir ırka mensub olduğunu pek iyi anlatıyordu. Vücudü perhiz neticesi tek bir damla yağ ve et tutmamış olmakla beraber zayıflığa ve sıskalığa değil, kuvvet ve kudrete bir nümune gibi görünüyordu.

Elbisesinin kıvrımlarının bozulmasına ve buruşmasına hiç ehemmiyet vermeden yere serilmiş olan bu kadının kendi zevkine ve giyiniş tarzına nekadar itimadı vardı. Onların birer paçavra haline gelse de üzerinde gene iyi duracağına kanidi. Bütün mevcudiyetinde patlamağa hazırlanmış bir volkanın dehşeti sezilîyordu. Ona hududsuz san'atkârlık istidadını veren bu gizli kuvvet değil miydi?

Yedik, içtik, dansettik, eğlendik. Bu hoş meclisten ayrılıp ta loş ve sessiz koridora çıktığımız vakit içimde bütün bu düşüncelerimi kendisine söyliyememiş olmaktan doğan bir ezginlik, bir teessür hâkimdi.

J. H. L.

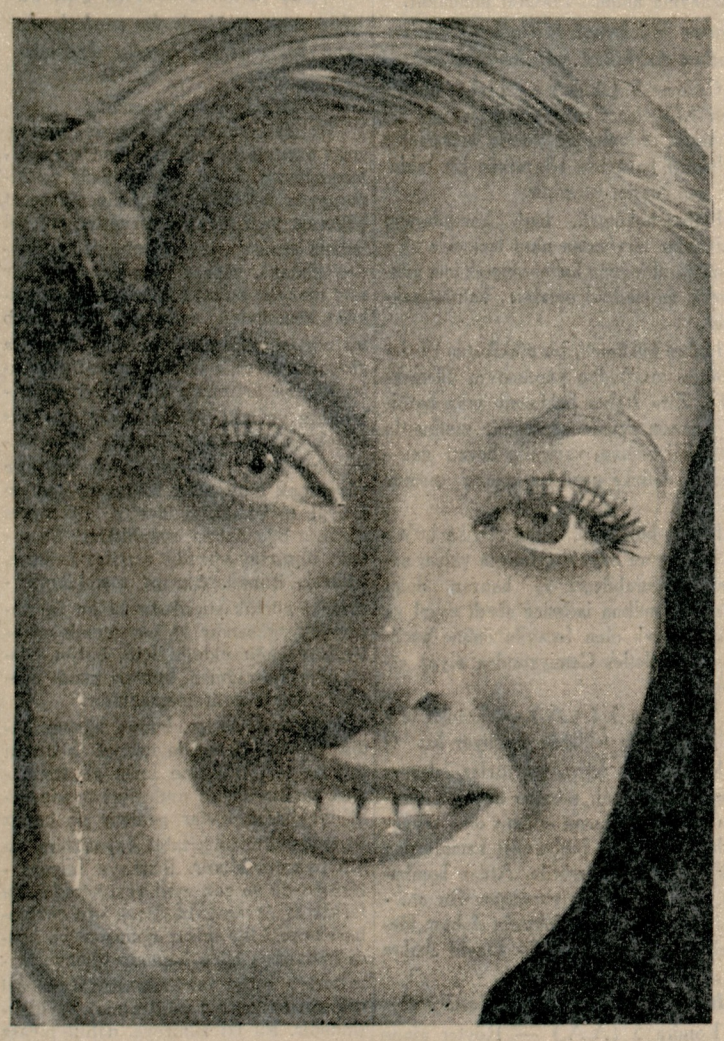

Joan Krawfordun çok manalı yüzü

Borjiya ailesinin hayatı filme çekiliyor

Lukres Borjiya rolünü cazibesi ve güzelliğile meşhur Fransız artisti Edwige Feuillére oynıyacak

Edwige Feuillére Lukes Borjiya ve Gabriyel Gabriye Aleksandr Borjiya rolünde

Edwige Feuillère Fransız sahnesinin ve Fransız filimciliğinin çok tanınmış bir simasıdır. Daima cazib ve güzel kadın rollerini oynar. Babasından İtalyan ve annesinden Fransız kanını aldığı için bu cazibe ve güzellik kendisine hilkat ve tabiatin bir vergisidir. Kendisine son defa Lucrece Borgia rolünün verilmesinde hiç şüphesiz san'tında şimdiye kadar gösterdiği meharetle birlikte damarlarında dönen İtalyan kanı da büyük bir sebeb olmuştur. Çünkü Lucrece Borgia biliyorsunuz ki kardeşi Papa Aleksandre Borgianin teşvikile çok sefihane hayat yaşamış olan bir kadındır. Onu temsil etmek hiç şüphesiz Lucrecein şahsiyetini tamamile anlıyabilecek Edwige gibi bir artiste vergiydi.

Genc kız Dijonda lise tahsilini bitirdikten sonra artist olmıya karar vermiş, bu teşebbüsü ailesi tarafından çok fena bir şekilde karşılanmıştır. O iradesi kuvvetli insanlara mahsus bir metanetle önüne çıkan manileri yıkarak Parise gitmiş ve Konservatuara girmiştir. Konservatuardan çıkınca bir müddet Parisin Bulvar tiyatrolarında oynadıktan sonra sinema artistliğine intisab etti. Sesli filmin ilk parlak zamanlarıydı. Ahçı Güzeli, Trendeki Genc Kadın, Seni Seviyorum, Mösyö Albert kordelâlarında kendini gösterdi. Son senelerde Golgota, Barkarol, ve «Kemanlar Çalarken» in fransızca kopyasında oynadı.

Edwigeden Fransız filimciliğinin istikbali daha pek çok şeyler bekliyor. Buna rağmen o, çok mütevazı, beyaz perdede göründüğünün aksine pek fazla kalabalığı sevmiyen bir kadındır. Büyük lokantalarda, kazinolarda, kabarelerde görünmez. Tiyatroların, sinemaların gala müsamerelerine gidemez. Şapka, mayyo müsabakalarına giremez. Çünkü öğleden sonraları filim çevirmekle, geceleri de sahnede oynamakla meşguldür. Öğleden evvelleri de biraz dinlenmesin mi?

Lâkin buna bakıp ta onun büsbütün vahşi ve insandan kaçan bir şahsiyet olduğuna hükmetmeyiniz. Her zaman şu cümleyi iftihar ve gururla tekrar eder:

— Seyahati, kitabları, sıhhati, aşkı bütük iyi şeyleri, hulâsa hayatı severim!

Ruzveltin nutkunu Avrupa müsaid karşıladı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Böyle bir vaziyet, her türlü taarruzî ve tedafüî harbin şartlarını esaslı surette değiştirecek mahiyettedir. Bütün milletler, ahval ve şeraitin sevkile, icabında Amerika istihsalâtından almakta olduklarından kendilerini müstağni kılacak şekilde sanayileşmek yoluna sapacaklardır. Bu hal ise, otarşiyi teşvikten başka birşey olamaz.

Artık sulhu ancak Necaşi veya Cenevre yapabilir!

Roma 5 (A.A.) — Regim Fascista gazetesi, şimdiden sonra İngilterenin İtalyan - Habeş ihtilâfını uzlaştırma yolile hal için herhangi bir teşebbüste bulunmasının imkânı olmadığından, çünkü İngiltere tarafından yapılacak bütün teşebbüslerin İtalyan düşmanlığile bulaşık farzedebileceğinden bahseden bir İngiliz gazetesinin bu sözleri hakkında mütalealar yürütmekte ve ezcümle şöyle demektedir:

«— Herhangi bir sulh teklifini doğrudan doğruya Necaşi ve yahud Milletler Cemiyeti yapabilir. Hem de bu teklif, bizi mütearrız sayan telâkkiyi geri almak suretile yapılabilir.»

Uco del Mondo gazetesi, bir sulh teşebbüsünün muvaffakiyetle neticelenmesinin yalnız İtalyanın Milletler Cemiyeti misakı hükümlerini bozmuş olmadığını kabul etmekle değil, belki ayni zamanda Habeşistanın takınmış olduğu hattı hareketle İtalyan aksülâmeline sebebiyet vermiş olduğunu te'lim etmekle kabul olabileceğini yazmaktadır.

M. Ruzvelte verilen salâhiyet

Vaşington 5 (A.A.) — Siyasal müşahidlere göre, M. Ruzveltin arsıulusal vaziyet hakkındaki beyanatı Amerika Cumur Başkanının M. Mac Reynolds tarafından kongreye tevdi edilmiş olan bitaraflık projesini icabında ne suretle tatbik edeceği hususunu aydınlatmaktadır.

Bu münasebetle M. Mac Reynoldsun projesinin halihazırda mer'iyet mevkiinde bulunan bitaraflık kararnamesinden Cumur Başkanına hududsuz salâhiyet vermek noktasından farklı olduğu ve şimdiki kararnamenin daha ziyade bu hususta ısrar edici mahiyette bulunduğu tasrih edilmektedir. Yeni bitaraflık kararnamesi sayesinde Cumur Başkanı, muharib devletlere karşı harbde kullanılabilecek olan ve ancak petrol, bakır, pamuk ve saire gibi esasen harb malzemesi olmıyan maddeler üzerine ambargo koymak veya koymamak salâhiyetine malik olacaktır.

Cumur Başkanı, Amerikanın emniyetini ve bitaraflığını temin etmek ve yahud çıkmış bir harbin uzamasına ve yayılmasına mâni olmak maksadile bu salâhiyetlerini kullanacaktır. Arsıulusal bir ihtilâf zuhurunda Cumur Başkanının bu hududsuz salâhiyetleri büyük bir ehemmiyet alacaktır.

Gene bu münasebetle M. Ruzveltin otokratik ve mütearrız milletlere karşı şiddetli bir lisan kullanmış ve onları harbin yegâne mes'ulleri addetmiş olduğu hatırlatılmaktadır.

Yunanistanın bir dileği

Atina 5 (A.A.) — Yunan hükûmetinin İtalyaya karşı tatbik edilmekte olan zecrî tedbirlerden müteessir olmuş olan bazı Yunan ihracatı hakkında kolaylıklar elde etmek maksadile Fransa ve İngiltere hükûmetleri nezdinde teşebbüslerde bulunmuş olduğu söylenmektedir.

Cenevrede ne diyorlar?

Cenevre 5 (A.A.) — Beynelmilel mahfiller, M. Ruzveltin kongreye olan beyannamesini gayet mühim bir vesika olarak telâkki etmektedirler.

Bu mahfiller, Ruzvelt tezinin paktın tavsiye ettiği teşriki mesai siyasasından hiç değilse nazarî olarak ne derece uzak olduğunu inkâr etmemekle beraber, Amerikanın Milletler Cemiyeti azaşının kollektif emniyet eserine hiçbir suretle karşı gelmemesi için yaptığı büyük gayreti takdir ediyorlar. Cumur Başkanı Ruzveltin bu hattı hareketinin, inanıldığı gibi kongre tarafından tasvib edildiği takdirde, İtalyan - Habeş anlaşmazlığının önümüzdeki istihalesi üzerinde müessir olacağı zannedilmektedir.

Sovyet matbuatının mütaleaları

Moskova 5 (A.A.) — İzvestia gazetesi, M. Ruzveltin kongreye olan beyannamesile bitaraflık hakkındaki yeni Amerikan kanunundan bahsederek diyor ki:

«Bu iki vesika, harb tehlikesini hakikaten müdrik ve Amerika için nisbeten de mahdud bir dairede de olsa, cihan hâdiselerinin seyrindeki manevî ve maddî nüfuzun muhafazası arzusundan mülhemdir. M. Ruzveltin gittikçe büyüyen harb tehlikesine karşı uyanık bulunulması lüzumuna dair olan sözleri barışı muhafaza etmek istiyen bütün memleketlerde akissiz kalamaz. Buna mukabil, bu sözler harb tehlikesi yuvası haline gelen ve yahud harb etmiş olan memleketlerde şiddetle çınlıyacaktır.»

İtalya İngilterenin yapacağı sulh tekliflerini kabul etmemeli imiş

Roma 5 (A.A.) — Rejime Fasista gazetesi, Laval - Hoar tekliflerinden sonra İtalyanların, İngilizlerin her hangi bir yeni barış tarzı halline önayak olacaklarını düşünmek gülünc olacağını yazarak diyor ki:

«İngilterenin ortaya çıkaracağı her proje daima şiddetli İtalyan düşmanlığı kokacaktır ve bundan dolayı daha evvel reddedilmelidir. Bize her hangi bir barış teklifi ancak Habeş İmparatoru ve yahud Milletler Cemiyeti tarafından yapılabilir. Bunun için de Milletler Cemiyeti evvel emirde hakkımızdaki mutaarrız hükmünü iptal etmelidir.»

UMUMÎ HARB ÇIKARSA?!..

Amerika bitaraf kalmak için bütün devletlerle harbetmeğe mecburdur!

Âyan azası C. Klarka göre

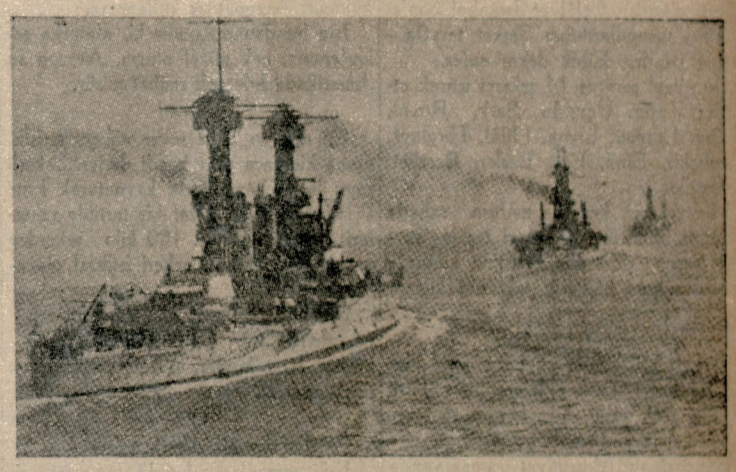

Avrupa harbi çıktığı ve Amerika da karıştığı takdirde en büyük rolü oynıyacak olan Amerikanın Büyük Okyanus donanması manevrada

[Son Umumî Harbde kat'î rolü Amerika oynamıştır. Buna bakarak yeni bir cihan harbine karşı Amerikanın ne vaziyet takınacağı son derece merak edilecek bir meseledir. Harpérs mecmuasına Amerikan âyan azasından Chanep Clarkın «Harb etrafından bir düşünce» başlığile yazdığı bir tahlil çok mühimdir. Aynen iktıbas ediyoruz.]

«Dünya bugünlerde o halde bulunuyor ki, bir diktatörün tehevvürü, bir diplomatın dirayetsizliği yahud da bir meczubun işliyeceği bir cinayet insanlığı gene tamiri kabil olmıyan felâketlere sürükliyebilir. İtalyan - Habeş harbinin nelere kadar sirayet edeceğini kestirmek mümkün olmamakla beraber, şayed bu alev Avrupaya kol salarsa Amerikayı da içine almak için olanca kudretlerile birçok müessirlerin faaliyete geçecekleri şüphesizdir.

Şimdiki halde bir harbe sürüklenmemek hususunda Amerika halkı arasında bir fikir birleşikliğinin mevcudiyetinden şüphe caiz olmamakla beraber, vaziyetin son harbde de böyle olduğunu hatırdan çıkarmamalıdır. 1916 yılı sonlarına doğru Cumhur Reisliğine Amerikayı harbe girmekten kurtarmak gayesile seçilen Vilsonun beş ay sonra ilânı harb kararını tasdik etmiş olduğunu unutmamalıyız.

Eğer tecrübeden bir ders almış bulunuyorsak son harbe nasıl iştirak ettiğimizi hatırlıyarak muharib devletlerle olacak müstakbel bitaraflık münasebatımızı kat'î ve sarih surette tayin ve tesbit etmemiz icab ediyor. Bu münasebatın birinci safhasını muharib devletlere esliha ve mühimmat satısı meselesi teşkil etmektedir. Bunun için de alınan birinci tedbir harbeden devletlere esliha ve mühimmat satışını 29 şubat 1936 tarihine kadar menetmek olmuştur. Diğer iki tedbir, yani; harbeden devletlere kredi ve istikrazlar yapılmaması ve esliha ve mühimmattan gayri malzeme ve eşya üzerine de ambargo vaz'ı tekliflerini yakında tekrar mevkii müzakereye koymak şimdilik reddolunmuştur.

Amerikayı umumî bir harbe sürüklenmekten menedecek şimdiki bitaraflık siyaseti acaba bu gayeyi temin için kâfi midir? Bu suale geçen harbi hatırlıyarak hayır! şeklinde cevab verilebilir.

1914 felâketi başladığı zaman Amerika ricali siyasiyesi sadece beynelmilel kanunlara riayetle harbden haric kalmak mümkün olduğu kanaatini beslediklerindendir ki bizde lüzumsuz yere bu faciaya girmiş olduk. Amerika devlet adamları, beynelmilel kanunların, harbeden devletlerden hangisine olursa losun mal satmak hakkını; Amerikaya bahşettiği kanaatini beslediklerinden Umumî Harbde biz de herkesle ticarete başladık. Halbuki bu beynelmilel kanunların (kaçak) bir de eşya listesi vardır ki bunlar esliha, mühimmat ve harbi temdide yarıyacak bir takım eşyadan ibarettir.

Son harbde bu kaçak eşya listesi o kadar tevsi edildi, o kadar teşmil edildi ki, İngilizlere nazaran devekuşu tüyünden maada her eşyanın harbi temdide yarıyacağı suretinde tefsir edildi ve nihayet 1916 sonlarına doğru gerek Almanya, gerekse İngiltere nezdindeki mütemadi protestolara rağmen umumî hiçbir faydası kalmaz bir hale girerek, beynelmilel kanunlar bilfiil mer'iyetten düştüler.

Bitaraflık hakları muallâkta, yani, filen silâhla müdafaa edilmedikçe kabili infaz şekilden çıktığı andan itibaren de bitaraflık lâfzımurad bir hale girmiş oldu.

1914 - 1918 felâketi modern harb malzemesi itibarile bugünkünden çok daha fakir bir seviyede sona erdi. Mevaddı gıdaiyeden tutun da sivil halkın kuvvei maneviyesini yerinde tutacak lüks eşyanın bile harbi tahdide yarar eşyadan addedilmemesi için ortada hiçbir sebeb, hele hiçbir kanun yoktur. Binaenaleyh düşman tarafından tutulan Amerika bandıralı her vapurun kaçak eşya taşıyor addedilerek harbeden devletler tarafından batırılmaması için elde mevzuat namına hiçbir şey bulunmadığını gözönüne getirerek filen mümkün olmıyan birşeyi bir hak diye taleb etmekteki beyhudeliği Amerikanın şimdiden takdir ederek ona göre tedbirler alması birinci safta millî meselelerdendir. Bitaraflık haklarını müdafaa ve muhafaza için Amerika bütün cihana ilânı harbetmek mecburiyetinde kalacaktır.

Hasıl olacak hukukî ve filî vaziyeti şu suretle izah ettikten sonra şimdi de mühimmat ve esliha satışlarının memlekete getirdiği kârları tetkik edelim. Muhakkak ki harb satışları büyük kâr temin ederler. Muhakkak ki memlekette normal zamanların fevkinde alışverişler olur. Fakat Umumî Harbde Amerikanın kazancı olan (5) milyar dolara mukabil (20) milyar dolar borc ve bunun üzerine hasıl olan ekonomik buhranı hesaba katacak olursak, Amerikanın harbden kârlı değil, çok zararlı çıktığını kabul etmemiz lâzımdır.

Amerika için müstakbel savaşta bitaraf kalmanın bir tek yolu vardır. Eğer harbden birçok insanların ölümü, birçok ailelerin mahvi pahasına hâlâ kazanc temin etmek istiyenler varsa bunlar kendi mesuliyetleri altında varsın ticaretlerile meşgul olsunlar. Fakat devlet bu ticarete müsaade değil, bilâkis menederek harb bitinciye kadar beynelmilel kanunların sözde kalan müsaadesini de bir tarafa bırakarak kendi yağile kavrulmak siyasetini tervic etsin. Aksi takdirde Amerika için harbe sürüklenmek muhakkaktır.»

İzmirde lik maçları

İzmir 5 (A.A.) — Lik maçlarına bugün de devam edildi. İlk maç Demirspor - Bornuva arasında idi. Demirsporlular bu maçta güzel bir oyunla bire karşı üç sayile galib geldiler.

İkinci karşılaşma İzmirsporla Şarkspor arasında idi. İzmirsporlular kolaylıkla Şarksporu 3 - 0 yendiler. Son maç Altay ile Altınordu arasında idi. İlk devrede Altay, Altınordunun on kişi ve zayıf olmasından istifade ederek üç gol attı. İkinci devrede Altınordulular cidden güzel bir oyunla Altayı çember içine aldılar. Şanssızlık yüzünden iki muhakkak sayı ve birçok fırsatları kaçırdılar. Ancak iki gol atmağa muvaffak olan Altınordulular 2 - 3 le mağlûb oldular.

Sağlıkta gıdanın rolü

Bizde şeker ve şekercilik daha da taammüm etmeli

Şeker sergisi münasebetile

Türkiye şeker fabrika idarelerinin müzahereti ve Şekerci cemiyetinin himmetile Taşhanda açılan şeker sergisini takdirle gezdim. Uzun bir koridorun sağına, soluna kurulan ve Güzel San'atlar Akademisinden Celâl ve İstanbul San'at mektebi mezunlarından Şeşket tarafla rından yapılan kübik dekor enfes..

Bu güzel sergiye 14 şekerci iştirak etmiştir: Zafer, Üçyıldız, Şark, Royal, Melba, Loryon, Liyon, Hilâl, Haylayf, Hacıbekir, Emil, Elit, Besler, Bereket, Ancepolos...

Her şekerci, kendine mahsus sahada san'atını, ihtısasını ne güzel teşhir etmiş! Sergiyi dört gün zarfında kurmalarına rağmen herkesin takdirini kazandı.

***

Sergide gördüğüm yüzlerce çeşid mamulâtın hepsi Türk elile yapılmış Türk malıdır. Pek süslü, lüks karton ve teneke kutularda yerli malıdır.

İstibdad ve Meşrutiyet zamanlarında her yıl milyonlarca altın liraları yabancı memleketlere vererek alınan şekerlere, Cumhuriyet devrinde açılan şeker fabrikaları artık paydos borusu çalmıştır.

Emirgânda açılan, ve mısırın, buğdayın ve bütün hububatın nişastalarile hamızı kibrit karıştırılarak pişirilen ve istihsal olunan güzel glukoz şürubu) ndan dolayı da Avrupaya muhtac değiliz.

***

Sergide teşhir edilen şekerleri başlıca iki kısma ayırmalıyız: 1 - Alaturka şekerlerin her çeşidi, 2 - Alafranga şekerlerin hertürlüsü.

Bu muhtesem şeker sergisi halkımıza anlatmıştır ki, İstanbulda ve Türkiyemizin her vilâyetinde görülen süslü, cicili bicili, ağzımızın suyunu akıtan nefis şekerlerin hepsi İstanbulda yapılıyor.

Dikkat ettim: Nişanlılar, yeni evliler, ve hatta ihtiyarlar bile Hacı Bekirin, Hafız Mustafanın badem, fıstık ezmelerine, kaymaklı lokum ve şeffaf sucuklarına dikkatle bakıyorlar.

Kadınlar, kızlar, Royalın, Melbanın, Liyonun jikletlerine, sakızlarına ve Zaferin, Şarkın inci tanesi gibi parlıyan yaldızlı şekerlerine bayılıyorlar.

Zaferin, Hilâlin jeleleri, bonbonları; Hacı Bekirin, Hafız Mustafanın akideleri, nekadar güzel görünüyor. Drajeler, fondanlar nekadar nefis.

(Früvi glase) denilen türlü türlü meyva şekerlemelerini görünce imrendim. Reçeller, marmelâtlar nekadar zarif.

***

Yaptığım tetkiklerden okurlarım istifade ederler zannederim: Türkiyede yapılan şekerleri, şekerlemeleri başlıca üç kola ayırmak lâzımdır: 1 - Halis şekerden, 2 - Şeker ve glükozdan, 3 - Yalnız glükozdan...

(Sakkaroz) denilen halis şekerden yapılmış şekerlemeler çok tatlı olur. Mevsime göre kremtartarı ustalıkla şekere karıştırarak yapılan şekerlemeler sulanmazlar. Zaman geçtikçe ağırlıklarından biraz kaybederler, kupkuru olurlar.

Şişelerde, tenekelerde kapalı ve havadan mahrum kaldıkça senelerce bozulmazlar. Acık havada kalırsa hacmen küçülür ve sulanırlar.

***

Karışık şekerden ve şekercilerce fakül denilen glükozdan mamul şekerlemelerin her çeşidi vardır. Alafranga şekercilikte glükoz kullanmak mecburiyeti vardır. Bütün alafranga şekerlemelerinde yüzde 10-15 kadar glükoz bulunur.

Meyva şekerlemelerinde yüzde 50 glükoz vardır. Glükoz konmazsa früvi glaseler uzun zaman saklanamaz, bozulur.

Alafranga şekerlerde, bonbonlarda glükoz, parlaklık, şeffaflık verir ve şekerlemenin ilk ağırlığını yıllarca muhafaza eder. Halbuki halis şeker gün geçtikçe kurur ve kilo başına 40-50 gram kadar zayi eder.

Glükozun kilosu 18-20 kuruş olduğundan bazı şekerciler rekabet ve ucuzluk için çok glükoz kullanırlar.

Hatta yalnız (glükoz) dan şekerlemeler, tahinhelvası yapanların sayısı arttıkça arttı. Fazla glükozu, havi olan helvalar ,şekerlemeler yenirken ağızda bayağı sabun köpüğü gibi köpürür. Havada kalırsa çabucak nemlenir, sulanır. yaşarır.

***

Şerekcilikte glükozun ehemmiyeti çoktur. Şekerlemelerin terkibine giren glükoz az olsun, çok olsun şekerleri bozmaz. Halbuki, alaturka şekerlerde kullanılan kremtartar tam kıvamında ve lüzumu kadar konulursa şekerlemeler çok mükemmel olur. Yıllarca kalsa bozulmaz, sulanmaz.

İşte bundan dolayıdır ki çok tecrübeli, dikkatli san'atkâr bir usta olmalıdır ki alaturka şekercilikte büyük bir şöhret kazanmış olsun. Binaenaleyh, kremtartar tertibini yalnız alaturka şekerciler kullanır. Avrupalılar kullanmaz.

İşte bundan dolayıdır ki, alaturka şekerlerimiz, çok güzel olursa, Avrupa ve Amerikada bile çok rağbet görür.

***

En saf, en halis şeker nöbetşekeridir. Buna kimyaca sükr kandi derler. Şekerli suyu büyü kazanlarda kaynatarak içine sicimler gererler. Özel bir tertible şekerleri kristal yaparlar. 100 kilo şekerden ancak 30 kilo nöbetşekeri istihsal olunabiliyor.

Öksürüğe, nefes darlığına, tıkanıklığa, zayıflığa iyi gelir fikrile Anadolumuzun bazı köyleri nöbetşekerine çok düşkündürler.

***

Gelelim boyalı şekerlemelere:

Eski zamanlarda hakiki Türk şekercileri hiç boya kullanmazlardı. Yalnız kırmızıya boyamak için kirmiz denilen nebatî oto kullanırlardı.

Daha sonra arsenikli, madenî zehirli boyalar kullanmağa başladılar. Fakat şimdiki halde anilin denilen boyalar istimal ediyorlar. Fen ve san'ata, hüner ve marifete istinad ederek terakki eden Almanlar, madenkömürü müştakkatından ve sair kimyevî cisimlerden 21 türlü boya çıkarıp bütün cihanı boyadılar. Bu nevi boyaların kuvveti çoktur. Bir miligramla 3-4 kilo su boyanabilir.

Arsıulusal hıfzıssıhha kanunları anilin boyalarına müsaade etmiştir.

Esanslara gelince:

En kuvvetli, hakikî ve pahalı olan İngiliz esanslarına karşı Almanların ucuz, fakat daha kuvvetsiz ve sebatsız olan esansları dünyayı tutmuştur.

Alkollerin, eterlerin, aldeidlerin ve daha birçok cisimlerin muhtelif derecedeki cevherlerini biribirile karıştırarak (sentez) usullerine tevfikan muz, nane, melisa, gül, tarçın, portakal, limon, turunç, ıtır ve hatta konyak, anason, yasemin, ful, şipr, menekşe, bergamot gibi sun'î esnanlarile de bütün cihan piyasalarını zaptetmişlerdir.

Memleketimizdeki şekerciler de portakal, mandalina, turunç, limon kabuklarını rendeliyerek toz şekerinde ve şekerli suda bulundurup aldıkları mayalarla arasıra iş görürler. Kokulu gül yapraklarını toz şekerde muhafaza ederek lüzumunda bonbonlarda, şürublarda, reçellerde, lokumlarda kullanırlar.

Vücudümüzün muhtac olduğu gıdalardan, yanıcı maddelerden en birincisi şekerdir. Serbestçe söylemeliyim ki uzun müddet şeker, halis süt ve tereyağı yemiyenlerin çoğu verem olur. Şekerli gıdalara sade ve zeytinyağlarile meyvalar ilâve edilmezse büyümek, neşvünema bulmak, sağlam yaşamak pek zordur.

Hepimiz biliriz ki, dünyada insanlar için en çok kullanılan maddelerden birisi şeker diğeri undur. Avrupada un yalnız ekmekle yenmez. Unlu, nişastalı neler yapılmaz neler!

Şeker de öyledir: Halis şeker yerine, yüzlerce tatlılar, şekerlemeler yapılıyor.

Şeker her yaşta ve bahusus çocuklara ve genclere lâzımdır. Altmış yaşından sonra, çok şeker yemek doğru değildir. İstidad varsa, tedavisi pek zor olan şeker hastalığı yapabilir.

Şeker yedikten sonra, ağzı ve dişleri yıkamak lâzımdır. Çünkü, ağızda kalan şeker bir takım hamızlar, asidler, tahammürler yapar ve dişlerin minasını bozar, çürütür.

***

Şekerciliğe çok ehemmiyet vermek lâzımdır. Çünkü umumî sağlığa, sağlamlığa ve iktısadiyatımıza yarar. Memleketimizde fındık, badem, fıstık bol, meyva çoktur. Bunlarla yapılacak şekerlemeler, bizi hakkile beslediği gibi tedbirli davranırsak ihracatımızla memlekete çok para çekebiliriz. Elverir ki şekerlerimiz daha ucuz olsun ve yahud Almanyada olduğu gibi ihracat maddeten himaye edilmiş bulunsun.

***

Şimdi de kimyaya ve fizyolojiye aid ilmî bir bahse ilişeceğim:

Kimya noktai nazarınca şekerli maddeler başlıca (9) dur.

1 — Sakkaroz. 2 — Glükoz. 3 — Laktoz. 4 — Levüloz. 5 — Maltoz. 6 — Früktoz. 7 — Galaktoz. 8 — Sakkarin. 9 — Sionon.

Memleketimizde yalnız sakkaroz denilen bildiğimiz şekerler ve üzüm şekeri ismini alan glükoz yapılmaktadır. Diğer şekerlere daha sıra gelmemiştir. Yediğimiz yemeklerin şekerli maddeleri hepsi hazmolduktan sonra, karaciğerde glükoz haline geliyor.

Acaba barsaklarda bulunan tabiî mayaların ve karaciğerdeki kudret kimyahanesinde husule gelen tabiî glükozla yediğimiz sun'î glükozun vücude tesiri ayni midir? Şekerli maddelerin mi faydası çok, yoksa sun'î glükozun mu?

Bu suali büyük fizyoloji profesörü üstadımız Kemal Cenaba sormak fikrindeyim.

Çünkü halis şekere karşı büyük bir rakib olan sun'î glükoz günden güne çoğalıyor, terkibine girmediği tatlı kalmıyor.

Dr. HAFIZ CEMAL

Boğazların tahkimi meselesi

(Baştarafı 1 inci sahifede)

telâş içinde Milletler Cemiyetinin kulislerindeki endişe ve asabiyeti takib etmektedir. Pek tabiî olarak Türkiye bu hâdiselere ilgisiz kalamazdı. Türkiye için Boğazların tahkimi gayrikabili içtinab sayılmaktadır.

Mesele fevkalâde naziktir ve kimse önceden alâkadar olan devletlerin bu tahkim işine ne dereceye kadar muhalefette devam edeceklerini kestiremez.

Boğazların tahkimi meselesi beynelmilel siyasetin en mühim meselelerinden birisidir ve bu ehemmiyettir ki meseleyi daha ziyade karışık göstermektedir. Boğazların silâhlardan tecridi en evvel İngilterenin talebile olmuş ve fakat İngilterenin ihdas ettiği vaziyetten Sovyet Birliği istifade etmiştir. Çünkü Lozan muahedesinin imzasından sonra Karadenizdeki Sovyet donanması mutlak bir serbestiye nail olmuştur.

Bu yukarıda yazdıklarımız birkaç aylar önce Türkiye tarafından ortaya konduğu zaman İngiltere buna hiç yanaşmamış ve tahkime müsaid davranmamıştı. Fakat bugün vaziyet hiç te öyle değildir. Mühim siyasa mehafiline göre İngiltere artık tahkim meselesine itiraz etmek şöyle dursun, Türkiyenin Boğazları tahkimine yardım bile edecektir. Çünkü İngilterenin bunda faydaları çoktur. Ve bu tahminler tahakkuk ettiği takdirde Türkiye bilâkayid ve şart İngiltere tarafında cephe almış bulunacaktır.

Türkiyenin bu arzusu yapıldıktan sonra İtalya aleyhine müteveccih olacak herhangi bir harekete iştirak etmesinin başka sebebleri de vardır. Türkiye 1911 de İtalyanların Trablusu isgal etmelerini henüz unutmadığı gibi Oniki adalarda yapılmakta olup Anadolu sahilini tehdid eden tahkimat ve tahşidatı da dikkatle takib etmektedir. Fakat Boğazlar kapanırsa Oniki adaların süel kıymeti bugünkü ehemmiyetini ciddî suretle kaybetmiş olacaktır. Binaenaleyh Çanakkale Boğazının tahkimi son zamanlarda İtalyan tehlikesine karşı duran İngilterenin yeni bir zaferi de olacaktır. İngiltere daha geçen senedenberi İtalyaya karşı müdafaa tedbirleri almağa başlamış bulunuyor. İtalyanın Yemen İmamına dayanarak Arabistana hulûl etmesine müsaade etmedi ve İtalyayı oradan koparıp attı. İngiltere bundan sonra Süveyş kanalının kapanması ihtimalini gözönöne alarak Akabe ve Hayfa üslerini tesis etmekle Arabistana olan münakalâtını emniyete aldı.

İtalya Mısırı ayaklandırmak istedi. Fakat 1923 kanunu esasisi verilmesi ve İngiltere ile Mısırın ittifakı tahakkuk etmesi İtalyanın bu plânını da bozdu. Bugüne kadar İngiltere diplomasisi her cephede kazandı. Boğazlar meselesinde de kazanacağına şüphe edilemez. İngiltere Türkiyenin denizde teşriki mesaisini temin etmekle Oniki adalardan gelebilecek tehlikeyi bertaraf etmiş bulunmaktadır.

İngilterenin muvaffakiyeti yalnız bunlardan ibaret değildir. Fransa garbî Akdenizde İngiltere ile birlikte hareket etmeği kabul etmiştir. Şarkî Akdenizde Yunanistan İngilterenin istimzacına muvafakat cevabı vermiştir. İngilterenin Akdenizdeki tayyarelerini akılları durduracak derecede artırmakta olduğuna şahid oluyoruz. Gazetelerin söylediğine göre bu tayyarelerin miktarı 10,000 e baliğ olacaktır.

Tekrar Boğazlar meselesine gelelim: Bütün mevcud deliller Türkiyenin arzusunun tatmin edileceği fikrini takviye etmektedir. Boğazlar Akdeniz siyasasının anahtarıdır. Mademki Türkiye Akdenizde İngiltere ile birlikte çalışmak için esas olarak bu meseleyi ortaya koymuştur. İngiltere artık hiçbir itirazda bulunmıyacak, Boğazların tahkimini kabul ettikten başka diğer devletlerin tasvibi için de bütün nüfuzunu kullanacaktır.»

[CUMHURİYET — Yunanlı refikimizin, Akdeniz siyasî vaziyetini, kendisine göre, hulâsa eden bu yazısını aldıktan sonra şurasını ilâve etmek isteriz: Türkiye Boğazların tahkimini kendi hayatı için çok elzem addettiği için Habeş ihtilâfı ve Akdeniz meselesi ortaya çıkmazdan aylarca evvel istemiş ve bunda musır bulunmuştur. Yukarıda da kaydettiğimiz gibi Milletler Cemiyeti paktından mütevellid vecibeler için Türkiye hıçbir hususî taleb dermeyan etmiş değildir. Binaenaleyh Boğazlar meselesinin son hâdiselerle doğrudan doğruya bir alâkası yoktur.]

İtalyan tayyareleri ölüm yağdırıyor

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Bombardıman edilen Amerikan hastanesi değilmiş

Adisababa 5 (A.A.) — Son dakikada bildirildiğine göre Daggaburda İtalyan uçakları tarafından bombardıman edilmiş olan seyyar sıhhiye otomobilleri, Amerika Kızılhaçına aid olmayıp Mısır Kızılayına aidmiş. Hasarat mühimdir.

Habeş hükûmeti Milletler Cemiyetinden tahkikat yopılmasını istedi

Cenevre 5 (A.A.) — Habeş hükûmeti Milletler Cemiyetine başvurup iki muhasım ordunun ne suretle savaşmakta oldukları hakkında bitarafane bir tahkikat yapılmasını istemiştir.

Habeş hükûmeti, harb kanunlarının İtalyanlar tarafından nasıl tecavüze uğramakta olduğunu haber vermek için gönderdiği müteaddid notaları hatırlatmaktadır.

Habeş hükûmeti, bu tahkikatın 13 ler komitesi tarafından yapılmasını dilemektedir. Zira İtalya hükûmeti imha harbine amansız devam edeceğini matbuatla bildirdiği zaman, vaziyetin heyeti umumiyesini tetkike gene bu komite memur edilmişti.

Habeş hükûmeti, bütün Afrika kıtasında hatır ve hayale gelmiyen vahim neticeler doğurabileçek ve hatırası doğu Afrikada sulhun iadesine ebedî engel ve teşkil edecek olan fecayiin önüne geçilmesini Milletler Cemiyetinden niyaz etmektedir.

Adisababa 5 (A.A.) — Dünkü tarihli resmî bir tebliğde deniliyor ki:

Kızılhaçlara karşı, taarruzlar devam ediyor. Bu sabah düşman uçakları tarafından bombardıman edilmiş olan seyyar sıhhiye otomobili bütün süel kamplardan çok uzakta bulunuyordu. Atılan bombalar, büyük hasarlar yapmıştır. Bu otomobilde iki Mısırlı doktorla doktor Refael ve asistanları, İngiliz David Stokes ile Dawkins bulunuyorlardı.

İtalyan tayyarelerinin faaliyeti

Londra 5 (A.A.) — Röyter ajansı bildiriyor:

İtalyanlar tarafından son zamanlarda cenub cephesinde yapılan hararetli faaliyet şimdi şimal cephesine de şamildir. İtalyan uçakları büyük bir faaliyetle Habeş tahşidatını keşfetmeğe çalışmakta ve düşman grupu zannettikleri her toplantıyı bombardıman etmektedirler.

Uçakların bu faaliyeti, Habeş Sü Bakanı Ras Mulugetanın iyi teçhiz edilmiş bir ordu ile Makalleye yaklaşmakta olduğundan ileri geldiği ve diğer taraftan da Ras Seyyum ve Ras Kassa kıtaatının batıda ve şimal batısında Tembein ve Şirede şimdiye kadar tekrar elde ettikleri yerleri genişletmeğe çalıştıkları ve bu suretle İtalyan münakalâtını tehdid ettikleri haber verilmektedir.

Uçaklar hiçbir noktayı ihmal etmeden istikşafta bulunuyorlar. Habeşler birkaç uçağın, Habeşistanın şimal batısında bir köşe olan Volkait bölgesindeki Kaftayı bombardıman ettiklerini bildiriyorlar.

Aşiretler, uçaklara tüfekle mukabele etmişler ve bir uçağı alevler içerisinde yere indirmişlerdir.

İtalyanlar boğucu gaz de kullanıyorlarmış

Adisababa 5 (A.A.) — Resmî bir tebliğe göre, İtalyan uçakları Makallenin cenubunda Ambaalazi üzerine birçok boğucu bomba atmışlardır. Üç tayyare de Debnatı bombardıman etmiştir.

İmparator, Havas ajansının mümessiline şu beyanatta bulunmuştur:

«—Süel hareketin şimdiye kadar aldığı şekilden çok memnunuz. İtalyanlar tarafından gaz kullanılması, İtalyanlar tarafından muharebeye bizim henüz tanımadığımız yeni bir unsur katmaktadır. Bununla beraber bunun düşman için mahsüs bir fayda teşkil edeceğini zannetmiyoruz.»

Mısır hükûmeti İtalyadan izahat istedi

Kahire 5 (A.A.) — Daggabur bombardımanı haberi gelince, hükûmet Habeşistandaki Mısır konsolosundan izahat istemiştir. Konsolos muharebe hattından uzak olan Mısır heyetinin bombardıman edildiğini ve fakat yalnız maddî hasarat mevcud olduğunu bildirmiştir. Hükûmet hattı hareketini tesbit için yeni ve sarih malûmat beklemektedir. Diğer taraftan, sıhhî yardım komitesi Cenevre ve beynelmilel Kızılhaç Cemiyeti nezdinde protestoda bulunmuştur.

Habeşistana giden Kızılhaç hastaneleri

Adisababa 5 (A.A.) — Ecnebi hastaneler adedi gittikçe artmaktadır. Felemenk heyeti Adisababadan Dessieye hareket etmek üzere olduğu gibi Norveç ve Finlândiya heyetleri de yakında Habeşistana geleceklerdir. Keza İngiliz Kızılhaç heyeti de buraya gelmek üzeredir.

BUHRAN SONA YAKLAŞIYOR MU?

İptidaî madde ucuzluğu

Birleşik devletlerde bir basibadelmevtin başlangıcı gibi görünmektedir

[Baş tarafını evvelki gün ve dün neşrettiğimiz bu makalenin son kısmını da bugün dercediyoruz.]

Kalkınmanın şeraiti

Bu kalkınmanın devamlı olması, sun'î vasıtalarla temin edilemez müteleasındayım. Bittabi, Amerikada ve Almanyada tatbik edilen usule müracaat edilerek, yani mevcud servetten bol bol istiane etmek «parayı bulunduğu yerden almak», sadece paraya yeni bir sarf mahalli bulmak için filân işe, milletin kesesinden muazzam bir harb malzemesi yapmak için falan imalâta girişmek suretile hazine masraflarını alabildiğine artırarak endüstriyi genişletmeğe ve işsizliği azaltmağa teşebbüs etmek caizdir. Fakat uzviyeti ihya etmek hususunda bu muvakkat usullere güvenmek hata olur. Müracaat edilen ihtiyat mevcudü, bidayette tükenmez görünse bile daima mahduddur. Üç esaslı unsurun vücudü şarttır: İntizam, istikrar, itimad. Avrupa memleketlerindeki güçlük şuradadır ki bu üç unsur çok noksandır ve her memleket ötekilere bağlı olduğu için, bütün hüsnü niyetine rağmen, bunları kendi kendine vücude getirememektedir.

Birleşik devletler, bunun aksine, hâdisatın ifrat derecede inkişaf ettirdiği ihracat temettülerine fazla güvenmemek şartile, kendi muhitleri içinde genişliyebilecek kadar geniştir ve henüz istifade edilmemiş tabiî kaynaklara sahib bulunmaktadır. Britanya İmparatorluğu da az çok ayni vaziyettedir. Şu farkla ki ,ihracat, İngiltere için çoktanberi hayatî bir unsur olmuştur ve kendi hududları içine kapanıp himaye taraftarlığı ettiği takdirde asırlardanberi tuttuğu istikameti tadil etmek zaruretindedir. Bu iki zümreye, dahilî piyasa hemen hemen kâfi gelebilir ve dahilî tedavül üzerinde, hayat zaruretleri, tenbih edici tesirlerini çabuk gösterirler. Ayni zamanda siyasa hilelerinin işe karışması daha az mahzurlu olabilir. Birleşik devletlerde, idari tazyik azaldığından beri iptidaî madde fiatlarının yükselişi, işte bu basübadelmevtin bir başlangıcı gibi görünmektedir.

Maamafih, ihracattan hemen tamamile feragati bu kadar kolay farzetmek biraz sathî bir görüş olur. Bu, daha az zengin memleketlerin girişemiyecekleri bir oyundur. Halbuki, bu, yeni dünya ile harbden önceki eski dünya arasında en fazla fark mevcud bulunan faaliyet sahalarından biridir. Unutmamalıdır ki Avrupa ile Amerikanın, kendilerini yegâne sahib zannettikleri bu ihracat sahası, sürekli olacağı son derece bariz yerli rekabetlerin istilâsına gitgide daha ziyade uğramaktadır. Pazarlarımızın Japon mallarile dolması, Sovyetlerin Asyaya ihrac ettikleri rayların gitgide artması, esaslı birer arzî hâdisedir. Avrupanın büyük bir kısmı, cömerdce, fakat ihtiyatsızca yüklendiği sosyal vergilerin ve yüklerin altında ezilmiştir. Amerika, ayni uçuruma doğru süratle gidiyor, çünkü, dünya harbinden o kadar istifade temin ettiği halde altı sene içinde umumî borcunu üç yüz milyar arttırmış ve bu suretle eski bir memleket gibi görünmek istemiştir.

Yukarıda kabataslak tarif ettiğim dünya istihsalâtı cetvelinde, Amerika ile Avrupanın hissesi, bu suretle inhisar mahiyetinden çıkmış; mamul eşya hususunda büsbütün azalmıştır. Bugün Ruslar da, dahil olduğu halde, arkadan Afrikalıların da yetişeceğini düşünerek, Asyalıları hesaba katmağa alışmak zaruretindeyiz ve yukarıda da nazari dikkati celbettiğim gibi, amele ihtiyaclarını başka türül tatmin edememek zorile inkişafına boyun iğmeğe mecbur kaldığımız makineleşme meselesi kolayca tatbik edilebilir bir usul olduğundan, bu sayede, yakın zamanda, her hangi bir kimsenin her hangi bir şeyi imal edebileceği de gözönüne getirilince bu vaziyet daha bariz olarak görülmektedir.

Doğru yola giriş

Yalnız bize mahsus olmıyan bu düşünceler daha başka bazı düşüncelere ilâve edilince biz Fransızların, yabancı memlekelterle gelecekte mevcud olacak münasebetlerimizi fazla nikbinlikle karşılamamıza mâni olmaktadır. Ancak, entellektüel yüksekliğimiz ve irsî san'atkârlığımız sayesinde daha uzun müddet istifade edeceğimiz ince, itinalı mahsuller bunun haricinde kalır.

Mahsulâtının tenevvüü, ikliminin letafeti, ırkının irsî kıymeti itibarile tabiatin bu derece nimetlerine mazhar bulunan Fransa, bidayette, buhrandan, komşuları kadar müteessir olmamıştı; fakat, şimdi, kendisi istifade etmek için ilk adımı başkalarının atmasını beklediği çok bariz bir surette görülüyor.

Müstemlekelerimizden bugüne kadar pek az istifade edildiği için, her millettin, bir dikenli tel örgü içine kapanıp kendi kendine kaldığı bir dünyada, öteki memleketlere, öteki kıt'alara fazla tâbi bir hale geldik. Eskiden olduğu gibi, en fazla nüfuslü ve en kuvvetli millet değiliz. Halbuki, vergi yükünün artmasına sebeb olan borcumuzun ölçüden aşkın ağırlığı, gitgide daha zararlı istikrazlara baş vurmamız ve ücret yekûnunun indirilmesindeki teşrif imkânsızlık, fiatlarımızın komşularımızın fiatlarile denkleşmesine mâni olmakta ve harici ticaretimizi kötürümleştirmektedir. Bu suretle doların ve İngiliz lirasının sistemli iniş çıkışlarının tesirine katlanıyoruz.

İcabata göre alınan tedbirlerin durmadan kötürümleştirdiği nakid istikrarını ve arsıulusal muvasala serbestisini tekrar tesis etmek bizim elimizde değildir. Diğer taraftan, Anglo - Saksonlara mahsus değerli bir kabiliyet olan, neticeyi düşünmeden ve mantıkla alâkadar olmadan zamana uymak hassasından mahrumuz. Bunda, tenkid fikri, müsavat meftuniyeti ve ideoloji derecesine çıkmış bir adalet mefhumunun lüzumundan fazla yer tuttuğu millî ahlâkımızın biraz tesiri var. Fakat, gördüğümüz acı tecrübelerin ve bu acı tecrübelere bir daha maruz kalmamak için bunları hatırlamamızın tesiri daha büyüktür.

Rabbanî bir kurtarıcının kolları arasına atılmağa nekadar amade olursak olalım, vaktile inkişaf için çok lüzumlu bir şey olan büyük bir kuvveti, yani bizi idare edenlere karşı devletin taahhüdlerine karşı beslediğimiz insiyaki itimadı kaybetmiş bulunuyoruz.

Buhranın bitmesi için bu itimadın rol oynamasını zarurî telâkki etmekte herkes müttefiktir. Fakat siyasî, sosyal ve finansal meselelerin birbirine bağlılığı o derecededir ki, devletin kredisinin ihyasını istiyenler bile, hâdisatın zorile, o krediyi saracak mahiyette tedbirler almak zaruretinde kalıyorlar.

Bizi müşkülden kurtarmak için, sadece haricden gelecek bir tesire güvenmekle iktifa edilmediği zaman, ekseriya, biriktirilen milyarlar öne sürülüyor ve bu milyarlar, tereffüün sarsıntıya uğradığı gün, süratli bir yükselme teminine elverişli gizli bir kuvvet telâkki ediliyor. Bu para biriktirme hâdisesi vakidir ve bunun tevakkufu, inkâr kabul etmez bir tesir yapacaktır. Fakat zannederim ki, sadece binlik evrakı nakdiyenin tekrar piyasada görünmediği düşünülerek bunun ehemmiyeti biraz çoğumsanıyor.

Vergilerin beş değil, on, yirmi, hatta otuz misline, amele ücretlerinin sekiz misline çıktığını ve bu evraki nakdiyenin, hakiki değeri, iştira kabiliyeti itibarile iki yüz franga, hatta daha aşağı düştüğünü endüstriyellerin ve hususî şahısların, gözönünde tutulması gitgide daha zaruret kesbeden gayri - melhuz hâdiseler karşısında sermayelerini temin etmek üzere bu evrakı nakdiyeden kâfi derecede elde bulundurmağa mecbur olduklarını ve gene bu evrakı nakdiyeyi devlete verecek olan bankaların, bu paraların kendilerine tevdi edilmemesini daha kârlı kılacak şekilde hareket ettiklerini görüyoruz. Bundan maada, Fransanın ne derece fakir düştüğü de unutuluyor. M. de Lastayrienin geçenlerde nazarı dikkate koyduğu gibi, bir milyonu mütecaviz olan iradlar yarı yarıya inmiştir. Bu yarı yarıya iniş 1894 ten 1934 senesine kadar altın frankla ifade edilen mukataaî müntakile yekûnunda görülmektedir.

Bu servet hesab edilirken, eskiden haricden satın aldığımız malların bedelini ödemeğe tahsis ettiğimiz ve şimdi ancak 630 milyon nisbetinde kalan yabancı kıymetlerin hissesi, garib bir tarzda küçültülmektedir. Buna mukabil, devlet eshamı, gittikçe artan bir nisbet dahilinde hesaba katılıyor. Son beş sene zarfında düyunu umumiye 260 milyardan 340 milyara çıkmış ve Fransızların elinde, servetten ziyade kâğıd kalmıştır.

İşte bu sebebledir ki, yeni bir nakid «dévaluation» afetinin önüne geçmek için pek zarurî olan hakiki «déflation»u tahakkuk ettirmek çok güçtür ve buhran bu sebeble, bu kadar fazla sürüştür.

Maamafih, doğru yola girmiş bulunuyoruz ve bu yolda uzunca müddet sebat etmek şartile muvaffakiyet ümid edebiliriz. Fransız ırkının tasarruf kabiliyeti mükemmelliğini muhafaza etmektedir ve Fransızlar, cezrî tedbirlerin lüzumunu hissettikleri anda bu tedbirlere mutavaat göstermektedirler. Şunu da hatırlatalım ki, şimdiye kadar, harice karşı pek az borclanmış bulunuyoruz ve vatandaşlar arasında, borc ve alacak işlerinin en iyi şekilde halli bir aile işi gibi telâkki edilir. Muhtelif alâmetlerle sabit olduğuna göre, birleşik devletlerin hali hazırdaki vaziyeti bir spekülâsyon ve kumar meselesi değilse, dünya kargaşalığı korkularının kâfi derecede uzaklaştığı ve dünyada bir nikbinlik dalgası dolaştığı gün Fransa, bu dalgaya kapılıp sürüklenmeğe canla başla hazır olacaktır.

L. de LAUNAY

GÜNÜN BULMACASI

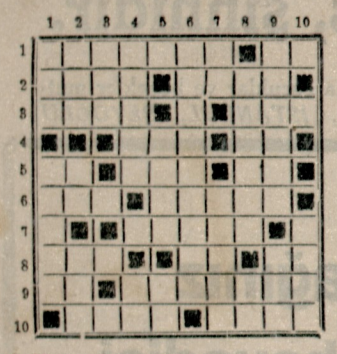

Soldan sağa:

1 — Yeni dünya, bir bağlama edatı. 2 - Almanyada Hitlerin fırkası, ters. 3 - Facia, mükemmel. 4 - Erimekten emir, senenin on ikide biri. 5 - Yakın için gösterme edatı, fransızca «göl», nota. 6 - Eski adamların ellerinde taşıdıkları büyük sopa, kuşlar bunun içine konur. 7 - Usta. 8 - Öz türkçe «seciye», öz türkçe «şeref», nota. 9 - Uzak için gösterme edatı, berber. 10 - Hiyanetlik eden, ters düşen yol.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Yemin, sulh. 2 - İran dilinde «yılan», öz türkçe akıl, insanı yaşattığı farzedilen manevî kuvvet. 3 - Eziyet. 4 - Kadınların kirpiklerine sürdükleri şey, riyaziye meselelerinde kullanılan bir harf. 5 - Dans, bir şeyin genişliği. 6 - Gülünc resim. 7 - Beyaz, cam abajur. 8 - Bahtiyarlık, Fransız alfabesinde bir harfin okunuşu. 9 - Boğazın dış tarafında bir plâj, bir şeyin tutulacak yeri. 10 - Muvakkaten kullanılan bir şeye mukabil verilen para.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

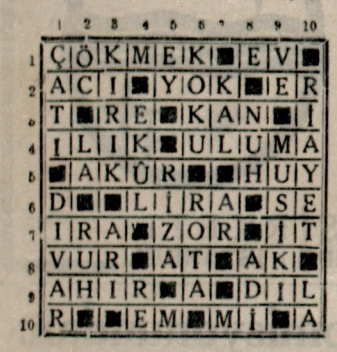

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ç	Ö	K	M	E	K	■	E	V	■
2	A	C	I	■	Y	O	K	■	E	R
3	T	■	R	E	■	K	A	N	■	İ
4	I	L	I	K	■	U	L	U	M	A
5	■	A	K	Û	R	■	■	H	U	Y
6	D	■	■	L	İ	R	A	■	S	E
7	I	R	A	■	Z	O	R	■	İ	T
8	V	U	R	■	A	T	■	A	K	■
9	A	H	I	R	■	A	■	D	I	L
10	R	■	■	E	M	■	M	İ	■	A

YENİ ESERLER

Yücel

Yücel kültür mecmuasının ikincikânun sayısı çıkmıştır. Bu nüshada 20 kadar muhtelif yazı ve şiir vardır. Tavsiye ederiz.

Dahiliye mütehassısı
Dr. HÜSEYİN USMAN
Lâleli, Lûtuf apartımanı No. 3
Saat 4 - 7 Telefon: 22459

Haydar Rifatın eserlerinden:

	Kuruş
Felsefe	35
Epikür	30
Küçük Hikâyeler	100
Lenin Mezhebi	75
Hep Vatan için	60
Hep Millet İçin	60
İlmî ve Hayalî Sosyalizm	50
Stalin	150
Cinayet ve Ceza	75
Tarih Felsefesi	125
Heraklid	25

AKBA KİTABEVİ VE KÂĞIDCILIK

Ankaranın büyük modern kitab ve kırtasiye müessesesidir. Kitab ve kırtasiyenizi en ucuz olarak oradan temin edersiniz. Türkçe ve ecnebi lisanlarında her türlü mecmua, kitab ve gazeteleri orada bulabilirsiniz. Bilûmum mekteb kitablarının umumî bayiidir.

Bu hafta çıkan yeni kitablar
Her pazartesi bir liste No. 27

İliçin ölümü L. Tolstoy. Haydar Rifat	50
Felsefe mesleleri Bertrand Rusel. Dr. Adnan	100
Namık Kema İçin diyorlarki Anketçi K. Tahir	10
Yosma E. Izzet Beniçe	100
Türk tarihi üzerinde toplamalar	150

Taşradan şipariş alır ve gönderir
YENİ KİTABCI
İstanbul: Ankara caddesi No. 85

Karacabey Harası Müdürlüğünden:

Haranın iki bin yedi yüz doksan kilo kıvırcık ve yarımkan yünlerinin alenî arttırması 23 kânunusani 936 perşembe günü saat on dörde uzatılmıştır. Muvakkat teminat olarak yüz yirmi lira alınacaktır. Muhammen kıymeti beher kilosu elli dört kuruştur. İsteklilerin teminatlarile birlikte arttırma günü Harada bulunmaları ilân olunur. (8145)

Devlet Demiryolları ve limanları işletme Umum Idaresi ilânları

Tesviyeci, Tornacı, Kazancı

Devlet Demiryolları atölyelerinde çalışmak üzere muktedir tesviyeci, tornacı ve kazancı alınacaktır. İsteklilerin vesaik ve iki fotoğrafile Haydarpaşada Cer Başmüfettişlik kalemine müracaat etmeleri. (23)

Lûtfi Fikrinin APARTIMANI

Bu ayın on üçünde satılıyor

Beyoğlunda Meşrutiyet caddesinde ve Amerika sefareti karşısında eski 143 yeni 219 No. ve 16 daire ve üç dükkânlı, iradı mükemmel, sağlam apartıman, 13 kânunusani pazartesi saat 16 da Beyoğlunda dördüncü sulh hukuk mahkemesinde açık arttırma ile satılacaktır. Kıymeti muhammene: 52.870 yüzde 7,5 teminat.

Karacabey Harası Müdürlüğünden:

Harada yetişen 1934 doğumlu dört baş safkan İngiliz tayının alenî arttırma usulile satışı 23 kânunusani 936 perşembe günü saat on beşe uzatılmıştır. Teminatı muvakkate olarak «yüz yetmiş» lira alınacaktır. İsteklilerin teminatlarile birlikte satış günü Harada bulunmaları ilân olunur. (8142)

VAPURCULUK
TÜRK ANONİM ŞİRKETİ
İstanbul Acentalığı
Liman han, Telefon: 22925
Galata şubesi Tel: 43663

TRABZON YOLU
TARI vapuru 7 ikincikânun SALI saat 20 de RİZEYE kadar.

Operatör - ürolog
Dr. Mehmed Ali
İdrar yolları
hastalıkları mütehassısı. Köprübaşı Eminönü han Tel: 21915

OKSİMANTOL
ÖKSÜRÜK ve BOĞAZ HASTALIKLARINA KARŞI

PASTİL ANTİSEPTİK
KANZUK

Teneffüs yollarile geçen hastalıklara karşı koruyucu, tesiri kat'i pastillerdir. Nezle, Bronşit, Grip ve Boğaz rahatsızlıklarında, ses kısıklığında pek faydalıdır.
İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ
Beyoğlu - Istanbul

Saç dökülmesi ve kepeklerden kurtulmak için en müessir ilâc

PETROL NİZAM

1936
ÇELİK LÂMBALI
Pilot
RADIO CORPORATION
RADYOSU
Yine hâkim
Voyvoda Cad. 55
Galata

Osram-D ampulleri niçin her tarafta tercih ediliyor?

OSRAM-D

Türk Hava Kurumu Piyango Direktörlüğünden:

936 Yılbaşı piyangosu keşide listesinde üç bin lira kazanan numaralar arasında (15298) numara sehven (16298) olarak çıkmıştır.

Binaenaleyh (15298) numaralı bilet hâmillerinin ikramiyelerini almak üzere direktörlüğe müracaat eylemeleri lüzumu ilân olunur.

Karacabey Harası Müdürlüğünden:

Haranın İsmetpaşa mevkiinde bin dönümlük pirinç ortaklama ekimi alenî ihalesi 23 kânunusani 936 perşembe günü saat on dörde uzatılmıştır. Teminatı muvakkate olarak üç yüz lira alınacaktır. İstekliler şartnamelerini İstanbul, Bursa Baytar Müdürlüklerinden alabilirler. Taliblerin teminatlarile birlikte ihale günü Harada bulunmaları ilân olunur. (8143)

Bursa Nafıa Su İşleri Müdürlüğünden:

14 birincikânun 935 tarihinde eksiltmeye konan Bursa yakınında «Nilüfer çayı feyezanına karşı muvakkat tedbirler inşaatının» muvakkat ihalesi fesholunduğundan kapalı zarf usulile yeniden eksiltmeye konmuştur.

Keşif bedeli «15931» lira «56» kuruştur.

Muvakkat teminat «1194» lira «86» kuruştur.

22 ikincikânun 936 çarşamba günü saat on birde Bursada Nafıa Bakanlığı Birinci Daire Su İşleri Müdürlüğü binasında Eksiltme Komisyonu tarafından eksiltmesi yapılacaktır.

Şartname, proje ve diğer evrak parasız olarak Su İşleri Dairesinden verilecektir.

İsteklilerin eksiltme mevzuu olan işe benzer yaptıkları işlere dair vesikaları 21 ikincikânun 936 salı günü saat on bire kadar Birinci Daire Su İşleri Müdürlüğüne göstererek Müdürlükten alacakları fennî ehliyet vesikalarını dış zarfın içine koymaları meşruttur. (56)

Denizvolları
İŞLETMESİ
Acentaları: Karaköy Köprübaşı Tel. 42362 — Sirkeci Mühürdarzade Han. Tel 22740

İZMİR SÜRAT YOLU
İZMİR vapuru 7 ikincikânun SALI günü saat 11 de İZMİRE kadar. (31)

İzmir Sür'at, Mersin Sür'at, Ayvalık, Karabiga, Bandırma, Bartın yolu kahve ocakları 936 yılı sonuna kadar pazarlık suretile kiraya verilecektir. İsteklilerin şeraiti öğrenmek üzere hergün ve pazarlık için de teminat parasile 7 ikincikânun 936 salı günü saat on beşte İdaremiz İşletme Şubesine müracaat etmeleri. (51)

Dr. Hafız Cemal
Dahiliye mütehassısı
Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah «9 ½ - 12» saatleri hakiki fıkaraya mahsustur. Herkesin haline göre muamele olunur. Muayenehane ve ev telefon: 22398. Kışlık telefon: 21044.

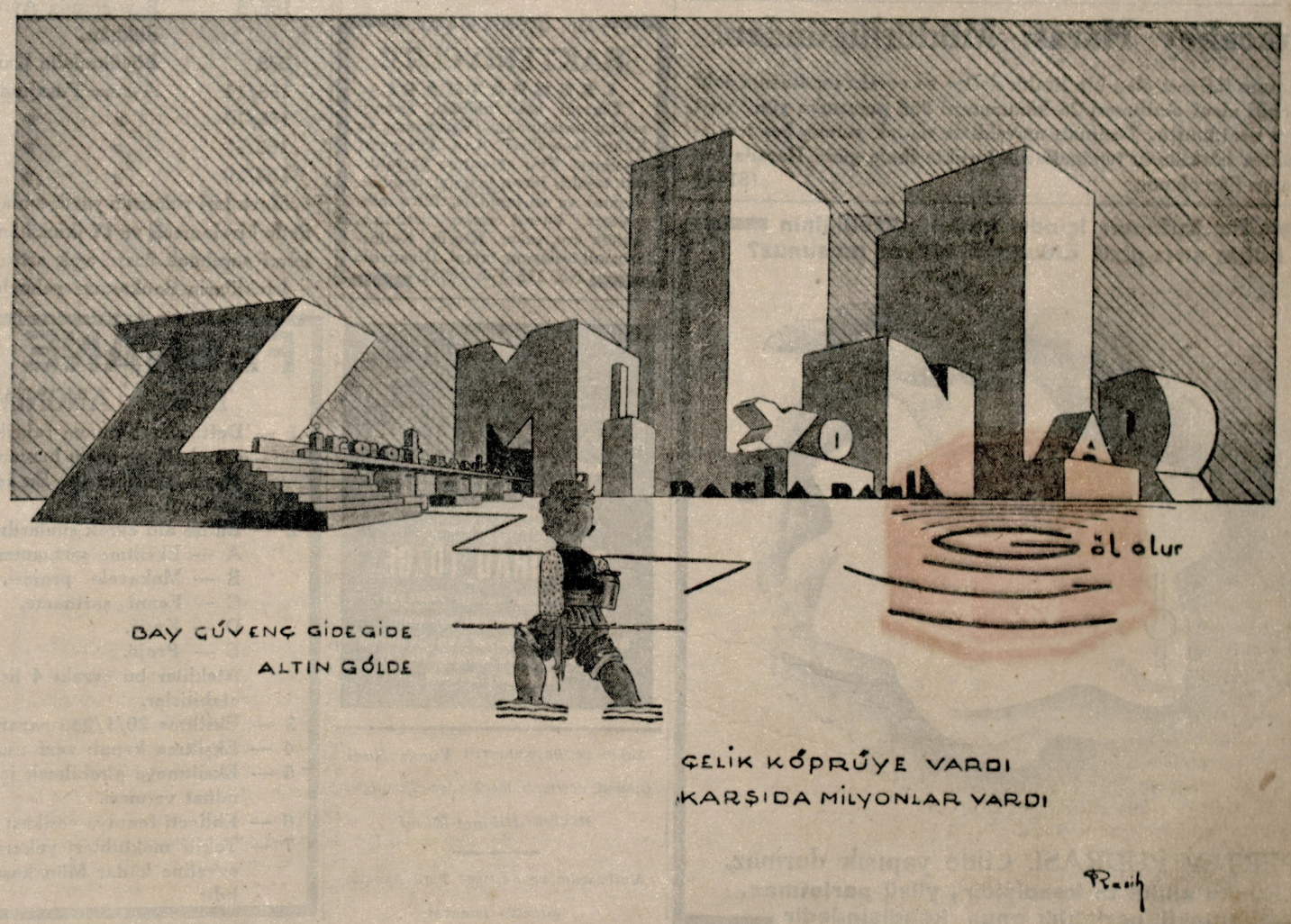

HASAN SABUNLARI kuru, nefis, sıhhîdir.

Hasan Zeytinyağından ve Hasan Itriyatından ve Hasan Kreminden yapılmış çok mükemmel sabundur. Türkiyede bunun kadar güzel sabun yoktur. En nazik cildli kadınlarla çocuklar ve bebekler mutlaka Hasan Sabunile yıkanmalıdır. Gliserinli ve tuvalet ve tıbbî ve saç için çeşidleri vardır. Mutlaka HASAN markasına dikkat ediniz. HASAN DEPOSU: *ANKARA, ISTANBUL, BEYOĞLU*

Güzel Yüz

için ilk şart güzel diş,

Güzel Diş

için ilk ve en esaslı şart da

RADYOLİN

kullanmaktır.

RADYOLİN

Mikrobları % 100 öldürür, dişleri fırçanın giremediği yerlere kadar nüfuz ederek temizler, parlatır, diş etlerini besler ve hastalanmalarına mâni olur

En mükemmel, en hoş, en iktısadî

Çanakkale Jandarma Okulları Satınalma Komisyonu Başkanlığından:

Cinsi	Kilo	Tahmini bedel L. K.	Muvakkat teminat L. K.	İhale günlemeci	Günü Saati	Nasıl olacağı ve hangi birlige aid.
Ekmek	394350	47322 00	3549 15	20/1/936 pazartesi	15-30	Kapalı zarf 1, 3, 9 sayılı jandarma okul ve jandarma hastanesi için.
Ekmeklik un	85000	15300 00	1147 50	»		Kapalı zarf 10 sayılı jandarma okulu için

1 — Çanakkale 1, 3, 9, 10 sayılı Jandarma okullarile Jandarma hastanesinin ihtiyaçlarından olup yukarıda yazılı «2» kalem yiyeceğin hizalarında gösterilen günlemeç gün ve saatlerde Çanakkale Belediye Dairesinde salâhiyettar Komisyonca eksiltmesi yapılacaktır.

2 — Teklif mektublarile teminat makbuzları ihale günü saat 14,30 a kadar Komisyona teslim edilmiş olacaktır.

3 — Şartnameler Çanakkalede Jandarma Satınalma Komisyonunda parasız gösterilebilir. (8106)

İstanbul Millî Emlâk Müdürlüğünden:

Beyoğlunda eski Caddeikebir yeni İstiklâl caddesinin en işlek ve şerefli bir yerinde bulunan ve Galatasaray namile anılan 277 numaralı kârgir bina ile altındaki dükkânlar parası peşin ve nakit verilmek şartile «91482» doksan bir bin dört yüz seksen iki lira üzerinden bir ay içinde pazarlıkla satılacaktır. İsteklilerin 30/1/936 perşembe günü saat on dörde kadar 6862 liralık muvakkat pey akçelerile eski Defterdarlık binasında toplanan Komisyona müracaatleri. «M.» (41)

Karacabey Harası Müdürlüğünden:

Haranın ihtiyacı olan bin liralık defter ve evrakı matbuanın tabı ve teclidi alenî eksiltmesi 23 kânunusani 936 perşembe günü saat on bire uzatılmıştır. Teminatı muvakkate olarak yetmiş beş lira alınacaktır. İsteklilerin teminatlarile birlikte ihale günü Harada bulunmaları ilân olunur. (8144)

Bu kutunun içinde kadın güzelliğinin bütün sırrı gizli olduğunu biliyor musunuz?

PERTEV PUDRASI, Cilde yapışık durmaz. Çünkü cildin ta kendisidir, yüzü parlatmaz. Çünkü parlaklık onun kendisindedir

Boğaz ağrısı

Nezle

Bronşit

PASTİL FOR

kullananların

Asla tutulmıyacakları hastalıklardır.

Ağız, burun ve nefes borusunu mikroblara karşı koruyan en mükemmel ve en seri tesirli antiseptik:

Tecrübe ediniz!

REOSİL TABLET

Öksürük, Grip, Göğüs nezleleri, Soğuk algınlığından Sizi kurtaracak en eyi ilâç budur.

Boyer Laboratuarı

Dr. İHSAN SAMİ

BAKTERİYOLOJİ LABORATUARI

Umumî kan tahlilâtı, ferengi noktai nazarından (Vasserman ve Kahn teamülleri) kan küreyvatı sayılması. Tifo ve ısıtma hastalıkları teşhisi, idrar, balgam, cerahat, kazurat ve su tahlilâtı, ültra mikroskopi, hususî aşılar istihzarı. Kanda üre, şeker, Klorür, Kollesterin miktarlarının tayini. Divanyolu No. 113 Tel: 20981.

Pazartesi Perşembe 16,5 den 17,5 kadar

HAVA KURUMU MENFAATINA MUAYENE

(25 kuruşluk bilet mukabilinde)

Biletler muayenehane karşısındaki Hava Kurumundan alınacaktır.

Dr. NİHAD TÖZGE

Deri-Frengi ve diğer Zührevî hastalıklar birinci sınıf mütehassısı

Babıali cad. Vilâyet konağı ilerisi Hava Kurumu karşısı No. 11

Telefon: 21942

Yarın Okuyacağınız havadisi PHILIPS RADYOLARI ile bugün Dinliyebilirsiniz.

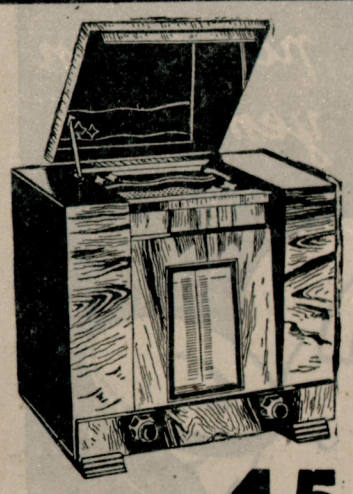

16 - 2000 metre her dalga 45

PHILIPS

DİKKAT: PHILIPS ismine benzer markalardan sakınınız.

Satış salonlarımızı ziyaret ediniz.

İSTANBUL : Philips Salonu, Galata, Voyvada cadde, 17, Jeneral Han Orozdi Bak

ANKARA : Philips Şubesi, Bankalar Caddesi.

IZMIR : Pennetti ve Pariente İkinci Kordon No. 11

Ve diğer Anadoludaki 30 kadar resmî acentalarımız

TÜRK PHILIPS LİMİTED ŞİRKETİ

İstanbul, Galata, Frenkyan han. Telgraf : PHILIPS - İSTANBUL

Galatasaray Lisesi Satınalma Komisyonundan:

Miktarı En çoğu	Miktarı En azı		Bir tanesinin fiati K. S. M.	Toptan tutarı Lira Ku.	İlk teminatı L. K. S.	Açık eksiltmesi Yapılacak T.
12000	6000	Portakal	64 lük 4 68 75	562 50	65 62 50	8/1/936 çarşamba günü saat 15 te
10000	6000	»	80 lik 2 25	225		
7000	5000	»	100 lük 1 25	87 50		
29000	17000			875 00		
8000	5000	Mandalina	75 lik 6	480	57	» »
7000	4000	»	97 » 4	280		
15000	9000					

Galatasaray Lisesinin mayıs 936 sonuna kadar ihtiyacı olan ve miktarlarile muhammen bedelleri ve ilk teminatı ve eksiltmeye konulacağı gün ve saati yukarıda yazılı portakal ve mandalinaların açık eksiltmesi İstanbul Kültür Direktörlüğü binasında toplanan Komisyonda yapılacaktır.

İsteklilerin 2490 sayılı kanunda yazılı vesaikle birlikte Komisyon Başkanlığına ve şartnameyi görmek üzere Okul İdaresine müracaatleri. (8041)

Emlâk ve Eytam Bankası ilânları

Kiralık Emlâk ve Voliler

Esas No.sı	Mevkii ve nev'i	Depozito Lira
343	Burgazadasında Halik volisi	45
406	» Dam »	26
165/8	Beyoğlunda Avrupa Pasajında 8 No.lı dükkân.	46
258	Büyükadada Kamino volisi	55
165/14	Avrupa Pasajında 14 No.lı dükkân	75
165/18	» » 18 » »	75
165/19	» » 19 » »	75
165/20	» » 20 » »	75

Mevkileri yukarıda yazılı emlâk ve voliler bir yahud üç sene müddetle kiralanmak ve 17 ikincikânun 1936 cuma günü saat onda ihaleleri yapılmak üzere açık arttırmaya konulmuştur.

İsteklilerin Bankamıza gelmeleri. «293» (59)

FESHANE MENSUCAT TÜRK ANONİM ŞİRKETİNDEN:

1 — Defterdar Feshane fabrikasında inşa ettirilecek sıhhî tesisat «helâ ve duşlu hamam» vahidi fiat esası üzerine eksiltmeye çıkarılmıştır. Bu işin tahmin bedeli «4064» lira 56 kuruştur.

2 — Bu işe aid evrak şunlardır:
A — Eksiltme şartnamesi,
B — Mukavele projesi,
C — Fennî şartname,
D — Keşif,
E — Proje.
İstekliler bu evrakı 4 lira mukabilinde şirket veznesinden alabilirler.

3 — Eksiltme 20/1/936 pazartesi günü saat on beştedir.

4 — Eksiltme kapalı zarf usulile yapılacaktır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için 504 lira 84 kuruş muvakkat teminat vermesi.

6 — Ehliyeti fenniye vesikası ibraz etmesi.

7 — Teklif mektubları yukarıda yazılı gün ve saatten bir saat evveline kadar Münakasa Komisyonuna verilmiş bulunmalıdır.

KANZUK MEYVA TUZU

Tabiî meyva usarelerile hazırlanmış yegâne meyva tuzudur.

Mide, barsak, kara ciğer, böbrek hastalıklarında fevkalâde faydalıdır. Hazmi kolaylaştırır, inkibazı izale eder.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ
Beyoğlu - İstanbul

Prof. K. Kömürciyan'ın

Hesab, muhasebe, ticaret ve iktısad kitabları:

	Kr
Yeni harflerle: — Tenzilli bedeli	
Ameli ve tatbiki kambiyo	35
Yeni muhasebe usulü	122,5
Ticari malûmat ve bankacılık	105
İktısad ilmi	87,5
İhtısas muhasebeleri (Şirket, sanayi, ziraat ve banka)	175
Ticari ve mali hesab	70
Zihnî hesab kaideleri	20
Lûgaritma cetvelleri (Yeni rakam)	56

Başlıca satış yeri:
İKBAL KÜTÜPHANESİ

Sahib ve Başmuharriri **Yunus Nadi**

Umumî neşriyatı idare eden Yazı İşleri Müdürü: **Hikmet Münif**

Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi - İstanbul